ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ.
ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ.
Συνεδρίαση: 27/ 11.07.05.

ΘΕΜΑ 22°: «Έγκριση ή μη ανασκαφικής έρευνας και διατήρησης του περιβόλου του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης».

Εισηγητής: Ισίδωρος Κακούρης, Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων.

Ο εισηγητής του θέματος, λαμβάνοντας το λόγο, αναφέρει ότι κατά τις εργασίες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου στη Θεσσαλονίκη, ήλθε στο φως ο περίβολός του. Ήταν γνωστός από απεικονίσεις. Αμέσως μετά το 1917 κατεδαφίστηκε. Ζητείται η έγκριση αποκάλυψης και διατήρησης του περίβολου σε όλη του την περίμετρο καθώς και η διακοπή της διαμόρφωσης ένα μέτρο πριν από την εξωτερική του πλευρά. Η φύτευση στο εσωτερικό, ανάμεσα στον περίβολο και στον Πύργο πρέπει να διατηρηθεί, διότι, αν επεκταθούν οι εργασίες, θα αποκαλυφθούν οικοδομήματα και θα ανατραπεί η μελέτη. Ο εισηγητής θεωρεί απαραίτητη την τροποποίηση της τελευταίας με την προϋπόθεση να εξασφαλιστεί η πρόσβαση των ΑΜΕΑ στον Λευκό Πύργο. Στο ισόγειο θα οργανώνονται με εποπτικό τρόπο οι πληροφορίες σχετικά με τις εκθέσεις του Πύργου, την αρχιτεκτονική του καθώς και την ιστορία της πόλης της Θεσσαλονίκης, η οποία θα αποτελέσει αντικείμενο μόνιμης έκθεσης. Με αυτόν τον τρόπο τα άτομα με αναπηρία θα έχουν πρόσβαση και στο πωλητήριο με τα βιβλία και τα έντυπα. Η τροποποίηση της μελέτης είναι απαραίτητο να εγκριθεί από την 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Επισημαίνει ότι δεν έχει διακοπεί το έργο της διαμόρφωσης.

Σε διευκρινιστικές ερωτήσεις του Προέδρου, ο κ. Ι. Κακούρης απαντά ότι δε θα αυξηθεί ο προϋπολογισμός του έργου πάρα πολύ. Η Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων εισηγείται θετικά για την ανασκαφική έρευνα και διατήρηση του περίβολου του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης. Υπενθυμίζει ότι η Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων προειδοποιούσε, πριν την έναρξη των εργασιών, ότι στο συγκεκριμένο χώρο θα εμφανιζόταν ο περίβολος.

Στη συνέχεια ακολουθεί διάλογος ανάμεσα στον Πρόεδρο και στον κ. Ι. Κακούρη, σχετικά με την σκοπιμότητα της ανασκαφικής έρευνας και διατήρησης του περίβολου του Λευκού Πύργου της Θεσσαλονίκης.

Η κ. Σ. Πινγιάτογλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αρχαιολογίας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ρωτά τον κ. Ι. Κακούρη τι πρόκειται να τροποποιηθεί.

Ο κ. Ι. Κακούρης απαντά ότι έχει εγκριθεί μια μελέτη, η οποία φτάνει μέχρι την περιοχή γύρω από το Λευκό Πύργο, όπου υπάρχουν φυτεύσεις και ένα μικρό ανάχωμα. Η διατήρηση του χώρου πρασίνου αποτελεί όρο της εγκεκριμένης μελέτης. Ο περίβολος αποκαλύφθηκε περίπου στο όριο πράσινου με αποτέλεσμα η πλακόστρωση να φτάσει μέχρι ένα μέτρο πίσω από αυτόν. Γι΄ αυτόν το λόγο θα

χρειαστεί να πραγματοποιηθούν κάποιες μικροτροποποιήσεις και ο εσωτερικός χώρος να παραμείνει ανέγγιχτος, όπως και έχει εγκριθεί.

Σε διευκρινιστική ερώτηση της κ. Σ. Πινγιάτογλου, ο κ. Ι. Κακούρης προτείνει η ανασκαφή να παραμείνει ως έχει.

Ο Πρόεδρος ρωτά ποιος είναι υπεύθυνος για την τροποποίηση της μελέτης και ποια αρμόδια υπηρεσία κινεί το θέμα.

Ο κ. Ι. Κακούρης απαντά ότι το θέμα δεν αφορά σε τροποποίηση μελέτης, αλλά σε διατήρηση. Η αρμόδια Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων κινεί το ζήτημα.

Η κ. Ε. Τσοφοπούλου, Προϊσταμένη της 1ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, υποστηρίζει ότι από τη στιγμή που αποκαλύφθηκε το θεμέλιο δεν είναι δυνατόν να αγνοηθεί.

Ο Πρόεδρος πιστεύει ότι πρέπει να εφαρμοστεί η μελέτη, που είχε εγκριθεί από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, η οποία δεν προέβλεπε ανάδειξη στοιχείων του περιβόλου.

Η κ. Ε. Τσοφοπούλου θεωρεί ότι το εύρημα αυτό θα αποτελέσει την αφορμή, για να βελτιωθεί η φυσιογνωμία της συγκεκριμένης περιοχής με την απομάκρυνση καταστημάτων και παραπηγμάτων.

Ο Πρόεδρος αναφέρει ότι η μελέτη εγκρίθηκε κατ΄ αρχήν με σκοπό τη βελτίωση του περιβάλλοντος χώρου. Δε θεωρεί ότι τα ίχνη κάποιων θεμελίων θα συμβάλουν θετικά στη βελτίωση της περιοχής.

Ο κ. Ι. Κακούρης επισημαίνει ότι πρόκειται για την ολοκλήρωση, έστω και σε θεμέλιο, της αρχιτεκτονικής ενός μνημείου. Στη συνέχεια δίνει τις σχετικές διευκρινίσεις στο Συμβούλιο για την πορεία της πλακόστρωσης χρησιμοποιώντας τα αντίστοιχα σχέδια.

Ο κ. Α. Παλιούρας, Ομότιμος Καθηγητής Βυζαντινής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, αναφέρεται με λεπτομέρειες στην ιστορία της περιοχής και του περίβολου του Σουλεϊμάν καθώς και στα αίτια καταστροφής του. Εκφράζει την άποψη ότι και ανασκαφή να διενεργηθεί στον εξεταζόμενο χώρο θα αποκαλυφθεί η υποθεμελίωση μόνο.

Η κ. Ε. Τσοφοπούλου πιστεύει ότι, εφ' όσον διατηρηθεί ο περίβολος, θα πρέπει να συνοδεύεται από ένα πάρα πολύ καλό εποπτικό υλικό προς κατανόηση των επισκεπτών.

Ο Πρόεδρος θεωρεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το τυχαίο εύρημα καθορίζει τις επεμβάσεις διαμόρφωσης του χώρου.

Ο κ. Ι. Κακούρης επισημαίνει ότι η μελέτη αρχικά εγκρίθηκε με τον όρο ο χώρος γύρω από το μνημείο να επιστρωθεί με κυβόλιθους και να διατηρηθεί η ζώνη χώματος πράσινου που το περιβάλλει. Η Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων είχε προειδοποιήσει το Δήμο ότι στο συγκεκριμένο χώρο εκτείνεται το προτείχισμα, αλλά ο τελευταίος ανέλαβε το ρίσκο.

Ο Πρόεδρος ρωτά μήπως ο εργολάβος ενέργησε αυθαίρετα.

Ο κ. Ι. Κακούρης υπενθυμίζει ότι οι συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν με τους μηχανικούς του δήμου.

Ο κ. Π. Θέμελης, Καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, έχει πειστεί για τη διατήρηση του περίβολου με τον όρο να στερεωθεί και να διαμορφωθεί κατάλληλα ο χώρος. Ζητά να διευκρινιστεί αν υπάρχει κάποιος

σοβαρός αντίλογος από πλευράς Δήμου, που θα πείσει το Συμβούλιο για την κατάχωση του περίβολου.

Ο Πρόεδρος επισημαίνει ότι ο περίβολος βρίσκεται σε χώρο εκτός μελέτης. Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, μολονότι γνώριζε την ύπαρξή του, δεν σχεδίασε την ανάδειξή του. Ενέκρινε τη μελέτη, αποκαλύφθηκαν τα αρχαία με τις εκσκαφικές εργασίες και στη συνέχεια συζητά για τη διατήρηση του ευρήματος. Γι΄ αυτό το λόγο θεωρεί ότι δεν εντάσσεται το όλο εγχείρημα σε ένα σωστό πλαίσιο σχεδιασμού.

Ο κ. Π. Θέμελης απαντά ότι τα αρχαία αποκαλύπτονται με τυχαίο τρόπο.

Ο Πρόεδρος τονίζει ότι δεν ήταν τυχαίο, αλλά γνώριζαν την ύπαρξη του περίβολου.

Ο κ. Π. Θέμελης διαφωνεί λέγοντας ότι το υπέθεταν. Από τη στιγμή που αποκαλύφθηκε δεν είναι δυνατόν να καταχωθεί.

Η κ. Σ. Πινγιάτογλου συμφωνεί με τον κ. Θέμελη. Ο περίβολος αποτελεί ένα κομμάτι της ιστορίας, του οποίου η εικόνα πρέπει να παρουσιάζεται στον επισκέπτη μέσω του κατάλληλου εποπτικού υλικού.

Ο κ. Π. Θέμελης υποστηρίζει ότι η Αρχαιολογική Υπηρεσία προσπαθεί να βρει τη μέση οδό, διότι δε θέλει να δημιουργήσει χειρότερα προβλήματα. Γι' αυτό το λόγο δε σκάβει πιο πέρα. Κανονικά έπρεπε να αποκαλυφθεί όλος ο περίβολος και να ληφθεί μέριμνα, ώστε να αλλάξει ριζικά η μελέτη. Δέχεται να διατηρηθεί το μισό τείχος με την κατάλληλη συντήρηση και με εποπτικό υλικό. Με αυτόν τον τρόπο οι Θεσσαλονικείς θα είναι ευχαριστημένοι μ' αυτό το κομμάτι που συμπληρώνει τον πύργο.

Ο Πρόεδρος επισημαίνει ότι ο κ. Μπακιρτζής έχει ενστάσεις για το θέμα.

Ο κ. Ν. Μουρτζάς, Γεωλόγος, Διδάκτορας του Ε. Μ. Π., τονίζει ότι ο Λευκός Πύργος δεν περιβάλλεται από τον τούρκικο περίβολο τουλάχιστον από τότε που γεννήθηκε.

Ο κ. Α. Παλιούρας αναφέρει ότι θα συμφωνούσε με τον κ. Θέμελη και την κ. Σ. Πινγιάτογλου σχετικά με τη διατήρηση όλων των στοιχείων της ιστορίας, αν δεν θάβονταν τόσα αρχαία και τόσα μάλιστα βυζαντινά μνημεία.

Η κ. Σ. Πινγιάτογλου υποστηρίζει ότι στο συγκεκριμένο χώρο δεν υπάρχει λόγος να θαφτούν τα αρχαία.

Ο κ. Α. Παλιούρας πιστεύει ότι, αν πραγματοποιηθεί ανασκαφική έρευνα, θα αποκαλυφθεί η υποθεμελίωση μόνο.

Σε διευκρινιστική ερώτηση του κ. Ν. Γκιολέ, Καθηγητή Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, σχετικά με το ύψος των ερειπίων, ο κ. Ι. Κακούρης απαντά ότι τα αρχαιολογικά κατάλοιπα βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια του εδάφους και αποτελούν την υποθεμελίωση. Διευκρινίζει στον κ. Ν. Γκιολέ ότι θα δημιουργηθεί μια τάφρος στην περιοχή της διαμόρφωσης, όπου θα φαίνεται η υποθεμελίωση. Αν η τάφρος επεκταθεί σε όλη την έκταση, θα καταλήξει στη λεωφόρο Νίκης.

Ο κ. Ν. Γκιολές πιστεύει ότι η συγκεκριμένη πρόταση αποτελεί ημίμετρο.

Ο κ. Ι. Κακούρης αναφέρει ότι η αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων υποστηρίζει τη διατήρηση των αρχαιοτήτων και την κατάλληλη διαμόρφωση του χώρου έτσι, ώστε να ενταχθεί και ο περίβολος, κατάλληλα, στον ήδη διαμορφωμένο χώρο.

Ο κ. Α. Παλιούρας προτείνει να συμπεριληφθούν στην έκθεση του μουσείου του Λευκού Πύργου ορισμένες φωτογραφίες πριν από το 1917, στις οποίες θα διακρίνεται ο περίβολος.

Ο κ. Ι. Κακούρης επισημαίνει ότι ο Πύργος έχει πλέον ένα ξεκάθαρο μουσειολογικό πρόγραμμα, το οποίο θα εισαχθεί στο Συμβούλιο με ενιαίο τρόπο.

Ο Πρόεδρος προτείνει να εφαρμοστεί η μελέτη, για την οποία είχε γνωμοδοτήσει το Συμβούλιο και είχε εκδοθεί Υπουργική Απόφαση. Το Συμβούλιο δεν πρέπει να υπόκειται στο τυχαίο και στο παρορμητικό.

Ο κ. Ι. Κακούρης πληροφορεί τα μέλη ότι η ανασκαφική έρευνα ολοκληρώνεται, εάν δεν έχει ήδη ολοκληρωθεί.

Κατόπιν όλων των προεκτεθέντων το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, αφού έλαβε υπ΄ όψιν του τα ανωτέρω, βάσει των οποίων δεν θίγονται αμέσως ή εμμέσως αρχαιότητες καθώς και τις διατάξεις του Ν. 3028/02 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς», γνωμοδοτεί κατά πλειοψηφία:

Μειοψηφούν οι: Π. Θέμελης, Ε. Τσοφοπούλου, Σ. Πινγιάτογλου, Α Χωρέμη, Π. Βασιλοπούλου.

Υπέρ της έγκρισης ολοκλήρωσης της ανασκαφικής έρευνας στον αποκαλυφθέντα περίβολο του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης και εν συνεχεία υπέρ της διατήρησης των λειψάνων του σε κατάχωση καθώς και την εφαρμογή της μελέτης διαμόρφωσης της πλατείας του ανωτέρω μνημείου, όπως αυτή έχει εγκριθεί με την αριθμ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ34/67472/5349/2-3-2004 Υπουργική Απόφαση.

Ο Πρόεδρος
Χ. Ζαχόπουλος

Η Γραμματέας
Χριστίνα Κολιπέτσα

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Η Προϊσταμένη του τμήματος της Γραμματείας ΚΑΣ

Μαρία Λαγογιάννη
Αρχαιολόγος με βαθμό Α΄

12/1/2006 ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ξανά με περιτείχισμα ο Λευκός Πύργος

Θα «σηκωθεί» και θα αναδειχτεί τελικά ο οχυρωματικός περίβολος του 16ου αι. • Τι προβλέπει η νέα μελέτη του δήμου Θεσσαλονίκης που ενέκρινε το ΚΑΣ

ΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ ΜΟΣΧΟΥ

Το αλσύλλιο γύρω από το Λευκό Πύργο θα διατηρηθεί, ενώ θα γίνουν πλακόστρωτα, πεζούλες για τους επισκέπτες και ράμπες για τα ΑΜΕΑ

ΠΕΡΝΩΝΤΑΣ από τις «συμπληγάδες» του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΚΑΣ) ο οχυρωματικός περίβολος του Λευκού Πύργου, που ήρθε στο φως κατά τη διάρκεια εργασιών ανάπλασης του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου, γλίτωσε τελικά τον... ενταφιασμό (κατάχωση) και θα έχει τη δική του εξέχουσα παρουσία στην αναβαθμισμένη πλατεία. Το ΚΑΣ ενέκρινε προχτές την τροποποιημένη μελέτη του δήμου Θεσσαλονίκης, με την οποία το αποκαλυφθέν περιτείχισμα ενσωματώνεται στη διαμόρφωση του χώρου και αναδεικνύεται.

Το εύρημα θα αποτελέσει μάλιστα τον «πυρήνα» της υπό διαμόρφωση πλατείας βάσει της νέας πρότασης που εγκρίθηκε και θα εφαρμοστεί, ενώ προηγουμένως το επίκεντρο ήταν ο Λευκός Πύργος. Παρ' όλα αυτά, δεν αλλάζει η σύλληψη και η φιλοσοφία της αρχικής αρχιτεκτονικής μελέτης.

Πώς θα αναδειχτεί

Η ανάδειξη του περιτειχίσματος, που χτίστηκε το 16ο αιώνα από τον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή και κατεδαφίστηκε τη δεκαετία του 1930, προβλέπεται να γίνει ως εξής: θα δεχτεί ξηρά λιθοδομή και στη συνέχεια αργολιθοδομή, καθώς βρέθηκε σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο από το έδαφος και έτσι θα ανυψωθεί κατά 40 εκατοστά, για να είναι ευκρινές. Ομως, η ανύψωση αυτή θα «σβήνει» και θα μπαίνει προς την πλευρά της λεωφόρου Νίκης.

Ο χώρος ανάμεσα στο περιτείχισμα και το Λευκό Πύργο και η φύτευσή του θα διατηρηθούν ως έχουν, γεγονός που, όπως είπε ο προϊστάμενος της 9ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Χ. Μπακιρτζής, δίνει τη δυνατότητα να διευρυνθεί μελλοντικά η ανασκαφή και να περατωθεί η έρευνα. Εξάλλου, αυτό το αλσύλλιο χρονολογείται από το 1920 και έχει ιστορική σημασία για την πόλη. Επιπλέον, δημιουργούνται πλακόστρωτοι διάδρομοι, πεζούλες για τους επισκέπτες και ράμπα για ΑΜΕΑ, ενώ μεγαλώνει και ο χώρος εισόδου του Λευκού Πύργου, επίσης για να διευκολύνονται στην πρόσβασή τους τα άτομα με αναπηρίες. Σε ό,τι αφορά τις θέσεις όπου έχουν βρεθεί οι κανονιοθυρίδες, θα καλυφθούν με χώμα και ειδική φύτευση, ώστε να είναι διακριτό το σχήμα τους, αλλά και να προστατευτούν από τη φθορά.

Από το Γ' ΚΠΣ

Χαρακτηρίζοντας την πρόταση «ρεαλιστική», ο αντιδήμαρχος Αρχιτεκτονικού Θεσσαλονίκης, Νίκος Ταχιάος, που παρέστη στη συνεδρίαση του ΚΑΣ, σημείωσε ότι θα συνεχιστεί κανονικά η ροή χρηματοδότησης από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης για την αποπεράτωση της ανάπλασης της πλατείας και ότι ο δήμος, από τη στιγμή που εγκρίθηκε η μελέτη, θα συντάξει άμεσα νέο τεχνικό δελτίο, ώστε να μη χαθεί καθόλου χρόνος.

Στη συνεδρίαση παρενέβη και ο εκπρόσωπος του Τμήματος Κεντρικής Μακεδονίας του ΤΕΕ, Πρ. Νικηφορίδης, τονίζοντας την ανάγκη να γίνονται αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί για έργα τέτοιας ιστορικής και αρχιτεκτονικής αξίας, αλλά και να ενημερώνονται άμεσα και με διαφάνεια οι φορείς της πόλης για τις διαδικασίες που ακολουθούνται. Η αρχιτέκτονας Ι. Στεριώτου, εκπρόσωπος της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, πρότεινε το εύρημα να αναδειχθεί αυτούσιο με απλή συντήρηση, στερέωση και διαρκή φύλαξη, χωρίς προσθήκες.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς
Τριπόδων 28, Πλάκα

Τσικνοπέμπτη

στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ!!

23 Φεβρουαρίου 2006, στις 21:00

«Ανατολή... Εγγύς... Μέση... Άπω»

Αποκριάτικο γλέντι

με μουσική, μεζέδες, κρασί

... μασκαράδες φυσικά!!

και χορό ως το πρωί!!!

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΕΣ, ΚΑΝΤΕ ΤΙΣ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΣΑΣ ΕΓΚΑΙΡΩΣ!!

Είσοδος: 50 € το άτομο

Τηλ. 210 3225245, εσωτ. 4, Βάσω Μονοκρούσου

Υπάρχει δυνατότητα κράτησης χώρου στάθμευσης των Ι.Χ.

Αρ. 360

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ της ΕΕ
Συνεδρίαση
της Τρίτης 13 Δεκεμβρίου 2005

Παρόντες:
Πρόεδρος: Χ. Καλλιγά
Αντιπρόεδρος: Φ. Μαλλούχου
Γραμματέας: Ε. Γρατσία
Ταμίας: Ι. Σιώρη
Μέλη: Β. Δωροβίνης, Α. Καλλιγάς, Κ. Καρράς, Στ. Μαμαλούκος, Κ. Σταματόπουλος

Στη συζήτηση παρευρίσκεται και ο διευθυντής της ΕΕ, κ. Δ. Δημόπουλος

Συζήτηση και έγκριση πρακτικών 359ης συνεδρίασης

Ημερίδα με θέμα τον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας
Στη συζήτηση του θέματος παρευρίσκονται ο κ. Γιώργος Λιλής και ο κ. Π. Πιτσινός μέλη της «Αγιοπετρίτικης Πολιτισμικής Διαδρομής». Η ΑΠΔ ζητά από την ΕΕ να οργανώσει στο κτήριο της, στις αρχές: Απριλίου 2006, έκθεση και διημερίδα με θέμα την αρχιτεκτονική κληρονομιά του Αγίου Πέτρου. Η οργάνωση θα γίνει από τους ίδιους και από την ΕΕ ζητούν να θέσει την εκδήλωση υπό την αιγίδα της. Προτείνεται στους εκπροσώπους να συντάξουν αναλυτικό πρόγραμμα της εκδήλωσης και να μας το στείλουν προκειμένου η ΕΕ να αποφασίσει.

Αξιολογήσεις προτάσεων προς Europa Nostra
Ο κ. Σταματόπουλος επισκέφθηκε τη Μονή Καισαριανής και συμπλήρωσε μερικώς το έντυπο αξιολόγησης της Ε/Ν. Ωστόσο υπάρχουν κάποια σημεία που πρέπει να συμπληρωθούν από αρχιτέκτονα. Προτείνεται να ερωτηθεί η κα Δωροβίνη αν μπορεί να αναλάβει την αξιολόγηση.

Διημερίδα Χίου
Προτείνεται το όνομα της αρχιτέκτονος κας Αναιρούση ως ομιλήτριας για τη διημερίδα της Χίου.

Νέα Μονή Χίου-Παναγία Κρίνα
Ο κ. Μαμαλούκος θα προσπαθήσει να επισκεφθεί τα μνημεία Νέα Μονή Χίου-Παναγία Κρίνα μετά τις γιορτές.

Εγκαταλειμμένα παλαιά κτήρια
Ο κ. Στέλιος Μινωτάκης, αρχιτέκτων και μέλος της ΕΕ επικοινώνησε μαζί μας για να θέσει όψη μας ένα δημοσίευμα στην εφημερίδα Ελευθεροτυπία της 7/12/2005 που έχει σαν θέμα μια έκθεση που διοργανώνεται από φοιτητές της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα τα ετοιμόρροπα διατηρητέα ή μη κτίρια της Αθήνας και του Πειραιά. Στο άρθρο αναφέρονται οι απόψεις του αναπληρωτή καθηγητή κ. Ι. Παπαδόπουλου (επιμελητή της έκθεσης), ο οποίος ζητάει από τις αρμόδιες αρχές ούτε λίγο ούτε πολύ την άμεση κατεδάφιση με συνοπτικές διαδικασίες των ετοιμόρροπων κτιρίων της Αθήνας και του Πειραιά μέσα στα οποία περιλαμβάνεται και το παλαιό κτίριο του Κακουργιοδικείου της Αθήνας. Ο κ. Μινωτάκης επισημαίνει ότι οι προτάσεις, οι οποίες συνεχώς πληθαίνουν, περί κατεδάφισης λόγω επικινδυνότητας και δημόσιας υγείας είναι πολλές φορές εκ του πονηρού. Ως εκ τούτου ζητά την παρέμβαση του ΣΑΚ. Προτείνεται να οργανωθεί συνέντευξη τύπου με το παραπάνω θέμα, η οποία θα μπορούσε να γίνει την Τρίτη 14 Φεβρουαρίου, ημέρα του τελευταίου μαθήματος του Δ΄ Κύκλου Μαθημάτων και να συνδιοργανωθεί με το ΕΜΠ.

Πρώην 401 Στρατιωτικό Νοσοκομείο
Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών έθεσε πάλι το θέμα του πρώην 401 Στρατιωτικού Νοσοκομείου στον Υπουργό Πολιτισμού προκειμένου να βγει η απόφαση.

Βυζαντινά μνημεία Οξυλίθου
Η κα Τσοφοπούλου, δ/ντρια της 1ης ΕΒΑ, ενημέρωσε την κα Γρατσία ότι η ΕΒΑ είναι σύμφωνη το ΣΑΚ να αναζητήσει χορηγία για τη σύνταξη μελέτης αποκατάστασης των ναών Αγίου

Νικολάου και Κοιμήσεως Θεοτόκου στον Οξύλιθο Ευβοίας. Εγκρίνεται η πρόταση της κ. Γρατσία να σταλεί επιστολή στον σ τον κ. Σταματούρο, μέλος τοπικού συλλόγου για τη διάσωση των βυζ. μνημείων, προκειμένου να αναζητήσουν το μισό του κόστους της μελέτης.

Εκδηλώσεις ΣΑΚ
Η εκδήλωση για την αποπεράτωση της αποκατάστασης των ναών στα Ταίρια και στο Αλεποχώρι προτείνεται να γίνουν 8-9 Σεπτεμβρίου 2006. Η εκδήλωση για τη βράβευση των μονών στην Πρέβεζα από την Ε/Ν προτείνεται να γίνει τέλη Μαρτίου 2006 και η ημερίδα στις Πρέσπες τον Ιούνιο 2006.

Οικονομικός απολογισμός έργων ΣΑΚ
Η κα Γρατσία διανέμει τον οικονομικό απολογισμό των έργων του ΣΑΚ προκειμένου τα μέλη να τον μελετήσουν και να συζητηθεί σε επόμενη συνεδρίαση.

Παραδοσιακοί Οικισμοί Ελλάδος
Ο κ. Καρράς προτείνει την Πέμπτη 22.12.05 να γίνει μία συνάντηση μελών του ΣΑΚ με θέμα την ανάδειξη εγκαταλειμμένων παραδοσιακών οικισμών που θα μπορούσαν να προταθούν στο Υπ. Οικονομίας και Οικονομικών για να ενταχθούν σε ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης στο οποίο θα μπορούσε να συνεργασθεί η ΕΕ. Θα συμμετάσχουν τα εξής μέλη: Γρατσία, Δωροβίνης, Καλλιγά, Καρράς, Σωτηρίου-Δωροβίνη και Δημόπουλος.

Ρωμαϊκή οδός Βέροιας
Ο κ. Δωροβίνης ενημερώνει ότι απορρίφθηκε η αίτηση εξαιρέσεως του Δικαστηρίου. Ο κ. Καρράς επισημαίνει ότι στο θέμα θα πρέπει να δοθεί δημοσιότητα.

Εβραϊκή Συναγωγή Βέροιας
Η κα Γρατσία αναφέρει ότι επικοινώνησε με την αρμόδια ΕΝΜ Μακεδονίας και την κα Π. Θεολογίδου σχετικά με το θέμα της Εβραϊκής Συναγωγής Βέροιας. Για το θέμα αποφασίζεται να ερωτηθεί και ο κ. Π. Κουφόπουλος.

Δέκα χρόνια ΣΑΚ
Η κα Γρατσία ενημερώνει ότι το ΣΑΚ έκλεισε 10 χρόνια συνεχούς δράσης και προτείνει να γραφεί και σταλεί ένα δελτίο τύπου. Το θέμα θα ξανασυζητηθεί.

Επόμενη συνεδρίαση ΣΑΚ
Η επόμενη συνεδρίαση του ΣΑΚ θα γίνει την Τρίτη 10 Ιανουαρίου με θέμα συζήτησης το μέλλον, τη στρατηγική και τη δράση του ΣΑΚ.

της Θεσσαλονίκης σε μητροπολιτικό κέντρο της Ν/Α Ευρώπης.

• Να μελετηθούν πλήρως οι ανάγκες για την εκπλήρωση αυτού του στόχου ώστε να ενταχθούν στο Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης.

• Να συγκροτηθεί Ειδική Γραμματεία του ΥΠΕΧΩΔΕ με έδρα τη Θεσσαλονίκη, η οποία θα αναλάβει το συντονισμό και την υλοποίηση των υποδομών.

• Να δρομολογηθεί ο Προαστιακός Σιδηρόδρομος στη Θεσσαλονίκη.

• Να επιδιωχθεί, σοβαρά αυτή τη φορά, και να αποτελέσει πραγματικό στόχο, η ανάληψη της διοργάνωσης της EXPO 2012, στην περιοχή των Λαχανοκήπων.

• Να αξιοποιηθούν τα στρατόπεδα κυρίως ως ανοικτοί χώροι πρασίνου και να αποδοθούν στους πολίτες.

Το ΤΕΕ-ΤΚΜ, ως τεχνικός σύμβουλος της Πολιτείας αλλά και ως φορέας των Ελλήνων Μηχανικών στη Θεσσαλονίκη και την Κεντρική Μακεδονία, ζητά και μπορεί να είναι βασικός συνομιλητής της Κυβέρνησης τόσο για το σχεδιασμό όσο και για την υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων.

Άλλωστε το ΤΕΕ έχει επανειλημμένα αποδείξει ότι τιμά αυτόν το ρόλο όπως και ο κλάδος των μηχανικών τη συνεισφορά του στην ανάπτυξη της χώρας.

Το πλήρες κείμενο της επιστολής - υπομνήματος έχει καταχωριστεί στην ιστοσελίδα του ΤΕΕ-ΤΚΜ: www. tkm. tee.gr

Να αναδειχθεί το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου

Την άμεση έναρξη εργασιών ανάδειξης του περιτειχίσματος του Λευκού Πύργου, αντί για την κατάχωσή του, ζητά το ΤΕΕ - Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, επισημαίνοντας την ανάγκη να παραμείνει στο φως το πρόσφατα αποκαλυφθέν μνημείο, που έχει μεγάλη ιστορική και αρχιτεκτονική αξία.

Κατά το ΤΕΕ - ΤΚΜ, είναι αδιανόητο ένα αναπόσπαστο κομμάτι του συμβόλου της πόλης να «καταδικάζεται» από το ΥΠΠΟ σε οριστικό… θάψιμο με συνοπτικές διαδικασίες, τη στιγμή που ακόμη και η ανεύρεση μιας πέτρας αμφίβολης αρχαιολογικής αξίας στο οικόπεδο ενός ιδιώτη, μπορεί να βάλει πολυετές -ή και μόνιμο- φρένο στην όποια εκμετάλλευση της έκτασης.

Οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟ, προσθέτει το ΤΕΕ-ΤΚΜ, θα έπρεπε να επιδείξουν μεγαλύτερη ευαισθησία απέναντι στην ιστορία του μνημείου και τελικά της ίδιας της πόλης, από ό,τι στις πιέσεις του δήμου Θεσσαλονίκης, ο οποίος αντιμετώπισε απαξιωτικά το περιτείχισμα.

Πάντως, η Διοικούσα Επιτροπή του Τμήματος Κεντρικής Μακεδονίας του ΤΕΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι, μετά από τη σύσκεψη που συγκάλεσε ο υφυπουργός Πολιτισμού **Πέτρος Τατούλης,** αποφασίστηκε η επανεξέταση του θέματος από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ). Με επιστολή του προς τη Διεύθυνση Πολεοδομίας Θεσσαλονίκης, το ΤΕΕ-ΤΚΜ είχε ζητήσει την άμεση παύση των σχετικών εργασιών, μέχρι να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για να μην προκληθούν καταστροφές στα αρχαιολογικά ευρήματα.

Το ΤΕΕ-ΤΚΜ επισημαίνει εκ νέου την ανάγκη να γίνονται αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί για όλα τα έργα αντίστοιχης σημασίας, αλλά και να ενημερώνονται άμεσα, με πλήρη διαφάνεια και λεπτομέρεια, οι φορείς της πόλης για τις διαδικασίες που ακολουθούνται.

Οι εργασίες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου έφεραν στο φως το περιτείχισμα του μνημείου, που χτίστηκε τον 16ο αιώνα από τον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή και κατεδαφίστηκε τη δεκαετία του 1930. Παρόλο που η ύπαρξη του ήταν γνωστή από πληθώρα φωτογραφιών των αρχών του 20ού αιώνα και άλλων ιστορικών και αρχειακών στοιχείων (χάρτες, διαγράμματα κλπ.), στη μελέτη διαμόρφωσης δεν ελήφθη υπόψη το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των εργασιών στο χώρο θα αποκαλυπτόταν η βάση και τα θεμέλια του προτειχίσματος.

Μετά την αποκάλυψη των αρχαιολογικών ευρημάτων και προκειμένου να εφαρμοστεί η εγκεκριμένη από το Δήμο Θεσσαλονίκης μελέτη διαμόρφωσης, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο είχε αποφασίσει αρχικά την κατάχωση των ευρημάτων, θεωρώντας ότι δεν υπάρχει σκοπιμότητα ανάδειξής τους.

Το ΤΕΕ-ΤΚΜ θεωρεί ότι η ανάδειξη του προτειχίσματος του Λευκού Πύργου και η αρμονική ενσωμάτωσή του στη διαμόρφωση του χώρου θα δώσει τη δυνατότητα να συμπληρωθεί αντιληπτικά η αρχιτεκτονική εικόνα του μνημείου, το οποίο δεν κατασκευάστηκε αυτόνομα, αλλά ως τμήμα των τειχών της πόλης που περιβάλλονταν και από άλλες εγκαταστάσεις.

Οι πρόσθετες εργασίες που θα απαιτηθούν, δεν θα παρακωλύσουν τις λειτουργίες της πόλης. Ό,τι γλίτωσε από το χρόνο δεν θα πρέπει να επιτραπεί να παραδοθεί στη λήθη και να γίνει έρμαιο του «πλημμελούς» ενδιαφέροντος όσων υποτίθεται ότι θα έπρεπε να το διαφυλάττουν.

ΤΕΕ - ΤΜΗΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Αντικατάσταση μελών Δ.Ε.

Το Προεδρείο της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ - Τμήματος Δυτικής Μακεδονίας, έχοντας υπόψη τις δηλώσεις παραίτησης των μελών της Διοικούσας Επιτροπής συν. **Μόσχου Δημήτριου,** Πολιτικού Μηχανικού, **Βούρα Αθανάσιου,** Αγρονόμου - Τοπογράφου Μηχανικού, **Τζιούτζιου Νικόλαου,** Πολιτικού Μηχανικού, προχώρησε στην αντικατάστασή τους από τους συναδέλφους **Καλημέρη Χαρίση,** Ηλεκτρολόγο Μηχανικό, **Μπάγκαβου Ευαγγελία,** Χημικό Μηχανικό, **Πεχλιβανίδη Μιχαήλ,** Μηχανολόγο Μηχανικό, αντίστοιχα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Αρ. Πρωτ. 1108
Ημερομηνία 5.9.05

Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Η Ε Τ Α Ι Ρ Ε Ι Α
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η Σ
ΕΠΙΜΕΝΙΔΟΥ 19-ΑΝΩ ΠΟΛΗ Τ.Κ 54633 Τηλ. +30.2310.260.283, Fax +30.2310.240.665, e-mail: eethes@otenet.gr

Θεσσαλονίκη, 15 Ιουλίου 2005
Αρ. Πρ. 35

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΠΥΡΓΟΥ

Κατά την τελευταία περίοδο ο Δήμος Θεσσαλονίκης εκτελεί σειρά εργασιών αναπλάσεων σε διάφορους χώρους της πόλης, ιδιαίτερα γύρω από μνημεία, ενέργειες που θεωρούμε ότι είναι ένα πολύ θετικό βήμα για τη βελτίωση της εικόνας σημαντικών χώρων – θέσεων του ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης.

Αναμφίβολα μεταξύ αυτών, ο χώρος –πλατεία γύρω από τον Λευκό Πύργο, είναι εξαιρετικής σημασίας.

Ύστερα από πρόσφατη επίσκεψή μας στο μνημείο και από το δώμα του, παρατηρήσαμε τα αποκαλυμμένα τμήματα του εξωτερικού οχυρού περιβόλου που περιέβαλε τον Λευκό Πύργο, όπως αυτός διακρίνεται σε πάρα πολλά ντοκουμέντα της περιόδου του 19ου και του 20ου αι. Ταυτόχρονα παρατηρήσαμε ότι βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη εργασίες διαμόρφωσης του χώρου της παραλιακής ζώνης που γειτνιάζει με το μνημείο, σε απόλυτη επαφή με αυτό.

Τονίζουμε την εξαιρετική σημασία που έχει η εύρεση του εξωτερικού περιβόλου του Λευκού Πύργου, ήδη γνωστού στους ερευνητές του μνημείου και της πόλης από *πάρα πολλά ιστορικά και αρχειακά στοιχεία. Είναι ένα απόλυτα ταυτισμένο τμήμα* του ίδιου του συμβόλου της Θεσσαλονίκης, το οποίο ολοκληρώνει την ιστορική, αρχιτεκτονική, πολεοδομική δομή του όλου οχυρωματικού συγκροτήματος του Λ.Π.

Πιστεύουμε ότι οι αρμόδιοι του Δήμου της Θεσσαλονίκης, με την ευαισθησία που τους διακρίνει, πρέπει να τροποποιήσουν τη μελέτη ανάπλασης της παραλιακής ζώνης-πλατείας, γύρω και μπροστά από τον Λ.Π. ακολουθώντας τα επόμενα βήματα, όπως αυτά καθορίζονται από τις διεθνείς συνθήκες και χάρτες προστασίας και ανάδειξης των μνημείων.

- Καθορισμός ζώνης προστασίας από την αρμόδια Εφορεία [ΥΠΠΟ], γύρω και έξω από τον οχυρό περίβολο, προκειμένου να εξαιρεθεί από τα έργα *διαμόρφωσης που βρίσκονται σε εξέλιξη, τα οποία πρέπει να συνεχίσουν* μόνον στο υπόλοιπο τμήμα του πλακόστρωτου.
- Ολοκλήρωση των ανασκαφικών ερευνών προκειμένου να προσδιορισθεί το πραγματικό δάπεδο-επίπεδο κίνησης στον χώρο μεταξύ του εξωτερικού

περιβόλου και του Λευκού Πύργου. Εξέταση δυνατότητας να υποβιβασθεί το επίπεδο-στάθμη εισόδου στον Πύργο και ενοποίηση με τον προηγούμενο χώρο.

- Ολοκλήρωση των ανασκαφικών ερευνών στην εξωτερική πλευρά του οχυρού περιβόλου, προκειμένου να διαπιστωθεί το τυχόν διασωζόμενο, πραγματικό ύψος του τείχους.
- Εκπόνηση μελέτης αναστήλωσης του μνημείου [του οχυρού περιβόλου και του χώρου μεταξύ αυτού και του Λ.Π.] και ανάδειξής του, με καθορισμό πορειών, ζωνών πρασίνου, ζωνών που θα είναι μη επισκέψιμες αλλά ορατές, σχέση - συνάφεια με τον ευρύτερο περιβάλλοντα χώρο της παραλίας.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η εύρεση αυτού του σημαντικότατου τμήματος του ιστορικού συμβόλου της Θεσσαλονίκης, θα αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τους εμπλεκόμενους στη διαμόρφωση του πλακόστρωτου της παραλίας γύρω από τον Λευκό Πύργο, από πλευράς του Δήμου, ενώ θα μελετηθεί η αποκατάσταση και η ανάδειξή του από την αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΠΟ και θα ενταχθεί αρμονικά στην παραλιακή ζώνη.

Για τη Διοικούσα Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Βασίλης Κονιόρδος

Η Γραμματέας

Βιβιάννα Μεταλληνού

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Επιμενίδου 19-(546.33) Θ
τηλ.: 2310260283,fax:2310240665
e-mail: eethes@otenet.gr

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ [ΕΤΕΠΑΜ]
Θερμοπυλών 42 – (542.48) Θ
e-mail: isteriot@spark.net.gr
www.etepam.gr

ΕΝΩΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
Ερμού 43 & Μενεξέ-(546.24)
www.cuth.ogr

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΝΤΥΠΑ, ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ
Μ Μ Ε

Οι παρακάτω επιστημονικοί και κοινωνικοί φορείς που ασχολούνται με την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, προκειμένου να ενημερώσουν την κοινή γνώμη της πόλης για το θέμα της Διάσωσης του Περιβάλλοντος του **Λευκού Πύργου,** μετά την πρόσφατη εξέταση του θέματος από τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου και την επικείμενη συζήτηση στο Δήμο για την επίμαχη επίχωσή του, **θα πραγματοποιήσουν τη Δευτέρα, 29 -08- 2005 κοινή συνέντευξη τύπου** με θέμα τη ΔΙΑΣΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΦΘΕΝΤΟΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΟΧΥΡΟΥ ΠΕΡΙΒΟΛΟΥ.

Η συνέντευξη θα δοθεί στο κτίριο του ΤΕΕ-Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας, οδ. Ζεύξιδος 8, [τηλ: 2310. 234566 – γραφείο Τύπου],στην αίθουσα εκδηλώσεων του κτιρίου, 3ος όροφος και ώρα 13.00 -14.30

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ [ΕΤΕΠΑΜ]

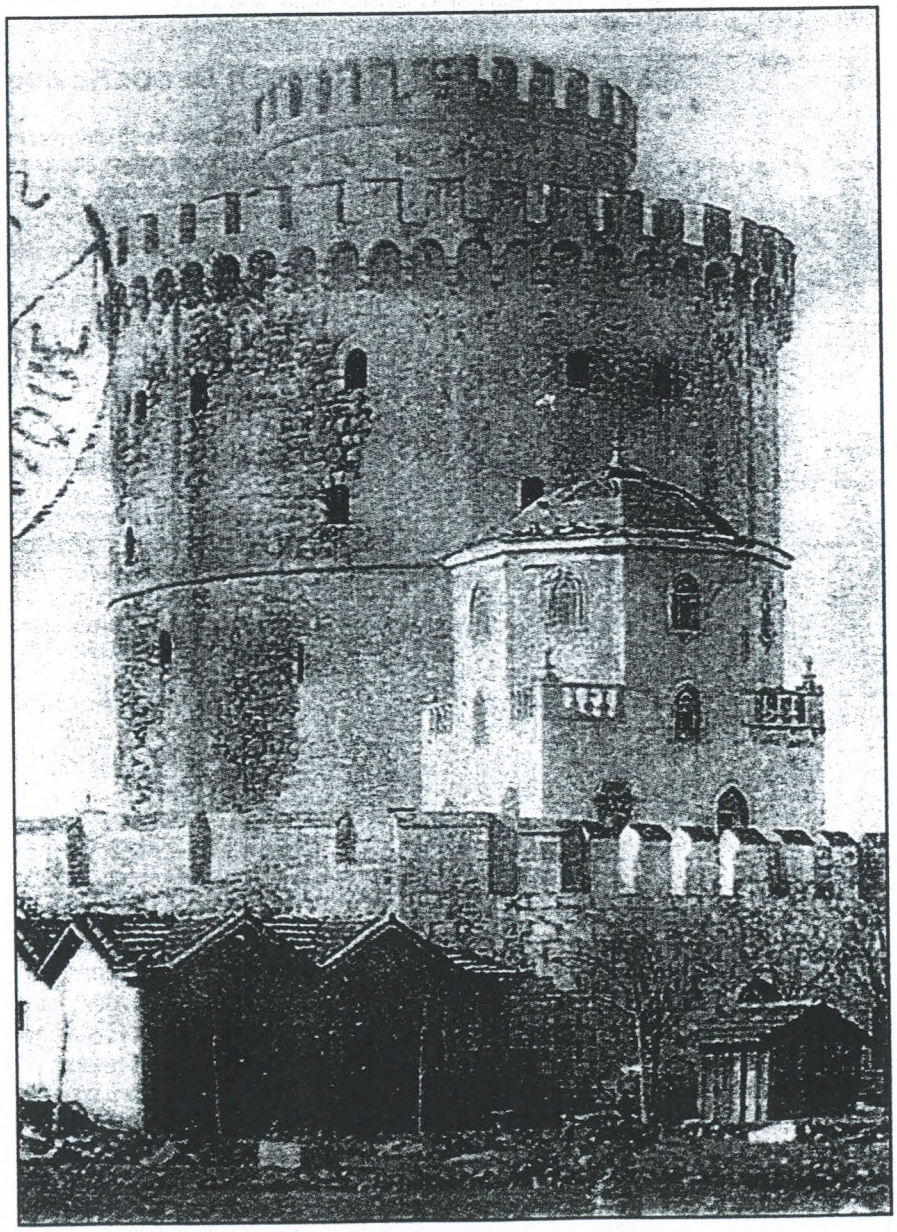
ΕΝΩΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

επιπλα υψηλής αισθητικής και επώνυμες ηλεκτρικές συσκ

ΣΥΖΗΤΕΙΤΑΙ Η ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΠΙΔΟΜΑΤΟΣ ΣΤΟΥΣ ΑΣ

ΑΥΞΗΣΗ 30

στο πετρέλαιο θέρμ

Λευκός Πύργος, νικητής! Το υπουργείο Πολιτισμού ανακάλεσε απόφαση σύμφωνα με την οποία έπρεπε να καταχωθεί τμήμα του οχυρωματικού περιβόλου του μνημείου της Θεσσαλονίκης, το οποίο απεικονίζεται ανωτέρω σε φωτογραφία των αρχών του 20ού αιώνα. Η ανησυχία για καθυστέρηση στην ολοκλήρωση του έργου, πάντως, υφίσταται... ΣΕΛΙΔΑ 47

ΑΘΙΣΜΑΤΑ

ινή έφοδος τρικά στέκια

υ δήμου Θεσσαλονίκης ραβάσεις στο κέντρο ι προκάλεσαν... ταραχή

ΣΕΛΙΔΑ 17

ΑΝΕΙ ΔΡΑΣΕΙΣ

μή ΥΜΑΘ, με την «αλλαγή»

Δημιουργούνται 18 τμήματα διασύνδεσης με τα θεματικά υπουργεία. Τι δείχνει δημοσκόπηση της Metron Analysis για το ρόλο του υπουργείου

ΣΕΛΙΔΑ 6

ΦΑΙΡΟ

χημα το πότε «μπουν» γώνες

Ο υφυπουργός Αθλητισμού Γ. Ορφανός συναντήθηκε με τον πρόεδρο της ΠΑΕ Ολυμπιακός Σ. Κόκκαλη (**φωτογραφία**), αλλά μίλησαν για «την αναβάθμιση του ελληνικού πρωταθλήματος»

ΕΝΘΕΤΟ ΣΠΟΡ 16 ΣΕΛΙΔΕΣ

■ **ΑΒΕΒΑΙΟΤΗΤ**

Με βάση τις σημερινέ προκύψει και μεγαλύ οι απαισιόδοξες προβ της αξίας του «μαύρο

■ **ΠΡΟΒΛΗΜΑΤ**

Δυσκολίες κρύβει και τος. Προσπάθειες της χειρηματικός κόσμος

ΓΝ

ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ

Ευκαιρία της Θεσσ

Η τουριστική επιχείρηση λάτες της να επισκεφθο τα στοιχεία για το 2005

ΜΕ ΤΖΑΚ

τουλάχιστον €3.2

Κι αν σου

Εκατόμβες νεκρών σε θρησκευτική τελετή σιιτών στη Βαγδάτη ΣΕΛΙΔΑ 19

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, 1-9-2005

ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

«Σταματήστε αμέσως»

Ζήτησε να διακοπούν οι εργασίες στον Λευκό Πύργο και να φέρουν νέα μελέτη για τη διαμόρφωση της πλατείας του μνημείου, αφού στην παλιά εντοπίστηκαν κενά και παρατυπίες, όπως και καταστροφές των αρχαιοτήτων

Γράφει
ο Απόστολος Λυκεσάς

Κόλαφος για τον Δήμο Θεσσαλονίκης και τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες του υπουργείου Πολιτισμού είναι η χθεσινή απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Αρχιτεκτονικού Ελέγχου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία ζητείται να σταματήσουν αμέσως οι εργασίες και να προσκομισθεί πλήρης μελέτη των εργασιών διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου, ενώ επιπλέον διαπιστώνονται και καταστροφές των εντοπισμένων αρχαιοτήτων, για τις οποίες είχε αποφασιστεί από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο απλώς να καταχωθούν.

Η απόφαση που ελήφθη είναι ομόφωνη, στοιχείο χαρακτηριστικό της έκτασης των κενών και των παρατυπιών που εντοπίστηκαν στη μελέτη, που κατατέθηκε και αφορούσε τη διαμόρφωση της πλατείας του μνημείου, που είναι και σύμβολο της πόλης της Θεσσαλονίκης.

Ενστάσεις

Για το θέμα είχαν ήδη εκφραστεί πολλές ενστάσεις (Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Εταιρεία Ερευνας και Προώθησης της Επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων), οι οποίες εστιάζονταν στο γεγονός ότι η μελέτη δεν λάμβανε καθόλου υπόψη της την εύρεση του οχυρού περιβόλου του μνημείου, αγνοώντας, δηλαδή, επιδεικτικά την ιστορική διάσταση της περιοχής, την οποία, υποτίθεται, θα αναδείκνυε «βυθίζοντας» το πλακόστρωτο της παραλίας και «ψηλώνοντας» έτσι κατά ένα μέτρο τον Λευκό Πύργο.

Το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου, απεικονισμένο και σε γνωστές φωτογραφίες των αρχών του 20ού αιώνα, είχε κατεδαφιστεί τη δεκαετία του '30, αλλά η βάση και τα θεμέλιά του μπορούν σήμερα να είναι ορατά από τους πολίτες, που θα έχουν έτσι μια πλήρη εικόνα για το μνημείο-σύμβολο της πόλης.

Ο Δήμος από την πλευρά του, χρησιμοποιώντας την απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (μιλά για κατάχωση) και αξιοποιώντας τα μειωμένα αντανακλαστικά άλλων φορέων μεσούντος του καλοκαιριού, προχωρούσε το έργο, το οποίο ο δήμαρχος Βασίλης Παπαγεωργόπουλος είχε αναγγείλει ως ένα από αυτά που εκτελούνται πριν από την άφιξη του πρωθυπουργού για την 70ή ΔΕΘ.

Χαρακτηριστικό της σοβαρότητας της υπόθεσης είναι το γεγονός ότι τα μέλη της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Αρχιτεκτονικού Ελέγχου της Περιφέρειας πριν μελετήσουν τον φάκελο, πραγματοποίησαν αυτοψία στον χώρο και αμέσως μετά συνεδρίασαν για τέσσερις και πλέον ώρες.

Ο φάκελος

Στην απόφαση της επιτροπής της περιφέρειας μεταξύ άλλων διαπιστώνεται ότι:

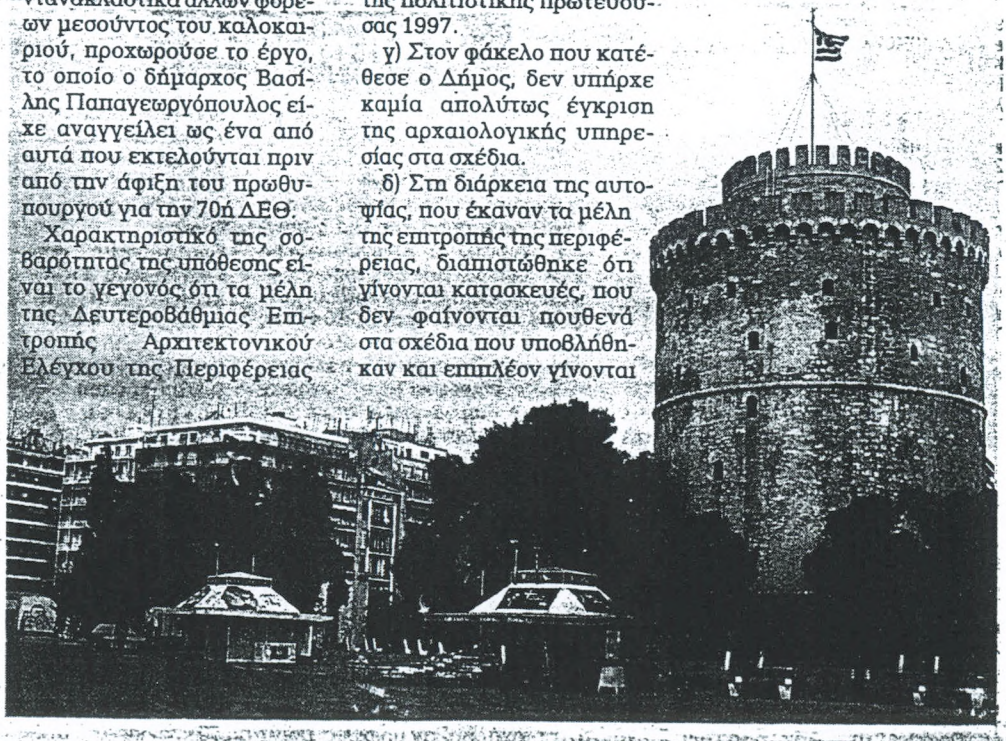
α) Στον φάκελο που κατατέθηκε, δεν υπήρχαν πλήρη σχέδια εφαρμογής της μελέτης.

β) Δεν αποτυπώνεται καθόλου το εύρημα (ο οχυρός περίβολος του Λευκού Πύργου), το οποίο ήταν μάλιστα γνωστό, όταν είχαν υποβληθεί οι πρώτοι φάκελοι μελέτης, που έγινε την περίοδο της πολιτιστικής πρωτεύουσας 1997.

γ) Στον φάκελο που κατέθεσε ο Δήμος, δεν υπήρχε καμία απολύτως έγκριση της αρχαιολογικής υπηρεσίας στα σχέδια.

δ) Στη διάρκεια της αυτοψίας, που έκαναν τα μέλη της επιτροπής της περιφέρειας, διαπιστώθηκε ότι γίνονται κατασκευές, που δεν φαίνονται πουθενά στα σχέδια που υποβλήθηκαν και επιπλέον γίνονται εργασίες πάνω στα ανασκαμμένα ευρήματα, κατά παράβαση της απόφασης του υπουργείου Πολιτισμού που ζητούσε μόνο την καταχωσή τους.

Οι παρατηρήσεις αυτές ήταν τόσο χαρακτηριστικές, που η επιτροπή ζητεί να γίνει αμέσως διακοπή από την πολεοδομία των εργασιών στον άμεσο περιβάλλοντα χώρο του Λευκού Πύργου. Επίσης, στην απόφασή της σημειώνεται ότι δεν δέχεται τη μελέτη του Δήμου Θεσσαλονίκης και ζητεί να της προσκομιστεί νέα, πλήρης και αναθεωρημένη, που θα συνοδεύεται από όλες τις απαραίτητες εγκρίσεις.

ΡΟΜΑΝ ΠΟΛΑΝΣΚΙ

Αλλάζει το φινάλε του «Ολιβερ Τουίστ»

Ο «Ολιβερ Τουίστ» του Ρομάν Πολάνσκι καταρρίπτει τα παλιά στερεότυπα. Η νέα ταινία του Πολωνού σκηνοθέτη, που θα βγει στις αίθουσες μέσα στους ερχόμενους μήνες, αλλάζει ελαφρώς το τέλος του διάσημου βιβλίου του Τσαρλς Ντίκενς. Οταν ο Ολιβερ εκαλός μαζί μου», του λέει το αγόρι.

Η αλλαγή είναι μια ιδέα του Πολάνσκι και του σεναριογράφου Ρόναλντ Χάργουντ, που θέλοντας να καταρρίψουν το ρατσιστικό στερεότυπο του κακού Εβραίου που έχει επικρατήσει εδώ και 170 χρόνια από τη «γέννηση» του συνέχεια «Ιούδα», που αν και ενδιαφερόταν αρχικά για τον Ολιβερ, συνωμοτούσε τελικά για να τον διαφθείρει.

Επειτα από περισσότερες από 20 κινηματογραφικές και τηλεοπτικές μεταφορές (συμπεριλαμβανομένης και της περίφημης βερσιόν του Ντέιβιντ

Σύσκεψη υπό τον Τατούλη μετά τις αντιδράσεις

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο θα αποφασίσει για τη διαμόρφωση του Λευκού Πύργου

Το Υπουργείο Πολιτισμού θα συνεργασθεί με το Δήμο Θεσσαλονίκης για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση, δήλωσε ο Υφυπουργός Πολιτισμού

Αντιδρώντας στα ερωτηματικά που έχουν δημιουργηθεί στην κοινή γνώμη της Θεσσαλονίκης για το Λευκό Πύργο, ο Υφυπουργός Πολιτισμού Πέτρος Τατούλης συγκάλεσε χθες σύσκεψη υπηρεσιακών παραγόντων με αντικείμενο την πορεία της ανασκαφής στον οχυρωματικό περίβολο του Λευκού Πύργου στη Θεσσαλονίκη. Κατά τη σύσκεψη, στην οποία παραβρέθηκε και ο Γενικός Γραμματέας Χρ. Ζαχόπουλος, εξετάστηκε η πορεία της σωστικής ανασκαφής που διενεργείται από την 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στον οχυρωματικό περίβολο του Λευκού Πύργου. Η σωστική ανασκαφή συνεχίζεται σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και τη σχετική Υπουργική Απόφαση, ολοκληρώνεται δε εντός των ημερών.

Ο οχυρωματικός περίβολος, ο οποίος κτίσθηκε το 16ο αιώνα από το Σουλεϊμάν το Μεγαλοπρεπή για τη διαμόρφωση του κάστρου κατεδαφίσθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα και στη θέση του διαμορφώθηκε αλσύλλιο. Κατά την ανασκαφή, η οποία κατέστη αναγκαία λόγω των εκσκαφών για την ανάπλαση του χώρου, διαπιστώθηκε ότι ο περίβολος σώζεται σε όλο το πλάτος του, φέρει κατά διαστήματα βοηθητικά διαμερίσματα και προς την πλευρά της θάλασσας κανονιοθυρίδες. Διαπιστώθηκαν επίσης διάφορες οικοδομικές φάσεις που αντιστοιχούν σε ιστορικές περιόδους της λειτουργίας του. Κατόπιν, λοιπόν, των νέων ευρημάτων και σε συσχετισμό με τη βελτίωση του τρόπου εισόδου των ατόμων με αναπηρία στο Λευκό Πύργο και τη διατήρηση του αλσυλλίου που περιβάλλει τον Λευκό Πύργο προς τη μεριά της πόλης, το θέμα της διαμόρφωση και της κατάχωσης του Οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου στο σημείο αυτό, θα επανεξετασθεί από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού θα συνεργασθούν με το Δήμο Θεσσαλονίκης για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση που θα συνδυάζει την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης με την εξυπηρέτηση των σημερινών αναγκών των πολιτών της.

Με ακίνητο που μίσθωσε από τον ΟΣΕ

Στέγη στη Θεσσαλονίκη για τον ΟΚΑΝΑ

Τη δική του στέγη θα αποκτήσει σύντομα στη Θεσσαλονίκη ο ΟΚΑΝΑ (Οργανισμός Καταπολέμησης Ναρκωτικών), δίνοντας, έτσι, μια νέα διάσταση στις προσπάθειες που καταβάλλει ο Οργανισμός για απεξάρτηση ατόμων και την επανένταξή τους στην κοινωνία. Χθες υπογράφηκε μεταξύ του ΟΣΕ και του ΟΚΑΝΑ το συμφωνητικό μίσθωσης ακινήτου, ιδιοκτησίας του ΟΣΕ, που βρίσκεται επί της οδού 26ης Οκτωβρίου, στα όρια του πολεοδομικού συγκροτήματος του δήμου Θεσσαλονίκης. Στο συγκεκριμένο ακίνητο θα ανεγερθεί προκατασκευασμένο κτίριο συνολικής επιφάνειας 300 τ.μ. στο οποίο θα λειτουργήσουν εγκαταστάσεις πολλαπλής παρέμβασης και θα χρησιμοποιηθεί για την παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης των ασθενών. Όπως αναφέρεται σε ανακοίνωση του ΟΣΕ, η διάρκεια της μίσθωσης ορίζεται σε 12 χρόνια.

Με αφορμή τις ενοικιάσεις ξένων αεροσκαφών

Αντιπαράθεση διοίκησης ΟΑ και εργαζομένων

Σε οριακό σημείο βρίσκονται οι σχέσεις της διοίκησης των Ολυμπιακών Αερογραμμών και ομάδων εργαζομένων στην εταιρία, όπως οι υπάλληλοι στην τεχνική βάση και οι ιπτάμενοι συνοδοί-φροντιστές, με αφορμή τις ενοικιάσεις ξένων αεροσκαφών και των πληρωμάτων τους, για την εκτέλεση του θερινού προγράμματος πτήσεων της εταιρίας.

Σε ανακοίνωσή της η Ένωση Πτυχιούχων Τεχνικών Αεροπλάνων Ολυμπιακής Αεροπορίας (ΕΠΤΑΟΑ) χαρακτηρίζει εγκληματική την ενέργεια ενοικίασης αεροσκαφών «άγνωστης προέλευσης», όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, και διατείνεται ότι η διαδικασία ενοικίασης ήταν η πλέον αδιαφανής από συστάσεως της Ολυμπιακής Αεροπορίας.

Σε απάντηση, η διοίκηση των Ολυμπιακών Αερογραμμών ανακοίνωσε ότι θα προσφύγει στα δικαστήρια.

Στο μεταξύ, στην αντεπίθεση πέρασε και η ΕΙΣΦ, αντικρούοντας στην ουσία τα στοιχεία που έδωσε την Τρίτη η διοίκηση των ΟΑ για τις ασθένειες που δηλώθηκαν από μέλη της Ένωσης, στη διάρκεια του καλοκαιριού. Σύμφωνα με την ΕΙΣΦ, οι δηλώσεις ασθενειών των περίπου 700 μελών της, ουδέποτε ξεπέρασαν τις 7-8 ημερησίως. Μάλιστα υποστηρίζει ότι σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα οι ασθένειες είναι πολύ λιγότερες φέτος. Η ΕΙΣΦ προαναγγέλλει ότι τα στοιχεία αυτά θα τα αποστείλει στον εισαγγελέα.

Η Ένωση επικρίνει για άλλη μια φορά τη διοίκηση των ΟΑ για τον τρόπο και τη διαδικασία ενοικίασης των αεροσκαφών και επισημαίνει ότι τα προβλήματα ματαιώσεων πτήσεων άρχισαν να εμφανίζονται μετά την τραγωδία με το αεροσκάφος της "Ηλιος", οπότε αποσύρθηκαν τα νοικιασμένα αεροσκάφη μαζί με τα πληρώματά τους, που στοίχισαν πανάκριβα στην εταιρία. Μάλιστα, η ΕΙΣΦ εκτιμά ότι η επόμενη ενέργεια των ΟΑ θα είναι οι περικοπές δρομολογίων με το πρόσχημα της δήθεν έλλειψης προσωπικού καμπίνας.

Στάση Εγνατία θα κατέβει κανείς;

> ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΕΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΥΣΚΕΨΗΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

«Ράβε – ξήλωνε» στο Λευκό Πύργο

Οι εργασίες ανάπλασης του συμβόλου της Θεσσαλονίκης, του Λευκού Πύργου έχουν γίνει το μήλον της έριδος ανάμεσα σε φορείς προστασίας του περιβάλλοντος και ιστορικών μνημείων και το δήμο Θεσσαλονίκης.

Η Ελληνική Εταιρεία για την προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Εταιρεία Έρευνας και Προώθησης της επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων και η Ένωση Πολιτών για το περιβάλλον και τον πολιτισμό αντιδρούν έντονα και ζητούν την διακοπή των εργασιών.

«Αναπροσαρμόζεται η μελέτη»

Ο δήμος Θεσσαλονίκης από την πλευρά του δια στόματος του δημάρχου Βασίλη Παπαγεωργόπουλου διαβεβαιώνει ότι «τα έργα της ανάπλασης προχωρούν. Ωστόσο, με αφορμή το προτείχισμα που βρέθηκε αναπροσαρμόζεται η μελέτη, αλλά το έργο δεν σταματά».

Ο Λευκός Πύργος... πήγε στο υπουργείο

Το θέμα έφτασε και στο υπουργείο Πολιτισμού. Χθες το πρωί ο υφυπουργός Πέτρος Τατούλης συγκάλεσε έκτακτη σύσκεψη υπηρεσιακών παραγόντων. Κατά τη διάρκεια της σύσκεψης, στην οποία παραβρέθηκε και ο Γεν. Γραμματέας Χρήστος Ζαχόπουλος, εξετάστηκε η πορεία της σωστικής ανασκαφής που διενεργείται από την 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στον οχυρωματικό περίβολο του Λευκού Πύργου.

Η σωστική ανασκαφή συνεχίζεται σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου και τη σχετική Υπουργική Απόφαση και θα ολοκληρωθεί τις επόμενες ημέρες.

Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού θα συνεργασθούν με το δήμο Θεσσαλονίκης για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης

Θα επανεξετασθεί από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο

Ο οχυρωματικός περίβολος, ο οποίος κτίσθηκε το 16ο αιώνα από το Σουλεϊμάν το Μεγαλοπρεπή για τη διαμόρφωση του κάστρου κατεδαφίσθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα και στη θέση του διαμορφώθηκε αλσύλλιο. Κατά την ανασκαφή, η οποία κατέστη αναγκαία λόγω των εκσκαφών για την ανάπλαση του χώρου, διαπιστώθηκε ότι ο περίβολος σώζεται σε όλο το πλάτος του, φέρει κατά διαστήματα βοηθητικά διαμερίσματα και προς την πλευρά της θάλασσας κανονιοθυρίδες. Διαπιστώθηκαν επίσης διάφορες οικοδομικές φάσεις που αντιστοιχούν σε ιστορικές περιόδους της λειτουργίας του.

Κατόπιν, λοιπόν, των νέων ευρημάτων και σε συσχετισμό με τη βελτίωση του τρόπου εισόδου των ατόμων με αναπηρία στο Λευκό Πύργο και τη διατήρηση του αλσυλλίου που περιβάλλει τον Λευκό Πύργο προς τη μεριά της πόλης, το θέμα της διαμόρφωση και της κατάχωση του Οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου στο σημείο αυτό, θα επανεξετασθε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο.

Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμ θα συνεργασθούν με το Δήμο Θεσσαλονίκι για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση που θα συνδυάζει την προστασία της πολιτιστικ κληρονομιάς της πόλης με την εξυπηρέτησ των σημερινών αναγκών τω πολιτών της

Εγνατία
ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ - ΕΚΔΟΣΗ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΕΡΓΙΝΑ Α.Ε.
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Α.Σ.: ΠΕΤΡΟΣ ΠΥΛΩΡΙΔΗΣ

Αδιέξοδο

Στη Θεσσαλονίκη θα βρίσκεται σήμερα ο Υφυπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Ο κ. Για- ΛΑΓΚΑΔΑ, και στη συνέχεια στις 12 το μεσημέρι θα επισκεφθούν τις εργατικές κατοικίες του οικισμού ΚΟΥΦΑΛΙΑ προ-

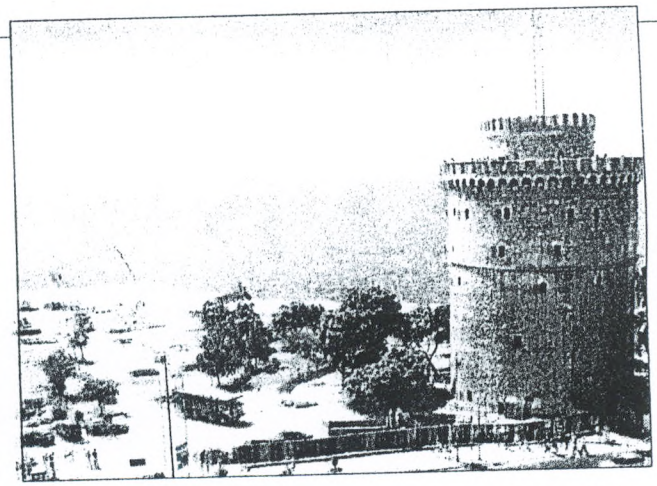
ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ

Επιασαν τόπο οι αντιδράσεις για την... ανάπλαση!

■ ΣΕ... άτακτη υποχώρηση τράπηκε χτες το υπουργείο Πολιτισμού, μετά τις έντονες αντιδράσεις επιστημονικών και κοινωνικών φορέων για τη διάσωση και ανάδειξη του οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου. Τα ευρήματα που ήρθαν στο φως κατά τη διάρκεια έργων ανάπλασης του μνημείου φαίνεται ότι δε θα καταχωθούν τελικά, όπως είχε αποφασίσει το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, αφού το θέμα θα επανέλθει στο «τραπέζι» του ΚΑΣ μέσα στην επόμενη εβδομάδα.

Θορυβημένοι προφανώς από τις αντιδράσεις της κοινής γνώμης ο υφυπουργός Πολιτισμού, Πέτρος Τατούλης και ο γενικός γραμματέας του ΥΠΠΟ, Χρήστος Ζαχόπουλος, συναντήθηκαν χτες με υπηρεσιακούς παράγοντες και ενημερώθηκαν για την πορεία της σωστικής ανασκαφής που διενεργείται από την 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, με προϊστάμενο τον Χαράλαμπο Μπακιρτζή, στον οχυρωματικό περίβολο του Λευκού Πύργου. Στη συνέχεια το ΥΠΠΟ εξέδωσε ανακοίνωση, στην οποία αναφέρει: «Κατόπιν των νέων ευρημάτων και σε συσχετισμό με τη βελτίωση του τρόπου εισόδου των ατόμων με αναπηρία στο Λευκό Πύργο και τη διατήρηση του αλσυλλίου που περιβάλλει το μνημείο προς τη μεριά της πόλης, το θέμα της διαμόρφωσης και της κατάχωσης του οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου στο σημείο αυτό θα επανεξεταστεί από το ΚΑΣ. Οι υπηρεσίες του υπουργείου Πολιτισμού θα συνεργαστούν με το δήμο Θεσσαλονίκης, για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση, που θα συνδυάζει την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης με την εξυπηρέτηση των σημερινών αναγκών των πολιτών της». Υπενθυμίζεται ότι ο οχυρωματικός περίβολος κτίστηκε το 16ο αιώνα από τον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή για τη διαμόρφωση του κάστρου και κατεδαφίστηκε στις αρχές του 20ού αιώνα, δίνοντας τη θέση του σε ένα... αλσύλλιο. Κατά τη διάρκεια των εργασιών οι αρχαιολόγοι διαπίστωσαν ότι ο περίβολος σώζεται σε όλο το πλάτος του, φέρει κατά διαστήματα βοηθητικά διαμερίσματα και κανονιοθυρίδες προς την πλευρά της θάλασσας.

Π. Κ.

Την επόμενη εβδομάδα θα επανέλθει στο «τραπέζι» του ΚΑΣ το θέμα του Λευκού Πύργου

Αστεγοι οι αρχαιολόγοι

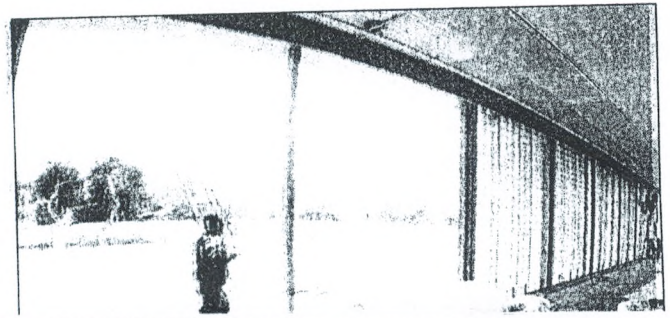
Η ΙΣΤ' Εφορεία Αρχαιοτήτων θα παραμείνει φιλοξενούμενη στο Αρχαιολογικό Μουσείο, παρά τις αντιρρήσεις

ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΚΑΤΣΑΡΙΔΗ

«ΣΥΓΚΑΤΟΙΚΟΙ με το... ζόρι» θα είναι και για τα επόμενα τέσσερα χρόνια οι υπάλληλοι του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης και της ΙΣΤ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Το Κεντρικό Αρ-

να βρεθεί κάποιος μόνιμος χώρος στέγασης της Εφορείας. Για το σκοπό αυτό συστάθηκε άλλωστε ειδική ομάδα εργασίας, αποτελούμενη από υπηρεσιακούς παράγοντες του υπουργείου Πολιτισμού.

Την έντονη αντίθεσή τους με τη γνωμοδότηση του ΚΑΣ εξέφρασαν τόσο ο διευθυντής του

Χρυσή τομή

■ ΤΟ ΚΑΣ κατέληξε τελικά στη «χρυσή τομή» της προσωρινής «συγκατοίκησης» των δύο φορέων. «Θα γίνει εμφύλιος πόλεμος», δήλωσε ο γενικός διευθυντής Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ, Λάζαρος Κολώνας, σύμφωνα με τον οποίο «ακόμη κι αν οι δύο υπηρεσίες χωρούν μαζί στον ίδιο χώρο, δε χωράει ο ένας στην ψυχή του άλλου».

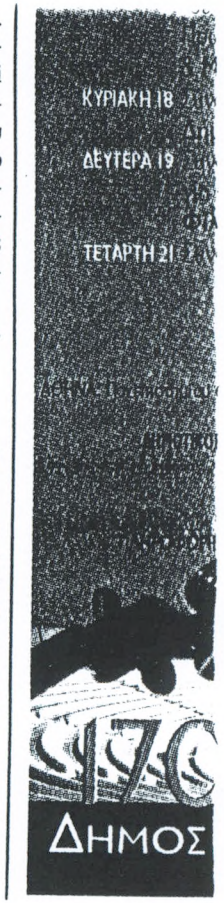
Στο μεταξύ, ήδη καταβάλλονται προσπάθειες να παρατα-

ρούλα Γιούλη. Τη χρονιά που ο Μουζάκης έκανε το ντεμπούτο του στην επιθεώρηση, απέκτησε και τη δική του ορχήστρα και εμφανιζόταν στα νυχτερινά κέντρα της Αθήνας, όπως και σε μεγάλες περιοδείες στο εξωτερικό. Για πολλά χρόνια, ο Μουζάκης και η ορχήστρα του εμφανίζονταν στο κέντρο «Ακροπόλ» της οδού Πατησίων, το οποίο συνδέθηκε με το όμορφο τραγούδι των οργίων», την «Ωραία των Αθηνών», «Της κακομοίρας», αλλά και το «Ακροπόλ» του Παντελή Βούλγαρη, όπου επιχείρησε να μεταφέρει το κλίμα της αθηναϊκής επιθεώρησης.

Οπως έλεγε ο ίδιος το 2002 στο βιβλίο «Βίρα τις άγκυρες» του ΙάσοναΤριανταφυλλίδη, «Στην πρώτη μου επιθεώρηση είχα πολύ τρακ, αισθάνθηκα ότι όλοι οι ηθοποιοί κοίταζαν εμένα. Ανέβηκα καλό φαγητό, οι ωραίες γυναίκες και ο Παναθηναϊκός». Η λατρεία του για τον Παναθηναϊκό ήταν τέτοια, ώστε πολύ συχνά τον κορόιδευαν φίλοι του όταν η ομάδα του έχανε. Σε εκείνον πάντως οφείλεται και ο ύμνος του Παναθηναϊκού.

Ο Μουζάκης το 1980 αποχώρησε από την επιθεώρηση. Είχε αφηγηθεί στο «Βίρα τις άγκυρες»: «Δούλεψα σε όλα σχεδόν τα μεγάφωνο, σταμάτησα να γράφω επιθεωρήσεις. Τι να το έκανα; Η ορχήστρα ήταν το παν. Η ορχήστρα έφερνε τον Μαυρέα, τον Αυλωνίτη, τη Βασιλειάδου στον κόσμο, ήταν ο συνδετικός κρίκος. (...) Λένε ότι ήμουν ειδικός για την επιθεώρηση. Σκατά, τίποτα δεν ήμουν. Ημουν καλοπροαίρετος θεατής. Μου έδειχναν το νούμερο οι συγγραφείς, γελούσα, είχε επιτυχία· δεν γελούσα, δεν πήγαινε. Ημουν του κεφιού με τα τραγούδια του». Η κηδεία του Γιώργου Μουζάκη γίνεται σήμερα στις 11.30 το πρωί στο Β΄ Νεκροταφείο. Οπως ανακοίνωσαν η γυναίκα και ο γιος του Γιώργου Μουζάκη, ευχαριστούν το ΥΠΠΟ για την προσφορά των εξόδων της κηδείας, ωστόσο έχουν ήδη δεχτεί την κάλυψη της δαπάνης από την ΑΕΠΙ, της οποίας ο Μουζάκης είχε διατελέσει πρόεδρος.

Π. Παν.

Διαφωνία για την κατάχωση ευρημάτων στον Λευκό Πύργο

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ **Ερίζουν** για τον Λευκό Πύργο ο Δήμος Θεσσαλονίκης και φορείς της πόλης, ένα μήνα μετά τη γνωμάτευση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου για κατάχωση των αρχαιολογικών ευρημάτων στον περίβολο του μνημείου. Κενά, παρατυπίες και καταστροφές των αρχαιοτήτων εντόπισε η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Ελέγχου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στην ανάπλαση του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου - ένα έργο το οποίο προχωράει με ταχύτατους ρυθμούς.

Τόσο η απόφαση του ΚΑΣ για κατάχωση τμημάτων του οχυρωματικού περιβόλου, που έφεραν στο φως οι εργασίες, όσο και η υλοποίηση της μελέτης προκάλεσαν τη διαμαρτυρία τριών φορέων της πόλης, οι εκπρόσωποι των οποίων ζητούν, έστω και την ύστατη στιγμή, τροποποίηση της μελέτης για την ανάδειξη των ευρημάτων, ενώ καλούν ακόμη και τον πρωθυπουργό «να μην επιτρέψει την ανιστόρητη "ανάπλαση"» και τους πολίτες της «να υπερασπιστούν το παρόν και το μέλλον της ιστορικής κληρονομιάς». «Το εύρημα, πέρα από την ιστορική του σπουδαιότητα, διασώζει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες μαρτυρίες σχετικά με τη διαμόρφωση των παράκτιων οχυρών, την πρώιμη χρήση των κανονιών, αλλά και την τεχνολογία των θεμελιώσεων σε παράκτιες ζώνες. Η βάση του οχυρού ολοκληρώνει την ιστορική εικόνα και για τον λόγο αυτό πρέπει να αναδειχθεί με την κατάλληλη τροποποίηση της μελέτης», επισήμαναν σε κοινή συνέντευξη Τύπου εκπρόσωποι της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος της Πολιτιστικής Κληρονομιάς - Παράρτημα Θεσσαλονίκης, της Εταιρείας Ερευνας και Προώθησης της Επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων (ΕΤΕΠΑΜ) και της Ενωσης Πολιτών για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό.

Το πολυγωνικό προτείχισμα του Λευκού Πύργου, γνωστό από παλαιότερες φωτογραφίες του μνημείου, χτίστηκε το 1560 από τον τελευταίο Οθωμανό αυτοκράτορα Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή, για να προστατεύει τον Πύργο από επιθέσεις διά θαλάσσης. Ηταν ένα ψηλό τείχος με δική του πύλη, τετράπλευρους και οκταγωνικούς πύργους, επάλξεις και περίδρομο. Κατεδαφίστηκε περί τα τέλη του 19ου αιώνα.

Γ.Μ.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 30-8-05

ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ

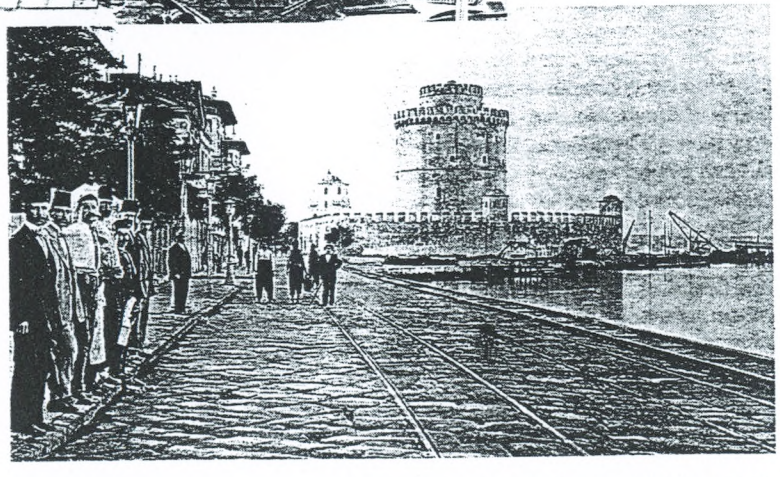
Αντιδρούν στην κατάχωση αρχαίων

Χορό αισθητικών, ιστορικών, αλλά και οικονομικών διαφωνιών άνοιξαν τα νέα ευρήματα (ίχνη των τειχών του) στον Λευκό Πύργο, τα οποία καταχώνονται

Της **Βίκυς Χαρισοπούλου**

Ο Λευκός Πύργος αναδείχθηκε σε σύμβολο της Θεσσαλονίκης μετά την Απελευθέρωση, το 1912. Χτίστηκε είτε το 1423 από Ενετούς είτε το 1536. Επί τουρκοκρατίας λειτούργησε ως φυλακή και τόπος εκτελέσεων («Πύργος του Αίματος» - Kanli Kule), που στη συνέχεια ασβεστώθηκε (Λευκός)

Ο Λευκός Πύργος με το περιτείχισμά του (οι βάσεις του ήρθαν ξανά στο φως) σε φωτογραφία των αρχών του 20ού αιώνα. Η κατάχωση των ευρημάτων προκαλεί αντιδράσεις στη Θεσσαλονίκη

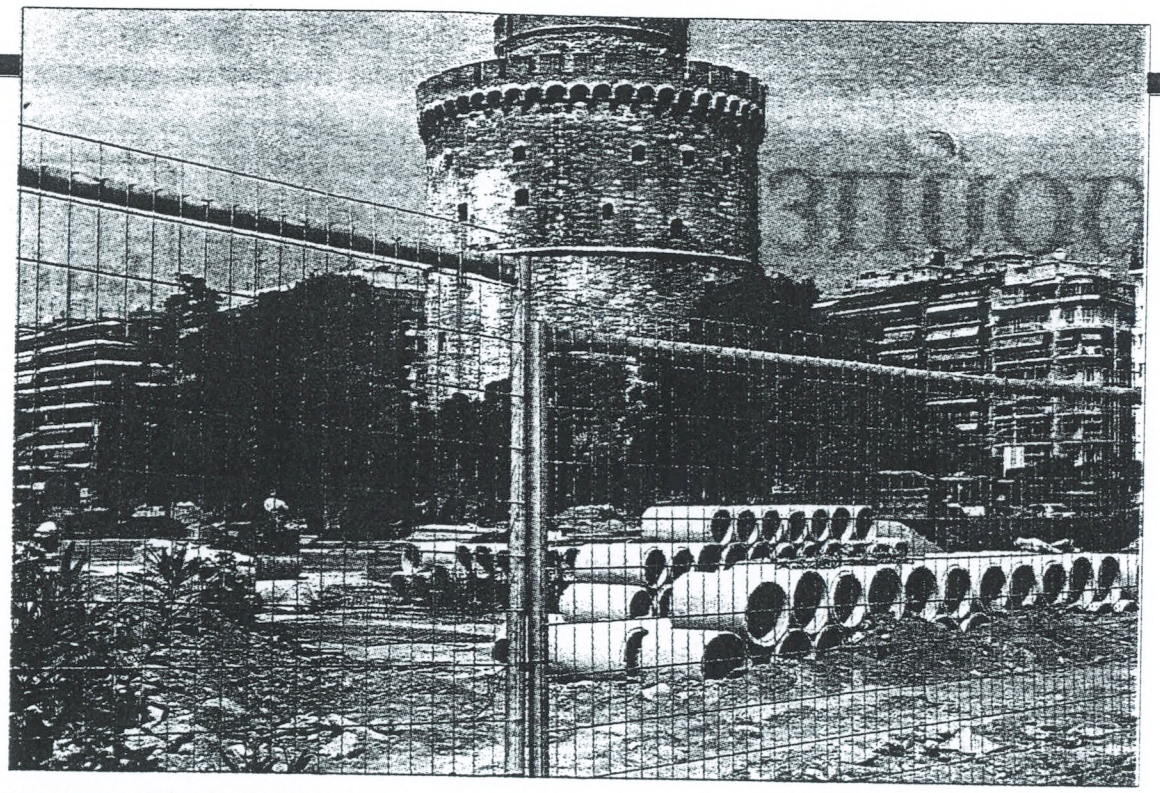
Νέα έριδα, αισθητικές και συντεχνιακές αμφισβητήσεις με οικονομικά υπονοούμενα προκαλεί η πολυσυζητημένη ανάπλαση του χώρου γύρω από το μνημείο-σύμβολο της Θεσσαλονίκης, τον Λευκό Πύργο. Ενώ το έργο, επιτέλους, άρχισε προ τετραμήνου να υλοποιείται και ολοκληρώνεται, τρεις ευαισθητοποιημένοι επιστημονικοί και κοινωνικοί φορείς εξέφρασαν μόλις χθες την αντίθεσή τους στην υλοποίησή του, η οποία προβλέπει και κατάχωση νέων ευρημάτων.

Οι τρεις φορείς – η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Εταιρεία Έρευνας και Προώθησης της Επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων και η Ένωση Πολιτών για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό – καλούν τον Πρωθυπουργό και υπουργό Πολιτισμού να επισκεφθεί το εργοτάξιο (κατά την επικείμενη επίσκεψή του στα εγκαίνια της ΔΕΘ), να παρέμβει και να διακόψει την κατάχωση των θεμελίων του περιτειχίσματος του Λευκού Πύργου, τα οποία εντοπίστηκαν στη διάρκεια των εργασιών ανάπλασης. Η κατάχωση γίνεται δε και με τις ευλογίες του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, το οποίο αποφάνθηκε σχετικά στις αρχές Ιουλίου.

«Το εύρημα αυτό καθαυτό, εκτός από την ιστορική του σπουδαιότητα, διασώζει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες μαρτυρίες σχετικά με τη διαμόρφωση των παράκτιων οχυρών, την πρώιμη χρήση κανονιών και την ιστορική τεχνολογία των θεμελιώσεων σε παράκτιες ζώνες (με χρήση ξύλινων σχαρών). Τα στοιχεία αυτά όχι μόνο προσθέτουν ιστορικές αξίες στο μνημείο, αλλά και ως κτιριακά κατάλοιπα προσδίδουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην αρχιτεκτονική σύνθεση της επιχειρούμενης διαμόρφωσης», υποστηρίζουν οι τρεις φορείς που ζητούν την ανάδειξη των νέων αρχαιολογικών ευρημάτων.

Αν και η κατάχωση έχει ήδη συντελεστεί, οι φορείς αντιπροτείνουν την ανάθεση νέας μελέτης, η οποία θα αναδεικνύει τα ευρήματα, τη διακοπή επ' αόριστον των εργασιών και την αποκάλυψη εκ νέου των βάσεων του οχυρού για την αξιοποίησή τους. Παράλληλα κάνουν λόγο για αντίληψη προχειρότητας, τάσεις «εύκολου κουκουλώματος, εκπτώσεις στην υλοποίηση της μελέτης και φτηνά υλικά εις βάρος της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης».

Ωστόσο, η επικεφαλής (από το 1996) των μελετητών του έργου, αρχιτέκτων Κατερίνα Τσιγαρίδα, υποστηρίζει ότι δεδομένης της απόφασης του ΚΑΣ σύμφωνα με την οποία «η κατάχωση με αναστρέψιμο τρόπο είναι η μόνη εφικτή λύση διατήρησης και προστασίας των ευρημάτων», θεωρώντας «ακατάλληλη και ασύμβατη με την απλότητα της μελέτης και τη χρήση του χώρου ως σημείου συνάθροισης μεγάλου αριθμού ατόμων την πιθανότητα τροποποίησης της μελέτης για ανάδειξη των ευρημάτων» (κάλυψη με κρύσταλλο πάνω σε μεταλλικούς σκελετούς, διατήρησή τους στη στάθμη που αποκαλύφθηκαν εν είδει αρχαιολογικού σκάμματος κ.ά.), «θα ήταν λάθος ένα έργο για τη Θεσσαλονίκη, το οποίο έχει υποστηριχθεί απ' όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και τις ηγεσίες του υπουργείου Πολιτισμού, για λόγους εντυπωσιασμού και μικροπολιτικής να καθυστερήσει ή να ακυρωθεί».

ΓΙΑ ΤΟΝ ΛΕΥΚΟ ΠΥΡΓΟ

Σταματήστε τους...

Επιστημονικοί και κοινωνικοί φορείς ζητούν την παρέμβαση του πρωθυπουργού για να σωθεί ο περίβολος

Γράφει
ο Απόστολος Λυκεσάς

Την παρέμβαση του πρωθυπουργού και υπουργού Πολιτισμού Κώστα Καραμανλή για να ανακληθεί η απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου που προέβλεπε την κατάχωση του περιβόλου του Λευκού Πύργου ζήτησαν επιστημονικοί και κοινωνικοί φορείς με κοινή συνέντευξη Τύπου που δόθηκε χθες στη Θεσσαλονίκη.

Θεωρώντας «παράλογη» την επιμονή του δήμου να μην αναθεωρήσει την αρχική μελέτη, που δεν έχει καμία πρόβλεψη για το εύρημα, το παράρτημα Θεσσαλονίκης της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία και την Ανάδειξη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η Εταιρεία Έρευνας και Προώθησης της Επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων, η Ενωση Πολιτών για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό και η αντιπρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου της EUROPA NOSTRA τόνισαν ότι «η λύση της επίχωσης δεν εξυπηρετεί τίποτα και αποδεικνύει μια αντίληψη προχειρότητας και τάση εύκολου κουκουλώματος όποιων δυσκολιών ανακύπτουν στα έργα».

Οι εκπρόσωποι των οργανώσεων έκαναν αναφορά στο δημοσίευμα της περασμένης Παρασκευής του «Εθνους» με το οποίο αποκαλυπτόταν η απορριπτική απόφαση για τη μελέτη του δήμου από τη Δευτεροβάθμια Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Ελέγχου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας σημειώνοντας ότι «η απόφαση προσπαθεί την ύστατη στιγμή να κάνει τον δήμο να συνειδητοποιήσει το άτοπο και άσκοπο των ενεργειών του».

Ιστορική μαρτυρία

Οσον αφορά το εύρημα αυτό καθαυτό, τονίστηκε ότι «ολοκληρώνει την ιστορική εικό του μνημείου, βοηθά στην κα νόηση της σύνδεσής του με συνολικό σύστημα των τειχ της πόλης και έτσι αίρει την πομόνωση στην οποία το έ καταδικάσει η σύγχρονη πολ δόμηση», ενώ παράλληλα «δ σώζει μαρτυρίες για τη διαμ φωση των παράκτιων οχυρ την πρώιμη χρήση κανονιών την ιστορική τεχνολογία των μελιώσεων σε παράκτιες ζ νες».

Θεωρούν ακόμη ότι η «λύ της επίχωσης του περιβόλ (που αποσπάσθηκε, καθώς φ νεται από το ΥΠΠΟ ύστερα α τοπικές πιέσεις) δεν εξυπηρε τίποτα, καθώς δεν θίγονται κ ποια συμφέροντα, ούτε ακό το κόστος των απαιτούμεν πρόσθετων εργασιών προβλέπ ται σημαντικό λόγω της περιο σμένης έκτασης των ευρημ των», ενώ εκτιμούν ότι «η πρ χειρότητα και η πλημμελής κτέλεση, που σχετίζονται πρ φανώς με τη μεγάλη έκπτω στον μειοδοτικό διαγωνισμ δεν δικαιολογούν την αγνόη των δεδομένων».

Οι αρχαιολόγοι

Παρέμβαση στο ζήτημα έκα και ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχα ολόγων, ο οποίος ζητεί να ολ κληρωθεί απαραιτήτως η αρχα ολογική έρευνα για την πλήρ αποκάλυψη των αρχαιοτήτω και να διαμορφωθεί ο περιβά λων χώρος του μνημείου, λαμ βάνοντας υπόψη τη γνώμη τω αρμόδιων αρχαιολόγων και τω άλλων ειδικών.

Οι αντιδράσεις έχουν θορυ βήσει τόσο τον δήμο όσο και τ αρμόδιες υπηρεσίες του υ πουργείου Πολιτισμού -αφο ρούν άλλωστε το μνημείο-σήμ κατατεθέν της Θεσσαλονίκη και έτσι σήμερα το μεσημέρ συνεδριάζουν ο αντιδήμαρχο αρχιτεκτονικού κ. Νίκος Τσ χιάος με τους αρμόδιους τη 9ης Εφορείας Βυζαντινώ Αρχαιοτήτων.

INDEX

Γύρω από δύο άξονες, την εμβάθυνση στις μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την υλοποίηση των βασικών υποδομών στη Βόρεια Ελλάδα, περιστράφηκε η συνάντηση του προεδρείου του ΣΒΒΕ με τον υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών (σελίδα 21) • Το φράγμα των 70 δολαρίων το βαρέλι έσπασε χθες η τιμή του πετρελαίου (σελίδες 22 - 23) • Άνοδο, που αγγίζει ακόμη και το 15%, κατέγραψαν οι τιμές των ακινήτων στη Θεσσαλονίκη στο πρώτο εξάμηνο του τρέχοντος έτους (σελίδα 24)

ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ σελ. 21-24, 41-44

Πύρρειος νίκη για την Καλαμαριά που μετράει απώλειες. Ο Καρίμ Μουζαουί δηλώνει ο πιο ευτυχισμένος άνθρωπος του κόσμου (σελίδες 25, 28) • Τα αίτια της κακής εμφάνισης αναζητούν στον Ηρακλή (σελίδα 30) • Ο Ρεχάγκελ κάλεσε τον Ανατολάκη **(φωτογραφία)** στην εθνική (σελίδα 31) • Δημόσια συγγνώμη ζήτησε ο Μόρις (σελίδα 31)

Το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου

Το μνημείο αποκτά τη σημασία του μέσα στη συνείδηση των ανθρώπων. Αναγορεύεται σε «μνημείο», επειδή οι άνθρωποι του παρόντος επιθυμούν να «θυμούνται» το παρελθόν

ΓΝΩΜΗ

Στα 94 συναπτά έτη του βίου της, η "Μ" παρενέβη αμέτρητες φορές για την ανάδειξη και τη σωτηρία των αρχαιολογικών μνημείων του μακεδονικού χώρου, διότι συχνά κινδύνευαν από τη λήθη και την καταστροφή. Δεν ήταν βέβαια η μόνη. Αλλά ως η αρχαιότερη εφημερίδα της Μακεδονίας και μία από τις αρχαιότερες του ελληνικού Τύπου είχε ιδιαίτερο χρέος και ποτέ δεν το απέφυγε.

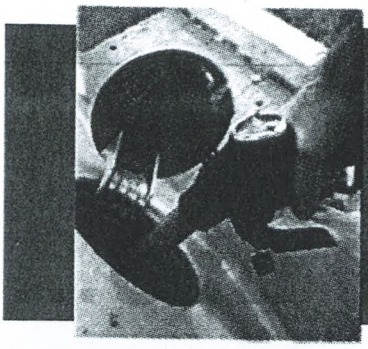
Το αρχαιολογικό μνημείο από μόνο του δεν είναι τίποτε άλλο παρά οικοδομικά υλικά. Το μνημείο αποκτά τη σημασία του μέσα στη συνείδηση των ανθρώπων. Αναγορεύεται σε "μνημείο", επειδή οι άνθρωποι του παρόντος επιθυμούν να "θυμούνται" το παρελθόν.

Επιθυμούν να έχουν "μνήμη", να συνδέουν την ύπαρξή τους με την ύπαρξη προγενέστερων. Λίχως συνείδηση, δεν υπάρχουν μνημεία. Όπως και χωρίς ιστορική μνήμη, δεν υπάρχει ιστορία.

Το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου βρισκόταν -κατά το μεγαλύτερο μέρος του- εντός των τειχών της πόλεως. Προφύλασσε τον πύργο από εσωτερικές και όχι από εξωτερικές επιθέσεις, την εποχή που ο Λευκός Πύργος ήταν το επίκεντρο της καταστολής των αστικών εξεγέρσεων. Το περιτείχισμα κατεδαφίσθηκε το 1911, για να διανοιχτεί ο δρόμος και να περάσει η πολυτελής και πολυάνθρωπη ακολουθία του σουλτάνου Μεχμέντ Ε', κατά την επίσκεψή του στη Θεσσαλονίκη. Ήταν μια πράξη βάρβαρη, που μπορεί να κατανοηθεί μόνο με βάση τις συνθήκες που επικρατούσαν στην οθωμανική αυτοκρατορία.

Τα απομεινάρια του περιτειχίσματος, που έχουν εντοπισθεί -όπως ήταν αναμενόμενο- πέριξ του Πύργου (βλ. ρεπορτάζ σελ. 49) πρέπει να διατηρηθούν και να αναδειχθούν.

Διαφορετικά, η εικόνα του μνημείου θα παραμείνει εσαεί ημιτελής και ο ρόλος του δυσανάγνωστος. Ίσως, με βάση τις προτεραιότητες του έτους 2005, η επιλογή της ανάδειξης του περιτειχίσματος να προσκρούει σε πολλά εύλογα εμπόδια και να μην κρίνεται αναγκαία από ορισμένους φορείς. Αλλά, προκειμένου περί ενός μνημείου όπως αυτό, δεν πρέπει να σκεφτόμαστε με βάση τις προτεραιότητες ή τα κριτήρια του έτους 2005. Πρέπει να σκεφτόμαστε με βάση τα κριτήρια των επιγόνων. Πρέπει να σκεφτόμαστε με τα κριτήρια της Ιστορίας.

Ο ΤΥΦΩΝΑΣ ΚΑΤΡΙΝ ΣΑΡΩΣΕ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΙΜΕΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

Πετρελαϊκή κρίση ανατρέπει τις οικονομίες σε διεθνή κλίμακα

Το βαρέλι ξεπέρασε τα 70 δολάρια με τάση τα 100. Σε συναγερμό κυβερνήσεις, εταιρίες πε Σε πανικό οι καταναλωτές. Η Αμερική σε σάρωση από τον τυφώνα Κατρίν. Η Ευρώπη σε πα των νέων τιμών.

Πρόεδρος κατά πρωθυπουργού: Επικίνδυνη πολιτική

ΤΥΠΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔ ΤΡΙΤΗ 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2005 ΕΤΟΣ 12ο Νο 3385 1 Ευρώ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΝΤΑΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕ

Διπλό μήνυμα Καραμα προς Τουρκία και πΙ

Η Τουρκία θα πρέπει να εκπληρώνει όλα τα κριτ της έχουν τεθεί δήλωσε από την Τσεχία ο Πρωθυ ενώ για την ενταξιακή πορεία της ΠΓΔΜ υπο ότι δεν υπάρχει η προοπτική για να προχ οι συ

Ερευνα του «ΤτΘ» έναρξης της 70ης

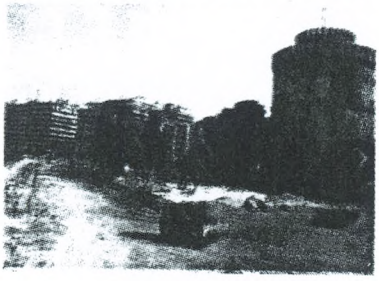
Δοκιμάζ σκληρά, αλλά αντέχε

Λίγες μέρες πριν ο πρωθυπουργός εγκαινιάσει τη λειτουργία της, οι εκπρόσωποι φορέων της θεσσαλονίκης καταθέτουν τις απόψεις τους για τα όσα ...πέρασε ο θεσμός, με κάποιους που ήθελαν (και ίσως συνεχίζουν να θέλουν) την αποκοπή του ομφάλιου λώρου με την πόλη, τη σημερινή κατάσταση, αλλά και το μέλλον του. Σήμερα οι πρόεδροι του βιοτεχνικού επιμελητηρίου και του εμπορικού συλλόγου μιλούν για απαραίτητες βελτιώσεις, αλλά στέλνουν και μήνυμα προς διαφόρους κύκλους λέγοντας «μακριά τα χέρια σας. Μην τολμήσει κανείς...

Σελίδα 2

ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ Λ. ΠΥΡΓΟΥ

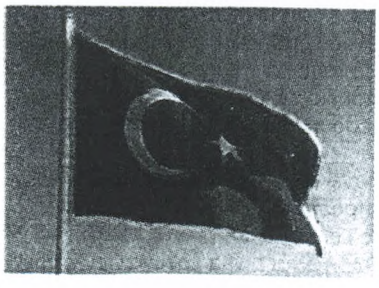

«Θάβουν» αρχαιολογικά ευρήματα

Την αντίδραση φορέων προκαλεί η λύση της επίχωσης του οχυρού περιβόλου του Λευκού Πύργου που αποκαλύφθηκε πρόσφατα και ζητείται η τροποποίηση της μελέτης ανάπλασης της πλατείας από το Δήμο.

Σελίδα 3

ΝΕΕΣ ΠΙΕΣΕΙΣ

ΕΠΑΦΕΣ ΣΕ ΚΑΛΟ ΚΛΙΜΑ

Ενίσχυση

ΕΙ

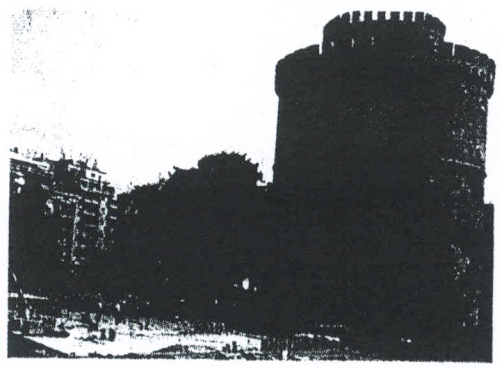

Διαφωνίες για τα έργα ανάπλασης της πλατείας Λευκού Πύργου

«Θάβουν» αρχαιολογικά ευρήματα

Την αντίδραση φορέων προκαλεί η λύση της επίχωσης του οχυρού περιβόλου του Λευκού Πύργου που αποκαλύφθηκε πρόσφατα και ζητείται η τροποποίηση της μελέτης προκειμένου να μην «χαθεί» ένα σημαντικό για τη Θεσσαλονίκη μνημείο

Την τροποποίηση της μελέτης ανάπλασης του περιβάλλοντα χώρου του Λευκού Πύργου, ώστε να αναδειχθούν τα αρχαιολογικά ευρήματα και όχι να επιχωθούν, ζητούν από το Δήμο φορείς της πόλης, κατηγορώντας τον για «προχειρότητα» και εύκολο «κουκούλωμα». Ειδικότερα, η Ελληνική Εταιρία για την Προστασία του Περιβάλλοντος της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Παράρτημα Θεσσαλονίκης, η Εταιρία Ερευνας και Προώθησης της Επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων (ΕΤΕΠΑΜ) και η Ενωση Πολιτών για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό, σε κοινή συνέντευξη τύπου που παραχώρησαν χθες, τονίζουν ότι η «λύση της επίχωσης δεν εξυπηρετεί τίποτα, καθώς δεν θίγονται ούτε κάποια συμφέροντα, ούτε ακόμα το κόστος των απαιτούμενων πρόσθετων εργασιών για την ανάδειξη του οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου προβλέπεται σημαντικό λόγω της μικρής έκτασης των ευρημάτων». «Αντίθετα», τονίζουν οι φορείς, «αποδεικνύεται μια αντίληψη προχειρότητας και τάση εύκολου "κουκουλώματος" των όποιων δυσκολιών

ανακύπτουν στα έργα».

Όπως τόνισε χαρακτηριστικά η εκπρόσωπος της ΕΤΕΠΑΜ, Πόπη Θεοχαρίδου, η προσέγγιση αυτή υποβιβάζει την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης. Σημειώνεται ότι η απόφαση της Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Αρχαιολογικού Ελέγχου, που πάρθηκε στα τέλη του Αυγούστου, προσπαθεί, έστω και την τελευταία στιγμή, να κάνει το Δήμο να συνειδητοποιήσει το άτοπο και άσκοπο των ενεργειών του στο προκείμενο έργο, ζητώντας να προσκομιστεί μια νέα μελέτη. Υπενθυμίζεται ότι οι εργασίες ανάπλασης του περιβάλλοντα χώρου του Λ. Πύργου, έφεραν στο φως τη βάση του οχυρού περιβόλου του Λευκού Πύργου. Με απόφαση του (1-08-2005) το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ), ενέκρινε την ολοκλήρωση της αρχαιολογικής έρευνας και τη διατήρηση των λειψάνων σε κατάχωση (να σκεπαστούν δηλαδή προσωρινά με χώμα). Βασιζόμενος στην απόφαση του ΚΑΣ, ο Δήμος Θεσσαλονίκης συνέχισε κανονικά το έργο.

Σύμφωνα με τον εκπρόσωπο της Ένωσης Πολιτών για το περιβάλλον και τον πολιτισμό, Νίκο Καλογήρου ήταν ήδη γνωστό από τις αρχικές μελέτες που είχαν υποβληθεί το 1997, την περίοδο της πολιτιστικής πρωτεύσας, ότι θα βρισκόταν κάτι και τότε είχε ειπωθεί ότι αν βρισκόταν κάποιο σημαντικό μνημείο, η μελέτη σε εκείνο το σημείο θα τροποποιούταν. «Η μελέτη μπορεί εύκολα να τροποποιηθεί, καθώς στο επίμαχο σημείο δεν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων ή χρήσεων (για παράδειγμα κάποιος δρόμος)», δήλωσε ο κ. Καλογήρου.

Πλημμελείς η τέλεση της αρχικής μελέτης

Ο ίδιος εξάλλου, τόνισε ότι η αρχική μελέτη ανάπλασης, εφαρμόζεται πλημμελώς, με κάποιες αποκλίσεις που, σύμφωνα με τον ίδιο, είναι σημαντικές και αφορούν κυρίως στην ποιότητα και την υφή των χρησιμοποιούμενων υλικών. «Η προχειρότητα και η πλημμελής εκτέλεση που σχετίζονται προφανώς με την μεγάλη έκπτωση στο μειοδοτικό διαγωνισμό και την ανάγκη για γρήγορα «εγκαίνια», δεν δικαιολογούν την αγνόηση των νέων δεδομένων που προκύπτουν με την αποκάλυψη της εξωτερικής οχύρωσης», επισημαίνει ο ίδιος. Εξάλλου, σε ότι αφορά την οικονομική διάσταση του θέματος, τονίστηκε ότι θα μπορούσε να εκτιμηθεί από την αρχή το μέγεθος του ευρήματος και να μπει στο σχετικό κοινοτικό κονδύλι, χωρίς να επιβαρυνθεί ο δήμος η κάποιος άλλος φορέας. Οι τρεις φορείς με υπόμνημα τους, θα ζητήσουν από τον Πρωθυπουργό και Υπουργό Πολιτισμού, που σε λίγες μέρες θα επισκεφθεί τη Θεσσαλονίκη για τα εγκαίνια της ΔΕΘ, να μην επιτρέψει αυτήν την «ανιστόρητη ανάπλαση, που οι αρμόδιοι θα θεωρούσαν απαράδεκτη για την περίπτωση της Αθήνας». Σήμερα πραγματοποιείται σύσκεψη στο Δήμο Θεσσαλονίκης για το θέμα.

Υψους 13 εκατ. ευρώ

Ολοκληρώνεται το τεχνικό πρόγραμμα του Δήμου Θεσσαλονίκης

Ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Βασίλης Παπαγεωργόπουλος παρουσία του αντιδημάρχου Δημοτικών έργων και κυκλοφορίας Σταμάτη Καραμανλή, του Προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου Σωτήρη Καπετανόπουλου, του Γενικού Γραμματέα του Δήμου Θεσσαλονίκης Μιχάλη Λεμούσια και υπηρεσιακών παραγόντων προήδρευσε χθες σε σύσκεψη για το Τεχνικό Πρόγραμμα του Δήμου Θεσσαλονίκης, τους τομείς οδοποιίας και ηλεκτροφωτισμού. Όπως ανέφερε ο κ. Παπαγεωργόπουλος ολοκληρώνεται το 90 % του Τεχνικού Προγράμματος για το 2005 ενώ μέχρι το τέλος του έτους θα ολοκληρωθεί το 100% . Πρόκειται για ένα πρόγραμμα ύψους 13 εκ ευρώ σε επίπεδο ασφαλτοστρώσεων, κρασπεδώσεων, ηλεκτροφωτισμού και κυκλοφοριακών ρυθμίσεων.

«Εμείς θα συνεχίσουμε. Τίποτα δεν μας σταματά»

Ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης, Β. Παπαγεωργόπουλος, δήλωσε άγνοια για την απόφαση της Περιφέρειας να διακοπούν οι εργασίες ανάπλασης του χώρου και είπε ότι τα έργα θα γίνουν ανεξάρτητα από τις αποφάσεις

Κόντρα στην απόφαση της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας πηγαίνει ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης, Βασίλης Παπαγεωργόπουλος, σχετικά με τα έργα ανάπλασης του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου.

Να σημειωθεί ότι η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Ελέγχου της περιφέρειας, η οποία διαπίστωσε καταστροφή των αρχαιοτήτων και παρατυπίες στον φάκελο, ζητεί την άμεση παύση των εργασιών και νέα μελέτη από τον δήμο, θέμα που αποκάλυψε χθες το «Εθνος».

«Τον δήμο δεν μπορεί να τον σταματήσει κανένας, ούτε οι διαμαρτυρίες κάποιων, ούτε όσες αποφάσεις κι αν πάρουν διάφορες υπηρεσίες», είπε στην χθεσινή συνέντευξη Τύπου ο κ. Παπαγεωργόπουλος, προσπαθώντας να κρύψει την αμηχανία του.

Αναστάτωση

Η απόφαση-κόλαφος της περιφέρειας, πάντως, για την οποία δήλωσε πλήρη άγνοια, δημιούργησε θόρυβο και αναστάτωση στον δήμο, με αποτέλεσμα ο δήμαρχος να κινητοποιήσει αμέσως τους υπηρεσιακούς παράγοντες για την αναζήτησή της.

«Ο περιβάλλων χώρος του Λευκού Πύργου, όπως και τα άλλα έργα του δήμου, θα γίνουν. Να μην έχετε καμιά αμφιβολία για αυτό, όσο κι αν στενοχωριούνται ορισμένοι», δήλωσε χαρακτηριστικά, ενώ αναφερόμενος στην κατάχωση των αρχαιοτήτων, είπε ότι για το θέμα έχει επέμβει η αρχαιολογική υπηρεσία Θεσσαλονίκης όσο και το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και πρόσθεσε: «Εμείς δεν είμαστε αρχαιολόγοι. Κάνουμε ό,τι μας είπε το ΚΑΣ. Αν αλλάξει κάτι, τότε θα αλλάξουμε και εμείς». Η απόφαση της επιτροπής της περιφέρειας, η οποία ήταν ομόφωνη, αναμένεται να αποσταλεί στην Πολεοδομία Θεσσαλονίκης και στον δήμο τις επόμενες ημέρες.

Απορρίπτει

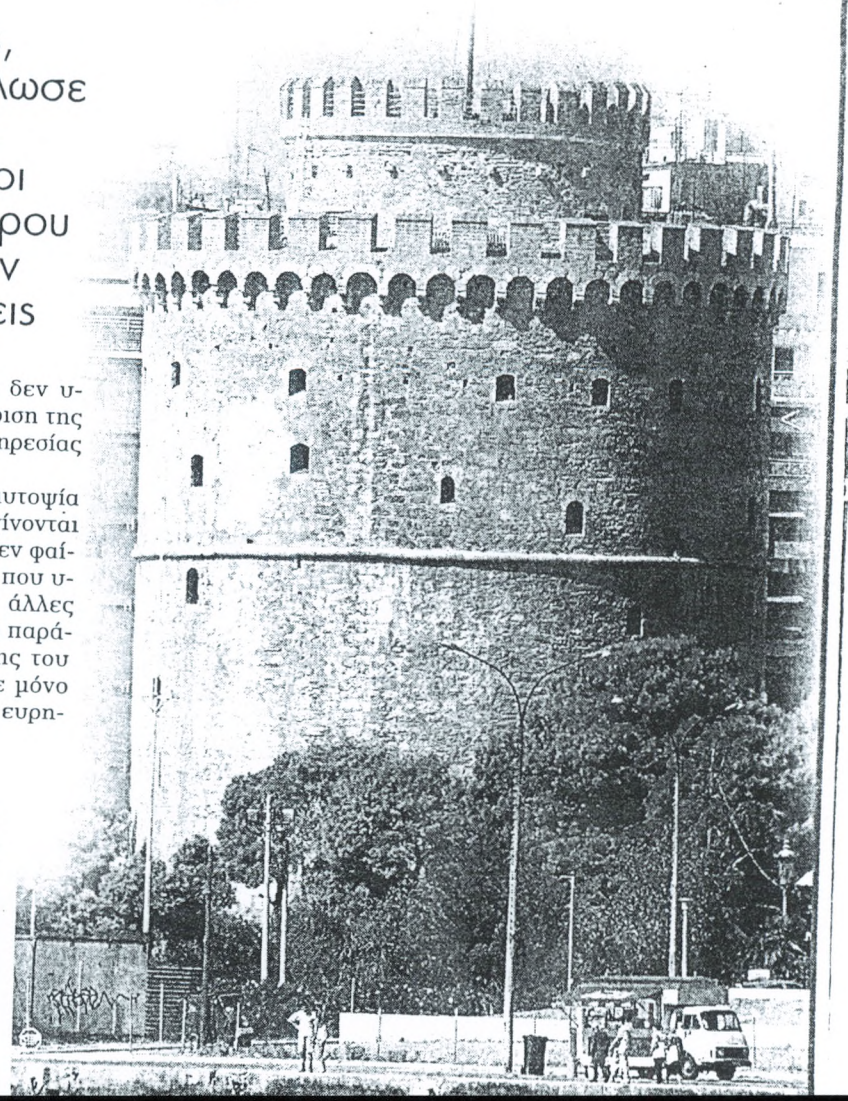
Οι παρατηρήσεις που κάνει είναι τόσο χαρακτηριστικές, που ζητεί να διακοπούν αμέσως οι εργασίες ανάπλασης του χώρου, ενώ απορρίπτει τη μελέτη του δήμου και ζητεί νέα και αναθεωρημένη.

Μεταξύ άλλων διαπιστώνεται ότι στον φάκελο δεν υπήρχαν πλήρη σχέδια εφαρμογής της μελέτης, δεν αποτυπώνεται το εύρημα (ο οχυρός περίβολος του Λευκού Πύργου), που ήταν γνωστό από το 1997 και στον φάκελο δεν υπήρχε καμία έγκριση της αρχαιολογικής υπηρεσίας στα σχέδια.

Τέλος, από την αυτοψία διαπιστώθηκε ότι γίνονται κατασκευές που δεν φαίνονται στα σχέδια που υποβλήθηκαν και άλλες που γίνονται κατά παράβαση της απόφασης του ΚΑΣ, που ζητούσε μόνο την κατάχωση των ευρημάτων.

«Ο περιβάλλων χώρος του Λευκού Πύργου, όπως και τα άλλα έργα του δήμου, θα γίνουν. Να μην έχετε καμιά αμφιβολία για αυτό, όσο κι αν στενοχωριούνται ορισμένοι», δήλωσε χαρακτηριστικά ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης, Βασίλης Παπαγεωργόπουλος.

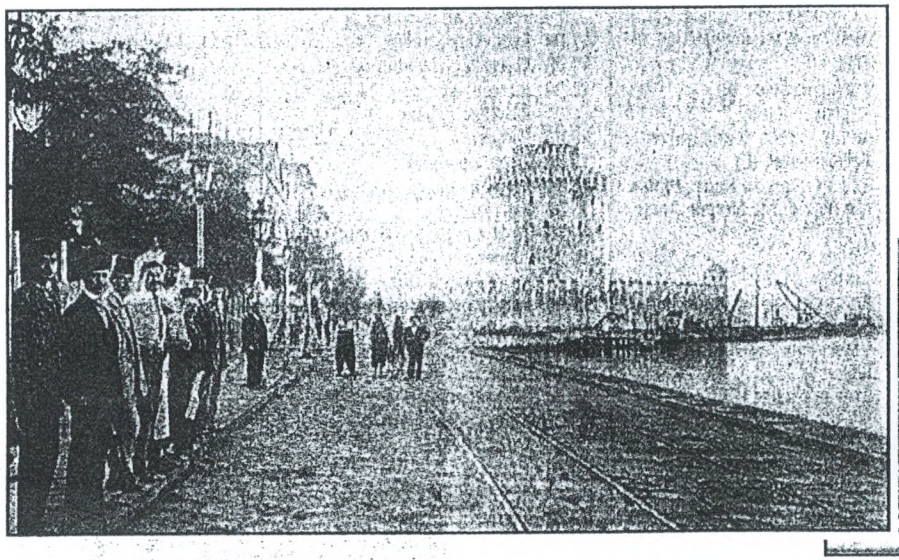

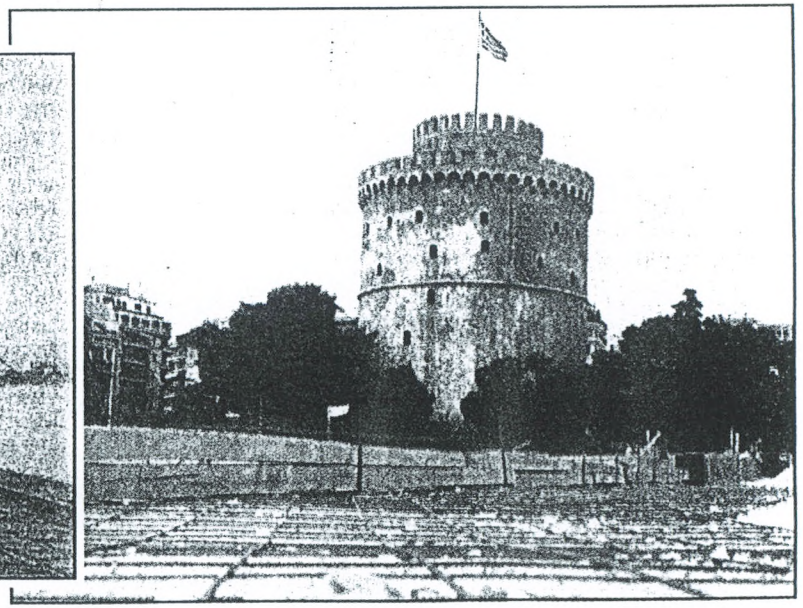
Η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Ελέγχου της περιφέρειας, διαπίστωσε καταστροφή των αρχαιοτήτων και ζητεί την άμεση παύση των εργασιών και νέα μελέτη από τον δήμο.

Διακόπτονται στο σημείο, όπου εντοπίστηκε τμήμα του περιβόλου συνεχίζονται στο υπόλοιπο

Στοπ στις εργασίες στο Λ. Πύργο

Του **ΓΙΑΝΝΗ Θ. ΚΕΣΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Ο Λευκός Πύργος σε παλαιότερες εποχές. Διακρίνεται ο περίβολος του μνημείου που έγινε αντικείμενο διαφωνίας ανάμεσα στο δήμο και το ΚΑΣ.

Η εικόνα του Λευκού Πύργου όπως είναι σήμερα.Οι εργασίες για την ώρα στο επίμαχο σημείο έχουν σταματήσει.

Η απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΚΑΣ) παραμένει ισχυρή, όπως και οι αντιδράσεις φορέων της πόλης και αρχαιολόγων σχετικά με την κατάχωση τμήματος του περιβόλου του Λευκού Πύργου, που εντοπίστηκε κατά τις εργασίες ανάπλασης της παραλίας, αρμοδιότητας δήμου Θεσσαλονίκης, παρά την προχθεσινή απόφαση της Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ).

Η αυτοψία της δευτεροβάθμιας ΕΠΑΕ κατέληξε ομόφωνα σε αρνητική απόφαση όσον αφορά τη συνέχιση των εργασιών στο κομμάτι του περιβόλου, καθώς «τα σχέδια που παρουσιάστηκαν στην επιτροπή δεν πληρούσαν τους όρους που έθετε το ΚΑΣ». Την ίδια ώρα ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης Β. Παπαγεωργόπουλος δήλωσε κατηγορηματικά ότι ο δήμος ακολουθεί την απόφαση του ΚΑΣ.

Σύμφωνα με κορυφαίο μέλος της ΕΠΑΕ, ζητήθηκε «να μην πειραχθούν τα ευρήματα», να ολοκληρωθεί η ανασκαφή και να γίνει νέα μελέτη όσον αφορά την κατάχωση του περιβόλου. Την προσεχή Τρίτη η αντιδημαρχία Αρχιτεκτονικού και η 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων θα έχουν συνεργασία επί του θέματος.

Δεν επηρεάζει το ΥΠΠΟ

Αξίζει να τονιστεί ότι καμία επίδραση στην απόφαση του ΥΠΠΟ (που κατά τα ειωθότα προσυπογράφει τη γνωμοδότηση του ΚΑΣ) δεν έχει η προσωρινή απόφαση της ΕΠΑΕ, που είναι όργανο του ΥΠΕΧΩΔΕ και συνιστάται με απόφαση της νομαρχίας, αλλά δεν μπορεί να έχει ούτε η οριστική απόφαση επί της νέας μελέτης που θα προσκομιστεί. Έτσι οι αντιδράσεις συνεχίζονται και τη Δευτέρα οι εκπρόσωποι της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς θα δώσουν συνέντευξη Τύπου επ' αυτού.

Ο δήμαρχος Θεσσαλονίκης Β. Παπαγεωργόπουλος ρωτήθηκε για το θέμα κατά την καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου. Αφού διευκρίνισε ότι δεν ήταν ενήμερος, χαρακτήρισε την υπόθεση «σταγόνα εν τω ωκεανώ». «Για τα αρχαιολογικά έχει αποφανθεί το ΚΑΣ και αυτό ακολουθούμε», είπε, για να καταλήξει ότι «το έργο αφορά άξονα 5,5 χλμ. και το σημείο όπου βρίσκονται τα αρχαία είναι πολύ μικρό σε σχέση με αυτό».

Αριθ. Πρωτ. 3402
Ελήφθη την 4/8/ 200...

Για Μαρία, πληρώνεται, αναδιαγραμμή γράμμα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝ. ΔΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΝΣΗ: ΒΥΖΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΝΩΝ ΑΡΧ/ΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΜΝΗΜΕΙΩΝ & ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
Ταχ. Δ/νση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδικας: 10682
TELEFAX: 210-8201186
Πληροφορίες: Ε.Καραγεώργου
Τηλέφωνο: 2108201270
Email : protocol@dbmm.culture.gr

Αθήνα 1-8-2005

Αρ.Πρωτ: ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ34/ 6516 1/ 3344

ΚΟΙΝ: 1) 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχ/των
Επταπύργιο
Τ.Κ.55401 Άγιος Παύλος
Τ.Θ.35 Θεσσαλονίκη
2) Δήμο Θεσσαλονίκης
Διεύθυνση Κατασκευών Αρχιτεκτονικών Έργων
Τμήμα Εκτέλεσης Αρχιτεκτονικών Έργων Αγγελάκη 13
54621 Θεσσαλονίκη.

ΘΕΜΑ: Έγκριση ανασκαφικής έρευνας και διατήρησης του περιβόλου του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης..

ΑΠΟΦΑΣΗ

Έχοντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις:

α) Του Ν.1558/85 (ΦΕΚ 137/Α/26-7-85) «Κυβέρνηση και Κυβερνητικά Όργανα».

β) Του Ν.3028/2002 «Περί προστασίας των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς».

2) Του Π.Δ. 191 (ΦΕΚ 146/Α/13-6-2003) «Οργανισμός Υπουργείου Πολιτισμού».

3) Την αριθμ.133/24-3-2004 (ΦΕΚ 527/Β/24-3-2004)απόφαση του Πρωθυπουργού και Υπουργού Πολιτισμού που αφορά στην ανάθεση άσκησης αρμοδιοτήτων στην αναπληρωτή Υπουργό Πολιτισμού Φάνη Πάλλη – Πετραλιά και στους Υφυπουργούς Γεώργιο Ορφανό και Πέτρο Τατούλη.

4) Την κήρυξη του Λευκού Πύργου ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου με την αριθμ. Υ.Α. 9963/455/20-3-1945 (ΦΕΚ 45/Β/31-3-1945).
5)Την κατά πλειοψηφία γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, όπως αυτή διατυπώθηκε κατά την αριθμ.27/11-7-2005 Συνεδρία του.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

Εγκρίνουμε από την άποψη της αρχαιολογικής νομοθεσίας την ολοκλήρωση της αρχαισολογικής έρευνας στον αποκαλυφθέντα περίβολο του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης και τη διατήρηση των λειψάνων του σε κατάχωση, καθώς και την εφαρμογή της μελέτης διαμόρφωσης της πλατείας του ανωτέρω μνημείου, όπως αυτή έχει εγκριθεί, με την αριθμ.ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ34/67472/5349/2-3-2004 Υπουργική Απόφαση.

Εσωτερική διανομή:ΔΒΜΑ Β1
ΓραμματείαΚ.Α.Σ.

Ο Υφυπουργός

Πέτρος Τατούλης

Ακριβές Αντίγραφο

Ο προϊστάμενος της Γραμματείας

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Ελένη Σταματοπούλου

Τέχνες

tehnes@makthes.gr

Μια καλή μέρα...

Η χθεσινή απόφαση του υφυπουργού Πολιτισμού Π. Τατούλη, να αναπέμψει την υπόθεση του περιβόλου του Λευκού Πύργου στο ΚΑΣ για επανεξέταση, φαίνεται να αλλάζει τη μοίρα των πρόσφατων ευρημάτων. Δεν σηματοδοτεί άλλο από μια καλή μέρα για τα γενικώς παραδεκτά διεθνώς σχετικά με το πώς μια κοινωνία οφείλει (για πολλούς και διαφορετικούς μεταξύ τους λόγους: ιστορικούς, οικονομικούς, τουριστικούς) να διαχειρίζεται την πολιτιστική της κληρονομιά.

Του ΓΙΑΝΝΗ Θ. ΚΕΣΣΟΠΟΥΛΟΥ
gkessopoulos@makthes.gr

Ποιος πολίτης θέλει τρύπες ανοιχτές και χρονίζουσες αντιδι-

Ο υφυπουργός Πολιτισμού αναπέμπει στο ΚΑΣ την υπόθεση του περιβόλου

Πρώτη δικαίωση για το Λευκό Πύργο

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΥΡΙΛΛΑ

Ο Λευκός Πύργος κέρδισε μια μάχη για να αποτραπεί η απάλειψη στοιχείων της ιστορίας του και φαίνεται πως θα κερδίσει και τον πόλεμο. Ο υφυπουργός Πολιτισμού, Π. Τατούλης, ύστερα από σύσκεψη υπηρεσιακών παραγόντων και παρουσία του γενικού γραμματέα του ΥΠΠΟ και προεδρεύοντος του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, Χρ. Ζαχόπουλου, ανακάλεσε χθες την υπουργική απόφαση, σύμφωνα με την οποία έπρεπε να καταχωθεί και να διατηρηθεί εν καταχώσει τμήμα του οχυρωματικού περιβόλου του Πύργου, που βρέθηκε σε σωστική ανασκαφή στη διάρκεια έργων ανάπλασης του περιβάλλοντος χώρου. Η απόφαση αυτή είχε προκύψει ύστερα από γνωμοδότηση του ΚΑΣ (στις 11/7/2005, την έφερε στο φως της δημοσιότητας η "Μ") και προκάλεσε αντιδράσεις από φορείς που ασχολούνται με την πολιτιστική κληρονομιά. Εξάλλου, την προηγούμενη εβδομάδα η Επιτροπή

Οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟ θα συνεργασθούν με το δήμο Θεσσαλονίκης, για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση που θα συνδυάζει την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης με την εξυπηρέτηση των σημερινών αναγκών των πολιτών της και να αποκτήσει ο Λευκός Πύργος την αίγλη που είχε κάποτε...

ξετασθεί από το ΚΑΣ". Στο μεταξύ δόθηκε εντολή οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟ να συνεργασθούν με το δήμο Θεσσαλονίκης, για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση.

Ο οχυρωματικός περίβολος, ο οποίος κτίσθηκε το 16ο αιώνα από το Σου-

κε στις αρχές του 20ου αιώνα και στη θέση του διαμορφώθηκε αλσύλλιο. Κατά την ανασκαφή, η οποία κατέστη αναγκαία για την ανάπλαση του χώρου, διαπιστώθηκε ότι ο περίβολος σώζεται σε όλο το πλάτος του, φέρει

Τι θα συμβεί, αν...

Τι θα σημαίνει, όμως, μια ενδεχόμενη τροποποίηση της μελέτης και ανάδειξη του περιβόλου όσον αφορά τη συνολική πορεία των έργων ανάπλασης της πλατείας: Συμφωνα με κύκλους του δήμου, σε περίπτωση που αποφασιστεί η λύση της ανάδειξης, το ενδεχόμενο να υπάρξει καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της πλατείας εξαρτάται από το πόσο γρήγορα θα κινηθεί η Αρχαιολογική Υπηρεσία. Πάντως, κατά πληροφορίες, σε αυτήν την περίπτωση δεν πρόκειται να επιβαρυνθεί οικονομικά ο δήμος, διότι η μελέτη και εκτέλεση χρηματοδοτείται από το Γ' ΚΠΣ και δεν υπάρχει περιθώριο τροποποίησης του φυσικού αντικειμένου, άρα το κόστος θα αναλάβει το ΥΠΠΟ. Το αν θα χαθούν κοινοτικά κονδύλια σε περίπτωση καθυστέρησης, θα εξαρτηθεί από το πόσο γρήγορα θα προχωρήσει η ανάδειξη. Στο

γενικώς παραδεκτά διεθνώς σχετικά με το πώς μια κοινωνία οφείλει (για πολλούς και διαφορετικούς μεταξύ τους λόγους: ιστορικούς, οικονομικούς, τουριστικούς) να διαχειρίζεται την πολιτιστική της κληρονομιά.

Ποιος πολίτης θέλει τρύπες ανοιχτές και χρονίζουσες αντιδικίες μεταξύ φορέων της πόλης; Ποιος πολίτης θέλει να επιβαρύνεται επιπλέον σε κάθε δημόσιο έργο; Πώς, όμως, από την άλλη είναι δυνατόν μια μελέτη ανάπλασης -και δη περιζ ενός μνημείου συμβόλου- να μην επιθυμεί την ανάδειξη του ιστορικού παρελθόντος της σκαμμένης γης; Κάθε προσπάθεια ταχείας προώθησης των έργων της Θεσσαλονίκης -εν προκειμένω- είναι θεμιτή, αρκεί να πληροί στοιχειώδεις ποιοτικούς όρους (όπως π.χ. ο σεβασμός της ιστορικής φυσιογνωμίας ενός τόπου).

Είναι απλά ζήτημα νοοτροπίας. Μπορεί θεωρητικά να τα λέμε, να θαυμάζουμε τα δυτικά μας πρότυπα, αλλά σημασία έχει στο διά ταύτα να είμαστε συνεπείς. Αν δεν το πράξουμε, τότε η TUI, η μεγαλύτερη παγκόσμια εταιρεία τουρισμού, θα απογοητεύσει τους πελάτες που ετοιμάζεται να στείλει για διήμερες αποδράσεις. Και η Θεσσαλονίκη θα έχει χάσει μια ευκαιρία.

Σε καμία περίπτωση μια πόλη δεν μπορεί να ζει μόνο με τις μνήμες της. Αλλά δεν είναι δυνατόν στο όνομα της όποιας ταχείας ανάλου, ανακάλεσε χθες την υπουργική απόφαση, σύμφωνα με την οποία έπρεπε να καταχωθεί και να διατηρηθεί εν καταχώσει τμήμα του οχυρωματικού περιβόλου του Πύργου, που βρέθηκε σε σωστική ανασκαφή στη διάρκεια έργων ανάπλασης του περιβάλλοντος χώρου. Η απόφαση αυτή είχε προκύψει ύστερα από γνωμοδότηση του ΚΑΣ (στις 11/7/2005, την έφερε στο φως της δημοσιότητας η "Μ") και προκάλεσε αντιδράσεις από φορείς που ασχολούνται με την πολιτιστική κληρονομιά. Εξάλλου, την προηγούμενη εβδομάδα η Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Ελέγχου είχε ζητήσει τη διακοπή των εργασιών κατάχωσης του ευρήματος με την αιτιολογία ότι ο τρόπος που καταχώνεται προκαλεί βλάβες.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του ΥΠΠΟ, "κατόπιν των νέων ευρημάτων και σε συσχετισμό με τη βελτίωση του τρόπου εισόδου των ατόμων με αναπηρία στο Λευκό Πύργο και τη διατήρηση του αλσυλλίου που περιβάλλει το Λευκό Πύργο προς τη μεριά της πόλης, το θέμα της διαμόρφωσης και της κατάχωσης του οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου στο σημείο αυτό θα επανεξετασθεί από το ΚΑΣ". Στο μεταξύ δόθηκε εντολή οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟ να συνεργασθούν με το δήμο Θεσσαλονίκης, για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση.

Οι υπηρεσίες του ΥΠΠΟ θα συνεργασθούν με το δήμο Θεσσαλονίκης, για να βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση που θα συνδυάζει την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης με την εξυπηρέτηση των σημερινών αναγκών των πολιτών της και να αποκτήσει ο Λευκός Πύργος την αίγλη που είχε κάποτε...

Ο οχυρωματικός περίβολος, ο οποίος κτίσθηκε το 16ο αιώνα από το Σουλεϊμάν το Μεγαλοπρεπή, για τη διαμόρφωση του κάστρου κατεδαφίσθηκε στις αρχές του 20ου αιώνα και στη θέση του διαμορφώθηκε αλσύλλιο. Κατά την ανασκαφή, η οποία κατέστη αναγκαία για την ανάπλαση του χώρου, διαπιστώθηκε ότι ο περίβολος σώζεται σε όλο το πλάτος του, φέρει κατά διαστήματα βοηθητικά διαμερίσματα και προς την πλευρά της θάλασσας κανονιοθυρίδες.

κινήσει η Αρχαιολογική Υπηρεσία. Πάντως, κατά πληροφορίες, σε αυτήν την περίπτωση δεν πρόκειται να επιβαρυνθεί οικονομικά ο δήμος, διότι η μελέτη και εκτέλεση χρηματοδοτείται από το Γ' ΚΠΣ και δεν υπάρχει περιθώριο τροποποίησης του φυσικού αντικειμένου, άρα το κόστος θα αναλάβει το ΥΠΠΟ. Το αν θα χαθούν κοινοτικά κονδύλια σε περίπτωση καθυστέρησης, θα εξαρτηθεί από το πόσο γρήγορα θα προχωρήσει η ανάδειξη. Στο μεταξύ θα μπορούν να συνεχίζονται τα έργα στα υπόλοιπα τμήματα της πλατείας.

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Ηδη συνεργαζόμαστε με το ΥΠΠΟ

Με γραπτή δήλωση προς τα ΜΜΕ σχολιάσε ο αντιδήμαρχος Αρχιτεκτονικού του δήμου Θεσσαλονίκης Νίκος Ταχιάος **(φωτογραφία)** την απόφαση Τατούλη. "Η ανακοίνωση του κ. Τατούλη δεν προσθέτει κάτι καινούργιο. Ο δήμος Θεσσαλονίκης είναι ήδη σε συνεργασία με τις αρχαιολογικές υπηρεσίες για τον τρόπο υλοποίησης του έργου στο χώρο των ευρημάτων και σε κάθε περίπτωση το προϊόν αυτής της επεξεργασίας τελεί υπό την έγκριση του ΚΑΣ. Προφανώς, το γεγονός ότι ο υπουργός έθεσε την προηγούμενη απόφασή του στην κρίση του Συμβουλίου συμβάλλει στην αποτροπή της καλλιέργειας ενός τεχνητού κλίματος έντασης. Άλλωστε, δεν νομίζω να υπήρξε κανείς που να μίλησε για αποξήλωση ή καταστροφή των ευρημάτων".

ατζέντα

Στη Θεσσαλονίκη

Εικαστικά-Ζωγραφική

■ **ΜΥΛΟΣ (Ανδρ. Γεωργίου 56):** Στην αίθουσα τέχνης έκθεση "Μικρές Ιστορίες" (έως 4/9).

Κατασκευές

■ **ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ "ΛΟΥΚΑΣ" (πάρκο ΧΑΝΘ):** Έκθεση κατασκευών του συλλόγου νέων καλλιτεχνών Β.Ε. (έως 3/9).

■ **ΑΝΟΙΧΤΟ Θ. ΝΕΑΠΟΛΗΣ (περιοχή Στρεμπενιώτη):** Βαλκανική Πλατεία: Στις 8 μ.μ. η σέρβικη μπάντα "Underground Music", μουσικοχορευτική παράσταση "Άξιον Εστί-Ελλήνων Παράδοσις" και οι "Pirinska Kitka" από τη Βουλγαρία.

■ **ΜΥΛΟΣ:** Στις 9.30 μ.μ., στη Βαβυλωνία, οι Βασίλης Λέκκας και Γιάννης Σπάθας.

■ **ΦΡΑΓΜΑ ΘΕΡΜΗΣ:** Θέρμης Δρώμενα: Στις 9 μ.μ. "Ελλήνων Αντάμωμα". Είσοδος ελεύθερη (& αύριο).

Θέατρο

■ **ΠΡΩΗΝ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΚΟΔΡΑ (Καλαμαριά):** 15ο Παράθίν' αλός: Στις 9 μ.μ. "Άλμπουμ" από την Αλίκη Δουρμάζερ.

■ **ΑΝΟΙΧΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΥΚΕΩΝ "ΜΑΝΟΣ ΚΑΤΡΑΚΗΣ":** Στις 9.30 μ.μ. "Οι εξετάσεις δεν τελειώνουν ποτέ" του Ντε Φίλιππο από το Θέατρο Συκεών.

Κινηματογράφος

■ **ΑΛΣΟΣ ΔΕΛΑΣΑΛ (Κοινότητα Πεύκων):** Στις 9 μ.μ. "Τα πεθερικά της συμφοράς". Είσοδος ελεύθερη.

■ **ΕΛΛΗΝΙΣ (ΔΕΘ):** Στις 9 και 11 μ.μ. "Η πόλη των θαυ-

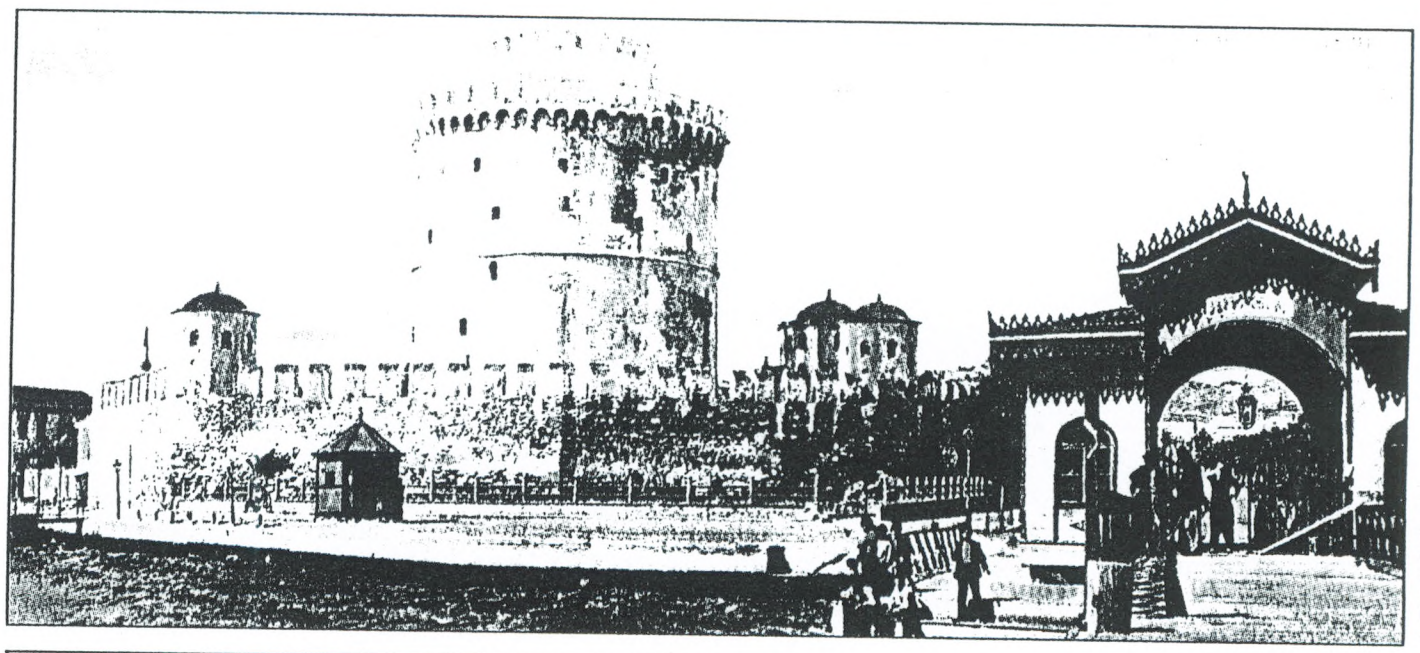
Καταστροφές στα ευρήματα καταγγέλλουν φορείς για τα έργα γύρω από τον Λευκό Πύργο

Θάβουν, παρά τις διαμαρτυρίες

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Το υπουργείο Πολιτισμού και ο Δήμος Θεσσαλονίκης θάβουν τα θεμέλια του οχυρωματικού περιτειχίσματος του Λευκού Πύργου. Μετά τη δημιουργία πάρκινγκ στον αρχαιολογικό χώρο της πλατείας Διοικητηρίου, σειρά έχουν τώρα τα ευρήματα που ήρθαν στο φως στη διάρκεια εργασιών για την ανάπλαση της πλατείας Λευκού Πύργου.

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο χαρακτήρισε τυχαίο το εύρημα και γνωμοδότησε υπέρ της διατήρησης μέσω της κατάχωσης. Η απόφαση του **Πέτρου Τατούλη**, την 1η Αυγούστου, δεν διέφερε. Λέχτηκε τη γνωμοδότηση που θάβει το μνημείο. Χωρίς επιτόπια αυτοψία και με την απουσία πέντε μελών γνωμοδότησε το ΚΑΣ, ενώ δεν χρησιμοποιούνται τα ήπια υλικά, σύμφωνα με τα όσα όριζε η αρχική μελέτη, καταγγέλλουν φορείς της Θεσσαλονίκης που ασχολούνται με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων. Καλούν τον πρωθυπουργό και υπουργό Πολιτισμού να επισκεφθεί τον χώρο και να διαπιστώσει ιδίοις όμμασι την καταστροφή που υφίστανται τα ευρήματα.

Τα τείχη που περιέβαλλαν τον Λευκό Πύργο, πριν κατεδαφιστούν, το 1904

Από τις εργασίες γύρω από τον Λευκό Πύργο

Δευτεροβάθμιο φρένο

Φρένο στην καταστροφή των ευρημάτων επιχείρησε να βάλει η Δευτεροβάθμια Επιτροπή Αρχαιολογικού Ελέγχου, σε μια ύστατη προσπάθεια να πεισθεί ο Δήμος Θεσσαλονίκης να γίνει τροποποίηση της μελέτης και να αναδειχτούν τα ευρήματα. Ζήτησε τη διακοπή των εργασιών και την υποβολή της επικαιροποιημένης μελέτης. Τίποτα από αυτά όμως δεν έγινε και οι εργασίες συνεχίζονται κανονικά, ακόμη και πάνω στα ευρήματα.

Πρόκειται για τα θεμέλια του εξωτερικού οχυρού περιβόλου που περιέβαλλε τον Λευκό Πύργο, όπως αυτός διακρίνεται σε πάρα πολλά ντοκουμέντα του 19ου και του 20ού αιώνα. Οι φορείς που αντιδρούν στην κατάχωση επισημαίνουν ότι πρόκειται για ένα εξαιρετικά σημαντικό εύρημα, απόλυτα ταυτισμένο με το σύμβολο της Θεσσαλονίκης, το οποίο ολοκληρώνει την ιστορική, αρχιτεκτονική, πολεοδομική δομή ολόκληρου του οχυρωματικού συγκροτήματος του Λευκού Πύργου.

Πέρα από την ιστορική σπουδαιότητά του, διασώζει ιδιαίτερα σημαντικά στοιχεία σχετικά με τη διαμόρφωση των παράκτιων οχυρών, την πρώιμη χρήση κανονιών, όπως αποτυπώνεται με την παρουσία κανονιοθυρίδων σε κάθε πλευρά του πολυγώνου, αλλά και την ιστορική τεχνολογία των θεμελιώσεων σε παράκτιες ζώνες. Τα στοιχεία αυτά, τονίζουν, όχι μόνο προσθέτουν ιστορικές αξίες στο μνημείο, αλλά, ως ιστορικά κατάλοιπα, προσδίδουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην αρχιτεκτονική σύνθεση της επιχειρούμενης διαμόρφωσης. Καταγγέλλουν τον Δήμο Θεσσαλονίκης για αντίληψη προχειρότητας και τάση εύκολου «κουκουλώματος» των όποιων δυσκολιών ανακύπτουν στα έργα, μια προσέγγιση ανεπίτρεπτη σε βάρος της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης.

Προχειρότητες

Επισημαίνουν ότι η υλοποίηση της διαμόρφωσης της πλατείας του Λευκού Πύργου απέχει από το ιδανικό, καθώς οι κυβόλιθοι τοποθετούνται πρόχειρα και δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές της μελέτης, ενώ έχει ριχτεί τσιμέντο και τοποθετήθηκαν πλάκες πάνω στα ευρήματα. Καταγγέλλουν προχειρότητα και πλημμελή εκτέλεση των εργασιών, τις οποίες αποδίδουν στη μεγάλη έκπτωση που δόθηκε στον μειοδοτικό διαγωνισμό και την ανάγκη για γρήγορα εγκαίνια του έργου.

Θα ήταν λάθος, ένα έργο το οποίο έχει υποστηριχθεί απ' όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και τις ηγεσίες του υπουργείου Πολιτισμού, να ακυρωθεί για λόγους εντυπωσιασμού και μικροπολιτικής και ένα ακόμη έργο για τη Θεσσαλονίκη να καθυστερήσει ή ακόμη και να ακυρωθεί, υποστηρίζει η επικεφαλής των μελετών Κατερίνα Τσιγαρίδα.

Οι πιθανότητες τροποποίησης της μελέτης για ανάδειξη των ευρημάτων, με λύσεις όπως η διατήρηση των ευρημάτων στη στάθμη που αποκαλύφθηκαν εν είδει αρχαιολογικού σκάμματος, η κάλυψή τους με χοντρά κρύσταλλα πάνω σε μεταλλικούς σκελετούς, η καθ' ύψος συμπλήρωση των ευρημάτων με οικοδομικό υλικό ιδίας εποχής, κρίθηκαν ακατάλληλες και ασύμβατες με την απλότητα της μελέτης, τη σοβαρότητα και στιβαρότητα του Λευκού Πύργου αλλά και λόγω της χρήσης του χώρου ως σημείου συνάθροισης μεγάλου αριθμού ατόμων.

ΣΑΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ

Διαμαρτυρία φορέων κατά της απόφασης του ΚΑΣ για το Λευκό Πύργο

Οχι στην κατάχωση του περιβόλου

Του ΓΙΑΝΝΗ Θ. ΚΕΣΣΟΠΟΥΛΟΥ

«Το υπουργείο Πολιτισμού θα έπρεπε να είναι πολύ αυστηρότερο», τόνισαν οι διαμαρτυρόμενοι κατά τη συνέντευξη Τύπου (από αριστερά: Βασίλης Κονιόρδος, Νίκος Καλογήρου, Πόπη Θεοχαρίδου και Ιωάννα Στεριώτου).

Καταγγελίες για "μεγάλη έκπτωση στο μειοδοτικό διαγωνισμό" λόγω "ανάγκης για γρήγορα εγκαίνια" αλλά και ότι η γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου δόθηκε χωρίς προηγούμενη αυτοψία περιείχε η χθεσινή συνέντευξη Τύπου για το ζήτημα της ανάδειξης αντί κατάχωσης του περιβόλου του Λευκού Πύργου. Τη συνέντευξη - διαμαρτυρία οργάνωσαν τρεις φορείς: η Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (παράρτημα Θεσσαλονίκης), η Εταιρεία Έρευνας και Προώθησης της Επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων (ΕΤΕΠΑΜ) και η Ένωση Πολιτών για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό. Παρόντες οι εκπρόσωποί τους Βασίλης Κονιόρδος, Πόπη Θεοχαρίδου και Νίκος Καλογήρου αντίστοιχα, καθώς και η Ιωάννα Στεριώτου ως εκπρόσωπος της ευρωπαϊκής οργάνωσης "Europa Nostra".

Ολοι μαζί ετοιμάζονται να επιδώσουν υπόμνημα στον πρωθυπουργό Κ. Καραμανλή, τον οποίο κάλεσαν να επισκεφτεί το έργο και τα ευρήματα κατά την επίσκεψή του στην 70ή ΔΕΘ. Υποστήριξαν δε ότι η πλήρης τεκμηρίωση των ευρημάτων, που έχει ολοκληρωθεί από την 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, είναι εργαλείο για τη μερική αλλαγή της μελέτης. Οι παριστάμενοι τόνισαν τη σπουδαιότητα του ευρήματος: "Πέρα από την ιστορική του σπουδαιότητα, διασώζει ιδιαίτερες μαρτυρίες σχετικά με τη διαμόρφωση των παράκτιων οχυρών, την πρώιμη χρήση κανονιών (όπως αποτυπώνεται με την παρουσία κανονιοθυρίδων σε κάθε πλευρά του πολυγώνου) αλλά και την ιστορική τεχνολογία των θεμελιώσεων σε παράκτιες ζώνες (με χρήση ξύλινων σχαρών)".

- Ο κ. Καλογήρου, που τυγχάνει και εκ των μελετητών (σύμφωνα με τον ίδιο, δεν εκλήθη από το δήμο στις τελευταίες συναντήσεις), επισήμανε ότι "η μέχρι στιγμής υλοποίηση του έργου απέχει από το ιδανικό, καθώς οι κυβόλιθοι τοποθετούνται πρόχειρα και δεν ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές της μελέτης, ενώ και τα δείγματα από τα χυτά δάπεδα δεν έχουν την απαιτούμενη σύνθεση και ποιότητα". Χαρακτήρισε το εύρημα ως "εξαιρετικό από αρχιτεκτονικής άποψης", υποστήριξε ότι δεν υπάρχει "σύγκρουση συμφερόντων και χρήσεων" και τόνισε ότι δεν αντιλαμβάνεται τη σπουδή του δήμου.
- "Δεν καταλαβαίνουμε γιατί γίνεται όλη αυτή η ιστορία εφόσον από το 1997 είναι γνωστό ότι θα εντοπιζόταν ο περίβολος", υποστήριξε από την πλευρά της η κ. Θεοχαρίδου και αναφέρθηκε στο διαφορετικό τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε το θέμα των ευρημάτων στην Αθήνα, όπου "εντάχθηκαν στην ιστορική φυσιογνωμία της πόλης".
- "Το ΥΠΠΟ θα έπρεπε να είναι πολύ αυστηρότερο", τόνισε από την πλευρά της η κ. Στεριώτου.

Η... περιπέτεια

Οι εργασίες ανάπλασης της πλατείας του Λευκού Πύργου αποφασίστηκαν από το 1996 και εντάχθηκαν στα έργα του ΟΠΠΕΘ '97. Το έργο δεν υλοποιήθηκε, μετατέθηκε για αργότερα, εντάχθηκε στο Γ' ΚΠΣ και άρχισε να υλοποιείται με φορέα το δήμο της πόλης, τον περασμένο Μάιο. Μόλις εντοπίστηκαν τα ίχνη του περιβόλου το έργο διακόπηκε αλλά το ΚΑΣ στις 11 Ιουλίου γνωμοδότησε και ο υφυπουργός πολιτισμού Π. Τατούλης αποφάσισε την 1η Αυγούστου πως "η κατάχωση με αναστρέψιμο τρόπο είναι η μόνη εφικτή λύση διατήρησης και προστασίας των ευρημάτων". Αξίζει να σημειωθεί ότι από την επίμαχη συνεδρίαση απουσίαζαν οι "εκπρόσωποι" της Θεσσαλονίκης Χ. Μπακιρτζής (9η ΕΒΑ) και Γ. Καραδέδος (καθηγητής Αρχιτεκτονικής ΑΠΘ).

Ταλαντούχοι και... πλούσιοι

Η μουσική του Τζορτζ Γκέρσουιν γοητεύει ακόμη και σήμερα εκατομμύρια ανθρώπους σε όλο τον κόσμο. Και όσο ζούσε, οι πωλήσεις των άλμπουμ τού απέφεραν ουκ ολίγα κέρδη!

Ο δημιουργός κλασικών επιτυχιών, όπως "Summertime", "Rhapsody In Blue" και "I Got Rhythm", αναδείχτηκε πρώτος σε μία λίστα των πλουσιοτέρων συνθετών όλων των εποχών, που συνέταξε ο βρετανικός ραδιοφωνικός σταθμός Classic FM με βάση τις περιουσίες που δημιούργησαν οι συνθέτες από τα έσοδά τους.

Ο Γκέρσουιν αναδείχτηκε νικητής, αφού έκανε μία περιουσία εκατομμυρίων από μιούζικαλ, όπως τα "Porgy and Bess" και "Funny Face". Επένδυε τα χρήματά του στην τέχνη και πεθαίνοντας το 1937 άφησε πίσω του μία σημαντική κληρονομιά. Δεύτερος στη λίστα έρχεται ο Γιόχαν Στράους, ο οποίος λάμβανε περίπου 30.000 λίρες στην εποχή του για ζωντανές εμφανίσεις, ενώ, για να διευθύνει μία συναυλία στις ΗΠΑ, είχε ζητήσει 830.000 λίρες!

Τρίτος είναι ο Βέρντι, που έλαβε 166.000 λίρες για το ανέβασμα της όπεράς του "Αΐντα" και ακολουθούν ο ιταλός συνθέτης Ροσίνι, ο οποίος μόνο για ένα μάθημα πληρωνόταν 3.000 λίρες, ο Ραχμάνιχοφ, ο Πουτσίνι και ο Τσαϊκόφσκι. Παραδόξως ο Μότσαρτ απουσιάζει από τη λίστα. Παρά τη μεγάλη φήμη του η οικονομική κακοδιαχείριση των εσόδων του τον άφησε άπορο μέχρι τα 35 του, οπότε έφυγε από τη ζωή.

Ο Γκέρσουιν επένδυε τα χρήματά του στην τέχνη και μετά το θάνατό του το 1937 άφησε πίσω του μία σημαντική κληρονομιά.

Κηδεύεται ο Γ. Μουζάκης

Στην τελευταία κατοικία του, στο β' νεκροταφείο Αθηνών, οδηγείται σήμερα ο "βασιλιάς της επιθεώρησης" Γιώργος Μουζάκης. Η κηδεία του μεγάλου μουσικοσυνθέτη, ο οποίος έφυγε στα 83 του χρόνια, θα γίνει με δαπάνη της ΑΕΠΙ, ενώ ο δήμος Αθηναίων θα παραχωρήσει δωρεάν τάφο. Η οικογένεια του Γ. Μουζάκη ευχαρίστησε δημοσίως το ΥΠΠΟ που επίσης προσφέρθηκε να καλύψει τα έξοδα της κηδείας.

Pearl Jam και στο Διαδίκτυο

Τη δυνατότητα να "κατεβάσουν" μέσω του Διαδικτύου και σε μορφή mp3 τις συναυλίες των Pearl Jam έναντι 8 ευρώ θα έχουν από την Πέμπτη οι θαυμαστές τους. Η αρχή θα γίνει επ' ευκαιρία της νέας περιοδείας τους στη Βόρεια Αμερική. Τα τραγούδια θα πωλούνται χωρίς ψηφιακές δικλείδες ασφαλείας.

Stones στο «σφυρί»

Επιστολή των Rolling Stones, στην οποία ευχαριστούσαν την ασυνομία του Φίνσμπερι Παρκ για την ασφάλεια που τους παρείχαν στη συναυλία τους το 1964, βγαίνει σε 10 Σεπτεμβρίου στο "σφυρί", στο Γουιλτσάιρ. Υπογεγραμμένη και από τα πέντε μέλη του συγκροτήματος, η επιστολή αναμένεται να αγγίξει τις 4.600 λίρες.

Από κοινό μάρμαρο ο Δαβίδ

Την ακριβή προέλευση του μαρμάρου, από το οποίο είναι φιλοτεχνημένος ο Δαβίδ του Μικελάντζελο, προσδιόρισαν επιστήμονες της Γκαλερία ντελ Ακαντέμια στη Φλορεντία. Εξετάζοντας τρία μικρά δείγματα από το δεύτερο δάχτυλο του αριστερού ποδιού του αγάλματος, ανακάλυψαν ότι πρόκειται για φτωχής ποιότητας μάρμαρο, επιρρεπές σε αλλοιώσεις, που προέρχεται από τα λατομεία του Φαντισκρίτι. Η ανακάλυψη αυτή, όπως εκτιμούν, θα βοηθήσει στην καλύτερη συντήρηση του αγάλματος.

Φταίνε οι ταινίες

Στην ποιότητα των ταινιών αποδίδουν την πτώση του αμερικανικού box office οι σινεφίλ σύμφωνα με έρευνα της Brandimensions. Αλλοι παράγοντες είναι η αύξηση της τιμής των εισιτηρίων, οι διαφημίσεις πριν από τις προβολές, ακόμη και το πάρκιγκ, τους οποίους ωστόσο θα μπορούσαν να παραβλέψουν, εάν οι ταινίες ήταν πιο ενδιαφέρουσες. Τα φετινά έσοδα του box office παρουσιάζουν πτώση 8% σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.

Μηνύουν τον Axl

Οι Slash και Duff, πρώην μέλη των Guns N' Roses, μηνύουν τον τραγουδιστή Axl Rose, υποστηρίζοντας ότι αυτοανακηρύχθηκε μοναδικός διαχειριστής των πνευματικών δικαιωμάτων της μπάντας. Προσθέτουν ότι έχει κερδίσει από τα μερίδιά τους 500.000 δολάρια ετησίως. Για λογιστικό λάθος έκανε λόγο ο δικηγόρος του Axl.

Το 1ο στούντιο των Beatles

Την πρώτη ηχογράφηση των Beatles θα θυμίζει η αναμνηστική πλακέτα που τοποθετήθηκε στο στούντιο Πέρσι Φίλιπς. Εκεί οι Λένον, ΜακΚάρτνεϊ και Χάρισον είχαν ηχογραφήσει το 1958 ως "Quarrymen" μία βερσιόν του τραγουδιού "That'll Be The Day" του Μπάντι Χόλι.

Ο Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων, αφού ενημερώθηκε για το θέμα της ανεύρεσης του οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου - του συμβόλου της Θεσσαλονίκης-, με αφορμή τη μελέτη του Δήμου Θεσσαλονίκης για τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου, υποστηρίζει:

α) να ολοκληρωθεί απαραιτήτως η αρχαιολογική έρευνα για την πλήρη αποκάλυψη των αρχαιοτήτων και

β) να διαμορφωθεί ο περιβάλλων χώρος του μνημείου λαμβάνοντας υπ΄ όψιν τη γνώμη των αρμόδιων αρχαιολόγων και των άλλων ειδικών.

Σύλλογος Ελλήνων Αρχαιολόγων

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Η πρόσφατη αποκάλυψη της βάσης του οχυρού περιβόλου του Λευκού Πύργου ολοκληρώνει την ιστορική εικόνα του μνημείου, βοηθά στην κατανόηση της σύνδεσής του με το συνολικό σύστημα των τειχών της πόλης και έτσι αίρει την απομόνωση στην οποία το έχει καταδικάσει η σύγχρονη πολεοδόμηση.

Το εύρημα αυτό καθαυτό, πέρα από την ιστορική του σπουδαιότητα, διασώζει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες μαρτυρίες σχετικά με την διαμόρφωση των παράκτιων οχυρών, την πρώϊμη χρήση κανονιών (όπως αποτυπώνεται με την παρουσία κανονιοθυρίδων σε κάθε πλευρά των πολυγώνου), αλλά και την ιστορική τεχνολογία των θεμελιώσεων σε παράκτιες ζώνες (με χρήση ξύλινων σχαρών). Τα στοιχεία αυτά όχι μόνο προσθέτουν ιστορικές αξίες στο μνημείο αλλά και ως κτιριακά κατάλοιπα προσδίδουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην αρχιτεκτονική σύνθεση της επιχειρούμενης διαμόρφωσης.

Για όλους τους παραπάνω λόγους είναι απόλυτα επιθυμητό να αναδειχθούν τα αρχαιολογικά ευρήματα και να αξιοποιηθούν για τον εμπλουτισμό της ανάπλασης του περιβάλλοντα χώρου του Λευκού Πύργου με την κατάλληλη τροποποίηση της μελέτης στην περιοχή αυτή.

Η λύση της επίχωσης του περιβόλου (που αποσπάσθηκε, καθώς φαίνεται από το ΥΠΠΟ, μετά από τοπικές πιέσεις) δεν εξυπηρετεί τίποτα, καθώς δεν θίγονται ούτε κάποια συμφέροντα, ούτε ακόμη το κόστος των απαιτούμενων πρόσθετων εργασιών προβλέπεται σημαντικό λόγω της περιορισμένης έκτασης των ευρημάτων. Αντίθετα αποδεικνύει μία αντίληψη προχειρότητας και τάση εύκολου «κουκουλώματος» των όποιων δυσκολιών ανακύπτουν στα έργα, μία προσέγγιση ανεπίτρεπτη σε κάθε περίπτωση, πολύ δε περισσότερο σε βάρος της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης. Η απόφαση της Δευτεροβάθμιας ΕΠΑΕ προσπαθεί, την ύστατη στιγμή, να κάνει τον Δήμο να συνειδητοποιήσει το άτοπο και άσκοπο των ενεργειών του στο προκείμενο έργο.

Καλούμε τους πολίτες της πόλης μας να υπερασπιστούν το παρόν και το μέλλον της ιστορικής μας κληρονομιάς.

Τέλος ζητούμε από τον Πρωθυπουργό και Υπουργό Πολιτισμού, που σε λίγες μέρες θα επισκεφθεί την Θεσσαλονίκη, να μην επιτρέψει αυτή την ανιστόρητη « ανάπλαση», που οι αρμόδιοι θα θεωρούσαν απαράδεκτη για την περίπτωση της Αθήνας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ-ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΜΝΗΜΕΙΩΝ [ΕΤΕΠΑΜ]

ΕΝΩΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

ΕΘΝΟΣ
ΓΝΩΜΗ

Σνομπάρουν τους ανέργους, ευνοούν τα «ρετιρέ»

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ μείζονος κοινωνικού σκανδάλου παίρνει η κυβερνητική επιχείρηση οικονομικής «διευκόλυνσης» των ιδιοκτητών ιδιωτικών σχολείων, στο όνομα -υποτίθεται- της βιωσιμότητας των επιχειρήσεών τους.

ΤΗΝ ΩΡΑ που στρατιές αδιόριστων πτυχιούχων δασκάλων περιμένουν καρτερικά την πρόσληψή τους, το υπουργείο Παιδείας θεώρησε σκόπιμο να επιτείνει την ταλαιπωρία τους, δίνοντας την ευκαιρία στους ιδιοκτήτες ιδιωτικών σχολείων να συμπληρώσουν τις κενές θέσεις με... συνταξιούχους!

Η ΠΡΩΤΟΦΑΝΗΣ κυβερνητική απόφαση, που αποθεώνει τον εκπαιδευτικό παραλογισμό, αποτυπώνεται σε επίσημη εγκύκλιο του υπουργείου Παιδείας, με την οποία προωθούνται... προσλήψεις από το παράθυρο διδακτικού προσωπικού, που δεν διαθέτει ούτε τα τυπικά, αλλά πιθανότατα ούτε και τα ουσιαστικά προσόντα για την ευαίσθητη αποστολή του. Κοστίζει όμως... φθηνότερα, γεγονός που διευκολύνει τους επιχειρηματίες να προσφέρουν χαμηλής ποιότητας εκπαιδευτικές υπηρεσίες με υποαμειβόμενους υπαλλήλους, αλλά ταυτόχρονα να αυξάνουν τα δίδακτρα σε ετήσια βάση!

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ είναι ότι στην εγκύκλιο, που φέρει την υπογραφή του γενικού γραμματέα του υπουργείου Παιδείας, «συστήνεται» στους ιδιοκτήτες ιδιωτικών σχολείων να προσλάβουν στη θέση των δασκάλων νηπιαγωγούς ή πτυχιούχους των τμημάτων Ειδικής Αγωγής. Προτείνεται επίσης η πρόσληψη συνταξιούχων δασκάλων και πέραν της οριζόμενης από τον νόμο ποσόστωσης.

ΟΙ «ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΙΣ» αυτές, που ωθούν τους ιδιοκτήτες σε παρατυπίες με την επίσημη βούλα του κράτους, πέραν της προφανούς κοινωνικής αδικίας που υπηρετούν, υπονομεύουν ευθέως το επίπεδο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εις βάρος δεκάδων χιλιάδων μαθητών.

ΕΙΝΑΙ προφανές ότι και πάλι η κυβέρνηση, στην προσπάθειά της να «πριμοδοτήσει» έστω και εμμέσως μια ολιγάριθμη επαγγελματική κατηγορία (που ασφαλώς δεν ανήκει σε αυτές των «μη προνομιούχων»), λειτουργεί εις βάρος του κοινωνικού συνόλου.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ωστόσο, ακόμη και στις πρώτες τάξεις του δημοτικού, είναι πολύ σοβαρή υπόθεση για να αντιμετωπίζεται με αυτοσχεδιασμούς ή ρουσφετολογικού χαρακτήρα παραχωρήσεις προς τους επιχειρηματίες του κλάδου. Πόσω μάλλον, όταν αυτές οι διευκολύνσεις αγγίζουν τα όρια της παρανομίας.

ΑΞΙΖΕΙ, τέλος, να σημειωθεί ότι οι ανήκουστες αυτές «ρυθμίσεις» γίνονται την ώρα που (με ευθύνη του υπουργείου Παιδείας) δεν έχουν ανακοινωθεί οι υπηρεσιακές μεταβολές 25.000 εκπαιδευτικών, επιτείνοντας το κλίμα σύγχυσης, αβεβαιότητας και απογοήτευσης στους λειτουργούς που θα κληθούν μεθαύριο να διδάξουν τα παιδιά μας...

Η «Βελτ» σατιρίζει το ντιμπέιτ του Σρέντερ με την Αγκέλα Μέρκελ, που θα γίνει στις 4 Σεπτεμβρίου. Ο καγκελάριος έχει εναποθέσει τις τελευταίες ελπίδες του σε αυτή τη μονομαχία.

Ο Π. Μαραγκός απουσιάζει με άδεια.

ΕΠΩΝΥΜΩΣ

Θάβουν την ιστορία της Θεσσαλονίκης

Δύο μοναδικά μνημεία σκεπάστηκαν με χώμα εξαιτίας της αδιαφορίας των αρμόδιων φορέων

Από τον Απόστολο Λυκεσά, δημοσιογράφο - συγγραφέα

«Μόνο τους τελευταίους μήνες έχουν ληφθεί αποφάσεις για την κατάχωση -χάριν της προόδου, φυσικά- δύο μνημείων για τα οποία άλλες πόλεις θα μακάριζαν τον εαυτό τους που τα έχουν και μπορούν να τα δείχνουν. Μια εξαίσια βυζαντινή κινστέρνα στη Ανω Πόλη -δεν είναι δα και η πρώτη που θάβεται- και το τείχος που περιέβαλλε τον Λευκό Πύργο, έργο του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπή.»

«Κατατρέχουν τη γραφικότητα», έγραφε ο ποιητής Ντίνος Χριστιανόπουλος πριν από πέντε δεκαετίες στο ομότιτλο ποίημά του. Δυστυχώς εν έτει 2005 επιβεβαιώνεται κυριολεκτικά και έτερος στίχος του ίδιου ποιήματος. Εχει εκπνεύσει «σαν προδομένη επανάσταση», μέσα σε ένα καθεστώς γενικευμένης αδιαφορίας -στην καλύτερη περίπτωση- και εχθρότητας συχνότερα για οτιδήποτε είναι ή θυμίζει ιστορία της πόλης της Θεσσαλονίκης.

Μόνο τους τελευταίους μήνες έχουν ληφθεί αποφάσεις για την κατάχωση -χάριν της προόδου, φυσικά- δύο μνημείων για τα οποία άλλες πόλεις θα μακάριζαν τον εαυτό τους που τα έχουν και μπορούν να τα δείχνουν. Μια εξαίσια βυζαντινή κινστέρνα στη Ανω Πόλη -δεν είναι δα και η πρώτη που θάβεται- και το τείχος που περιέβαλλε τον Λευκό Πύργο, έργο του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπή, που θα γίνει στις 4 Σεπτεμβρίου. Ο καγκελάριος έχει εναποθέσει τις τελευταίες ελπίδες του σε αυτή τη μονομαχία. (Ο σχετικός κατάλογος των τελευταίων χρόνων είναι κατά πολύ μεγαλύτερος).

Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο παρέκαμψε, σαν να ήταν σκουπίδια, τις προτάσεις της αρμόδιας Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. (Σε άλλες περιπτώσεις δυστυχώς τόσο οι τοπικές εφορείες όσο και το τοπικό αρχαιολογικό συμβούλιο λειτούργησαν αναλόγως και με το σκεπτικό «φεύγα κακό από τα μάτια μου». Η μεγάλη και η μικρή ιδιοκτησία αποδείχτηκε ότι έχουν τέτοια και τόση δύναμη στη μικρή μας πολιτεία, που κανείς δεν διανοείται πλέον να συγκρουστεί μαζί τους.). Ο κεντρικός δήμος δεν βγήκε από το κώμα μακαριότητας στο οποίο βρίσκεται. Οι σπαρασσόμενες από προσωπικές έριδες παρατάξεις της αντιπολίτευσης δεν μπόρεσαν να βγάλουν μια άχνα -έστω- διαμαρτυρίας. Τέτοια θέματα θεωρούνται «ευαισθησίες πολυτελείας». Οι επιστημονικοί φορείς συνέχισαν επιμελώς το καθήκον τους, περιμένοντας τα συνέδριά τους για να προβούν σε ανακοινώσεις με τις οποίες κανείς άλλος δεν θα ασχοληθεί πέραν του πολυπληθούς τους μικρόκοσμου (με εξαίρεση την Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τα μέλη της οποίας έβγαλαν τουλάχιστον μια ηρωική ανακοίνωση. Στο Γκραν Κάνιον, όμως, του κενού μας ακόμη και η ηχώ των μοναχικών φωνών χάνεται, τη ρουφάει το μεγάλο σφουγγάρι της μόνωσης και της απομόνωσης). Οι επιχειρηματίες, όταν δεν ζητούν κρατικές επιδοτήσεις, αλληθωρίζουν κατά τα βόρεια σύνορα, καθώς ο «κόκκινος εχθρός» έχει αντικατασταθεί από εκλιπαρούντες πενόμενους προλετάριους, οπότε δεν προκάνουν για άλλα. Οτιδήποτε υπήρξε κάποτε ως ένωση -αμυνόμενων και ενεργώνπολιτών έχει θαφτεί κάτω από αλλεπάλληλα στρώματα ηφαιστειακής απογοήτευσης. Ισως και απόγνωσης.

Η πτώση στο άπατο αυτό πηγάδι δεν έχει ιστορία μερικών μηνών, αλλά δυστυχώς τουλάχιστον εικοσαετίας.

Επιχειρηματίες συνεπικουρούμενοι από σεμνότυφους εκκλησιαζόμενους πολιτικάντηδες αλλά και αναβαπτισμένους στον μεταμοντέρνο κυνισμό «μουσάτους», συμπεριφερόμενοι σαν μαχαλόμαγκες, θα κατηγορήσουν όποιον ενδιαφέρεται μια στάλα για την ιστορία της πόλης του, όποιον τολμήσει να αρθρώσει μια άλλη κουβέντα, ως μίζερο αναχρονιστή και αντίπαλο της προόδου, καθ' ότι πρόοδος νοείται μονάχα ό,τι μπορεί να ασχημύνει επιπλέον το απορυθμισμένο από καιρό αστικό περιβάλλον της άλλοτε συμβασιλεύουσας. Η ασχήμια και η εναντίωση σε κάθε τι που θυμίζει ιστορία κυκλοφορούν ανάμεσα στις παρκαρισμένες λαμαρίνες σαν κουτσαβάκια με λυμένο ανά πάσα στιγμή το ζωνάρι για καβγά και σύνθημα «μνημείο που αξίζει είναι μόνο αυτό πάνω στο οποίο μπορεί να αγλαΐζονται τα ξέσαλα πλήθη των αθλητικών σωματείων». Ποιος θα τολμήσει να πάει κόντρα; Η σπέκουλα θα τον ρουφήξει και θα τον εξαφανίσει. Θλιβεροί λαδοπόντικες ακονίζουν τα δόντια τους για τα ελάχιστα φιλετάκια ή κόκαλα που έχουν απομείνει προς αξιοποίηση...

Κατά τα λοιπά, οι αρμόδιοι φορείς απορούν και ενίοτε μάλιστα εξανίστανται που τα τελευταία χρόνια κανένας τουρίστας δεν μένει στην πόλη παραπάνω από μία μέρα, όπως κατέγραψαν ρεπορτάζ των τοπικών εφημερίδων. Παραπονιούνται που έρχονται, βλέπουν τον Λευκό Πύργο, άντε μετά βίας πηγαίνουν και στα δύο μουσεία -το Αρχαιολογικό είναι κολοβωμένο εξαιτίας των έργων τον τελευταίο χρόνο- και φεύγουν. Στην ερώτηση «γιατί ά-ραγε;» η βολική απάντηση «φταίει το αθηνοκεντρικ κράτος» μας βγάζει από τον κόπο να προβληματιστούμε Και φυσικά φταίει το αθηνοκεντρικό κράτος για τα προβλήματά μας. Οπως για τα ζόρια της Λάρισας φταίει ι Καρδίτσα και για τα άλλα της Κοζάνης η Πτολεμαΐδα κα πάει λέγοντας...

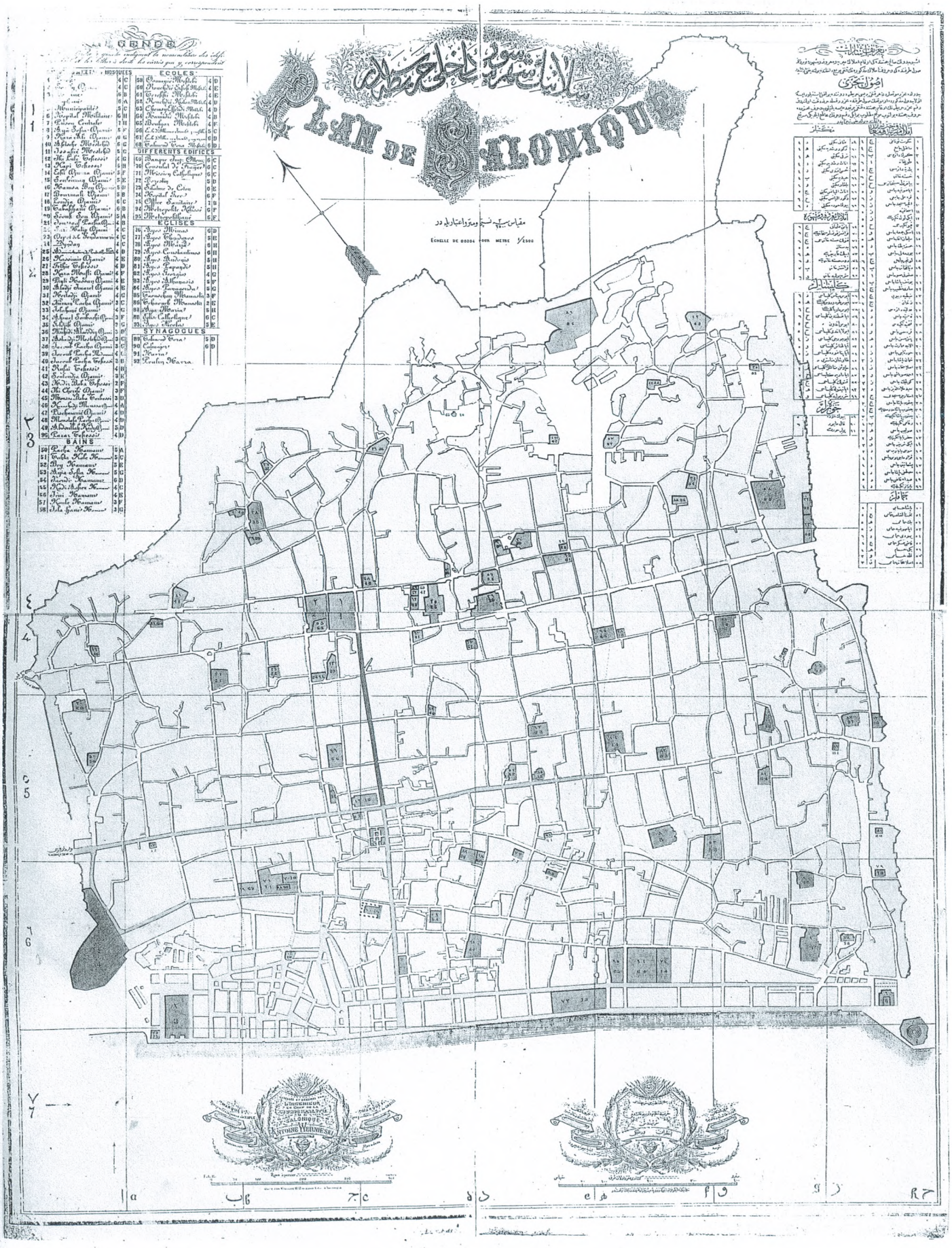
Αυτή όντως είναι η ιστορία μας, που αξίζει να τη διασώσουμε.

Alexandra Yerolympos

Urban Transformations in the Balkans (1820 - 1920)

Aspects of Balkan Town Planning and the Remaking of Thessaloniki

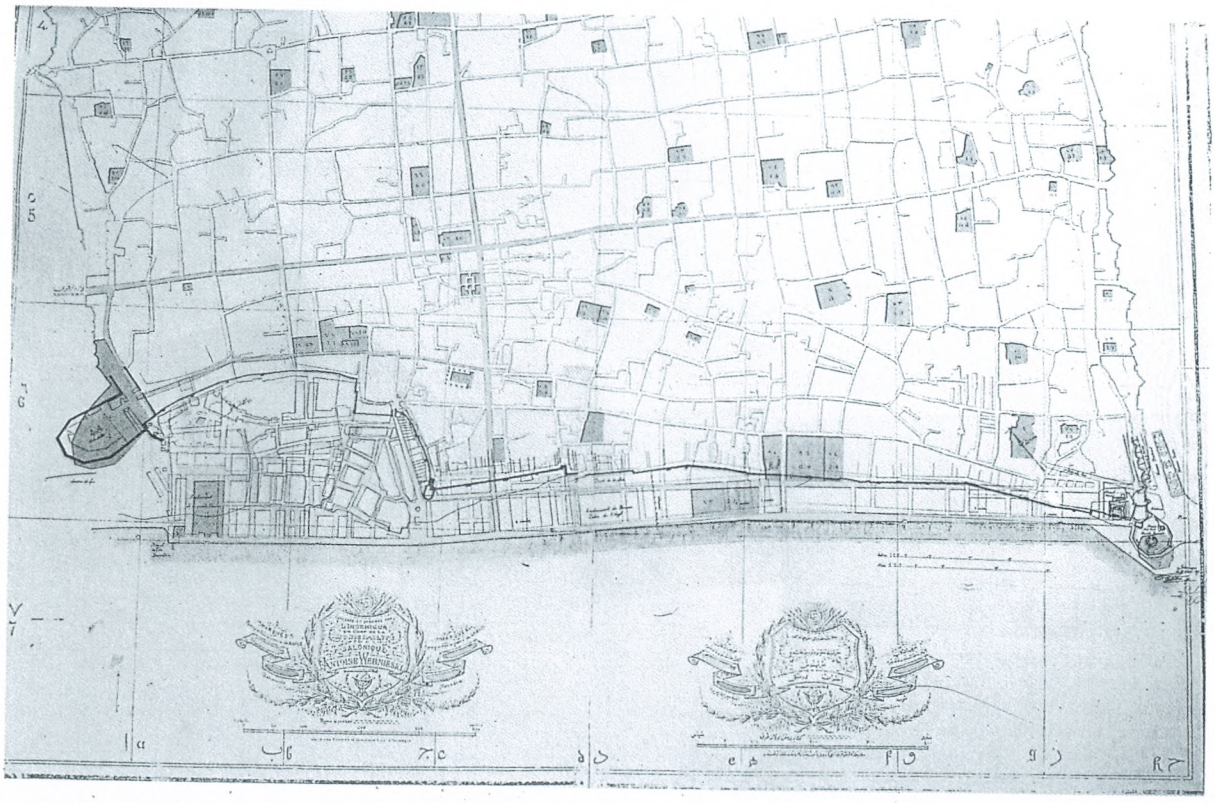
UNIVERSITY STUDIO PRESS

Thessaloniki in 1880 by the municipal engineer A. Wernieski

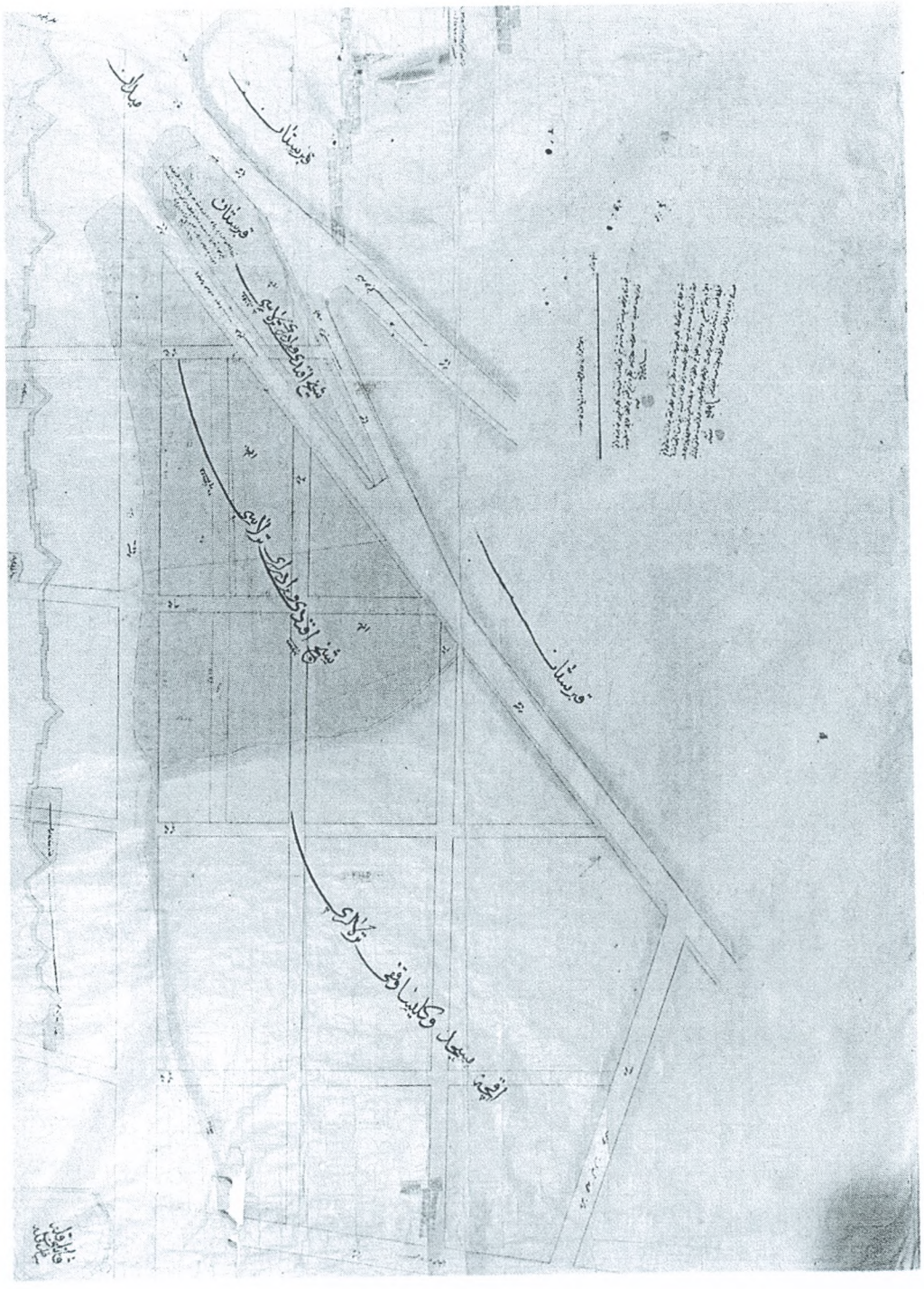
Thessaloniki in 1800, drawing by Fauvel

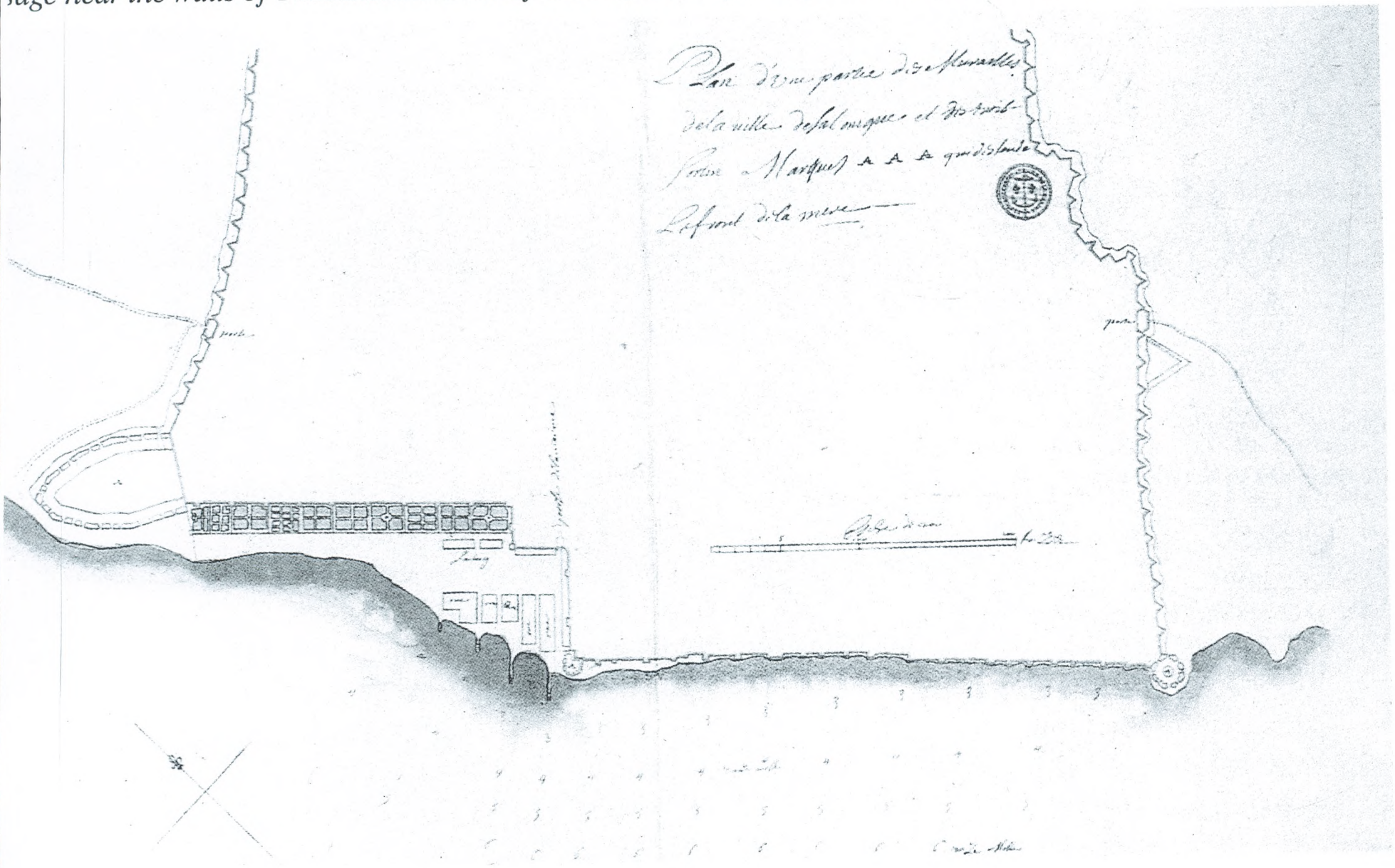
Thessaloniki c. 1880. New strip of land with private lots and quays. Plan of the Municipality, drawn by Antoine Wernieski, chief engineer. The sea wall, demolished in the 1870s, has been added on the plan by the author

sion of Thessaloniki and views of the Hamidiye Boulevard, 1879-1889

sage near the walls of Thessaloniki. Plan of 1685-7, drawn for Captain Gravier d'Ortières

Ειρήνη

ό,τι βλέπω

Η αβάσταχτη ελαφρότητα ενός δήμου

Όταν σε όλες τις μεγάλες πόλεις του εξωτερικού, εν όψει των Χριστουγέννων, ακούγονται κάλαντα και κλασική μουσική, μελωδίες απόλυτα εναρμονισμένες με το πνεύμα των ημερών, στη Θεσσαλονίκη κάποιοι επιλέγουν για εμάς χωρίς εμάς πώς θα «μαϊμουδίσουν» (όρος απόλυτα επιτυχημένος του επικεφαλής της δημοτικής παράταξης «Θεσσαλονίκη Τώρα», Αγάπιου Σαχίνη) περισσότερο τον κόσμο. Ο λόγος γίνεται για την πέρα ώς πέρα άστοχη επιλογή του Δήμου Θεσσαλονίκης να φέρει για δεύτερη φορά έναν σόουμαν, στο πλαίσιο της «Γιορτής των Αγγέλων». Τι κι αν χρησιμοποιήθηκαν πρωτότυπα εφέ και λέιζερ, και εκατοντάδες πυροτεχνήματα φώτισαν τον ουρανό; Όλα αυτά, για μένα προσωπικά, παραπέμπουν στην έκφραση «άρτος και θεάματα» που φρόντισε σκόπιμα να επιδαφιλεύσει και φέτος στον κόσμο της πόλης ο Δήμος Θεσσαλονίκης. Και επιμένω στη λέξη «σκόπιμα», αφού σε εποχές αυστηρής λιτότητας είναι τουλάχιστον προκλητικό να ξοδεύονται 83.000 ευρώ (ακόμα και αν καλύπτουν αποκλειστικά τις ανάγκες της διοργάνωσης και όχι την αμοιβή του καλλιτέχνη), τη στιγμή που τα δημοτικά τέλη αυξάνονται κατά 5,5% από το 2006 και ο κεντρικός δήμος θα γίνει έτσι ο δεύτερος ακριβότερος στην Ελλάδα μετά τον Δήμο Πειραιά. Είναι, τέλος, εξοργιστικό, να παρουσιάζεται έντονη δυσλειτουργία στην πόλη με αποκλειστική ευθύνη του Δήμου Θεσσαλονίκης, όταν για παράδειγμα, την ημέρα απονομής των κρατικών βραβείων ποιότητας, συνάδελφοι δημοσιογράφοι αδυνατούσαν να δουλέψουν, καθώς σημειώθηκε πτώση της τάσης του ρεύματος, λόγω... Σάκη Ρουβά!

Σωκράτης Παυλίδης

Ζω στη Θεσσαλονίκη

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΜΑΖΙ ΜΕ «ΤΑ ΝΕΑ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ»
ΕΤΟΣ 6ο • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 354

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΟΥΣΙΔΗΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ
ΝΙΚΟΣ ΤΣΑΚΑΛΟΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΜΠΑΤΣΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
ΑΓ. ΣΟΦΙΑΣ 10, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:
2310-222337, 2310-222558,
FAX: 2310-222558

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΩΝ:
2310-241197, 2310-227451,

Ζητούν τον λόγο για τα έργα στον Λευκό Πύργο

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: **Λιάνα Τσώνου**

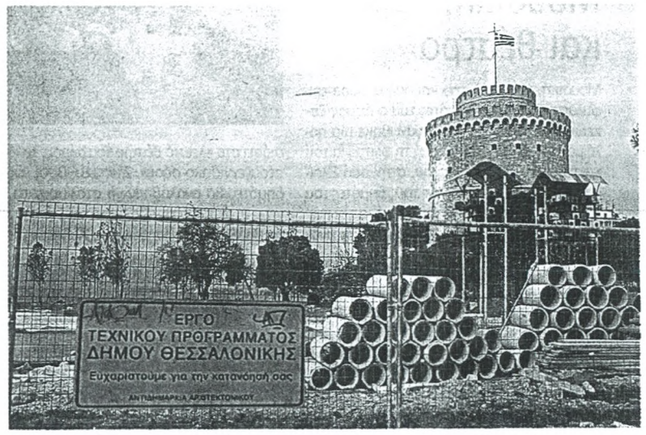
Σε εξέλιξη βρίσκεται ακόμη το μείζον θέμα της ανάδειξης του οχυρωματικού περιβόλου του Λευκού Πύργου και κατ' επέκταση της ανάπλασης της πλατείας, τρεις μήνες μετά τις έντονες αντιδράσεις φορέων της πόλης στην απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου για κατάχωση του ευρήματος. Μετά την απόφαση του υφυπουργού Πολιτισμού Πέτρου Τατούλη να επανεξεταστεί το θέμα στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο, ο Δήμος Θεσσαλονίκης τάχθηκε εν τέλει υπέρ της ανάδειξης του περιτειχίσματος και άρχισε τις διαδικασίες για την εκπόνηση τροποποιητικής μελέτης. Για την εξεύρεση της καλύτερης δυνατής λύσης, οι αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου συνεργάστηκαν με την 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, ώστε η νέα μελέτη να εξασφαλίσει τη συνύπαρξη του περιβόλου με τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου. Η τροποποιητική μελέτη κατατέθηκε στην 9η Εφορεία και αναμένεται να κατατεθεί στο ΚΑΣ. Ωστόσο, οι εξειδικευμένοι φορείς της πόλης κάνουν λόγο για ανυπαρξία ενημέρωσης και εκφράζουν την αναγκαιότητα της συμμετοχής τους στη διαδικασία εκπόνησης της μελέτης.

Εδώ και οκτώ χρόνια...

Μπορεί οι εργασίες ανάπλασης της πλατείας του Λευκού Πύργου να άρχισαν τον περασμένο Μάιο, όμως το θέμα της αποκατάστασης του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου είχε τεθεί πριν από οκτώ χρόνια. Την περίοδο προετοιμασίας της πόλης για την ανάληψη της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης (1995-1997), το έργο είχε συμπεριληφθεί στις προγραμματισμένες αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις γύρω από τα κυριότερα μνημεία της πόλης και είχε συνδεθεί με το λεγόμενο «Ανατολικό Πολιτιστικό Άξονα», που θα συνέδεε την παραλιακή ζώνη και τον Λευκό Πύργο με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, διαμέσου της ΔΕΘ. Η μελέτη – η οποία ανατέθηκε στην ομάδα αρχιτεκτόνων Κ. Τσιγαρίδα - Α. Σκουβάκλη - Ν. Καλογήρου – ολοκληρώθηκε μέχρι το στάδιο της μελέτης εφαρμογής και δεν προχώρησε.

Πριν από δύο χρόνια ο Δήμος Θεσσαλονίκης, ως φορέας εκτέλεσης του έργου, επικαιροποίησε το τμήμα της αρχικής μελέτης που αφορά τον περιβάλλοντα χώρο του Λ. Πύργου, χωρίς καμία διαφοροποίηση παρότι υπήρχε το ενδεχόμενο να αποκαλυφθούν αρχαιότητες. Μάλιστα, η ύπαρξη του περιτειχίσματος ήταν γνωστή και από ιστορικά ντοκουμέντα (γκραβούρες και καρτ ποστάλ) του 19ου και 20ού που απεικονίζουν το Λευκό Πύργο με τον περίβολο. Ωστόσο, το έργο εγκρίθηκε από το ΥΠΠΟ και δημοπρατήθηκε το 2005 με χρηματοδότηση από το Γ' ΚΠΣ.

Οι πρώτες εργασίες εκσκαφής αποκάλυψαν τα θεμέλια του οκταγωνικού εξωτερικού οχυρού περιβόλου (κτίσμα του 16ου αιώνα) που περιέβαλε τον Λευκό Πύργο. Η απόφαση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου τον περασμένο Ιούλιο για κατάχωση τους ευρήματος προκάλεσε τις έντονες αντιδράσεις φορέων της πόλης (*Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Τμήμα Κ. Μακεδονίας, Ελληνική Εταιρεία για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Σύλλογος Εξειδικευμένων στην Αποκατάσταση και Αναστήλωση Μνημείων, Δευτεροβάθμια Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Ελέγχου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, Ένωση Πολιτών για το Περιβάλλον και τον Πολιτισμό, Εταιρεία Έρευνας και Προώθησης της Επιστημονικής Αναστήλωσης Μνημείων κ.ά.*). Παρόλο που η αρχική έγκριση του ΥΠΠΟ για την εκτέλεση του έργου προέβλεπε την εκπόνηση τροποποιητικής μελέτης σε περίπτωση που αποκαλυφθεί το περιτείχισμα, οι εργασίες συνεχίστηκαν. Η συνεχιζόμενη κινητοποίηση των τοπικών φορέων είχε ως αποτέλεσμα να ανατραπεί η απόφαση του ΚΑΣ και να αναγκαστεί ο Δήμος Θεσσαλονίκης να προχωρήσει στην εκπόνηση τροποποιητικής μελέτης ανάπλασης που θα περιλαμβάνει τη διατήρηση και ανάδειξη του περιβόλου. Σύμφωνα με τον αρμόδιο αντιδήμαρχο αρχιτεκτονικού Νίκο Ταχιάο, η τροποποιητική μελέτη έχει κατατεθεί στην 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, η οποία με τη σειρά της θα την καταθέσει στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο για έγκριση.

Επάνω: η εικόνα του Λευκού Πύργου πριν από την καταστροφή του οχυρωματικού περιβόλου. Αριστερά: σε εργοτάξιο έχει μετατραπεί ο περιβάλλων χώρος του Λευκού Πύργου, καθώς η ολοκλήρωση των εργασιών ανάπλασης καθυστερεί έπειτα από την αποκάλυψη του οχυρωματικού περιβόλου και την ανάγκη τροποποίησης της αρχικής μελέτης

Σάκης Τζακόπουλος

Έργα με σχεδιασμό και μελέτες

«Τα έργα της πόλης θα πρέπει να γίνονται με σωστό σχεδιασμό και τις απαιτούμενες μελέτες, ώστε να μην προκύπτουν προβλήματα κατά την περίοδο της κατασκευής τους. Το Τεχνικό Επιμελητήριο, ως τεχνικός σύμβουλος της Πολιτείας, βοηθάει με τις προτάσεις του στην προώθηση των έργων. Όταν αποκαλύφθηκε το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου, επιβεβαιώθηκαν οι φόβοι ότι η αρχική μελέτη του Δήμου Θεσσαλονίκης δεν περιλάμβανε την ανάπλαση του τείχους σε περίπτωση αποκάλυψής του. Επισημάναμε ότι ήταν αναγκαίο να βρεθούν οι κατάλληλες λύσεις, προκειμένου να πραγματοποιηθούν τα έργα και παράλληλα να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των πολιτών. Ωστόσο, δεν είχαμε καμία ενημέρωση από τον δήμο για τις κινήσεις του, παρόλο που με τις προτάσεις μας δείξαμε ότι θέλουμε να βοηθήσουμε. Η τελική απόφαση του δήμου θα πρέπει να κινηθεί στη βάση της λογικής. Υπάρχουν τρόποι που αν εφαρμοστούν θα επιτευχθεί η ανάδειξη του μνημείου και δεν θα υπάρξει καμία υπόνοια ότι όλα όσα γίνονται έχουν σκοπό να σκεπάσουν την ιστορική αλήθεια για την πόλη μας. Είναι απαραίτητο οι εξειδικευμένοι φορείς, όπως το ΤΕΕ, να εκφράζουν τις απόψεις τους επάνω σε θέματα που αφορούν τον σχεδιασμό της πόλης».

Ο Σάκης Τζακόπουλος είναι πρόεδρος του ΤΕΕ/ΤΚΜ

Μιχάλης Νομικός

Να γίνουν ανασκαφές

«Η ύπαρξη του οχυρωματικού περιβόλου ήταν γνωστή στους μελετητές και στον Δήμο Θεσσαλονίκης, καθώς παλιότερα είχαν πραγματοποιηθεί ανασκαφικές εργασίες στο σημείο αυτό για εγκατάσταση αγωγών, με αποτέλεσμα να αποκαλυφθεί κομμάτι του περιτειχίσματος. Η νέα πρόταση είναι απαραίτητο να λάβει υπόψη το γεγονός ότι ταυτόχρονα με τις εργασίες θα πρέπει να γίνονται και ανασκαφές, οι οποίες θα φέρουν στο φως πολύ σημαντικά στοιχεία για τη χρονολογία κατασκευής του περιτειχίσματος, αλλά και την ιστορία της πόλης. Μία λύση θα ήταν να προχωρήσει ο Δήμος Θεσσαλονίκης σε αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για το έργο της ανάδειξης του περιβόλου, ώστε να δοθεί η ευκαιρία σε έναν ευρύτερο κύκλο αρχιτεκτόνων να εκφράσουν τις απόψεις τους. Εν τω μεταξύ, θα μπορούσε να γίνει μια μελέτη η οποία να αναδεικνύει τον Λευκό Πύργο και να πραγματοποιηθούν κάποιες εφήμερες κατασκευές, έως ότου ολοκληρωθούν οι ανασκαφές και η διαδικασία του διαγωνισμού. Θα ήταν, μάλιστα, πολύ ενδιαφέρον οι εφήμερες κατασκευές να προσδώσουν με κάποιο τρόπο την εικόνα που είχε κάποτε το περιτείχισμα. Όταν ολοκληρωθεί η εκπόνηση της τροποποιητικής μελέτης, θα ζητήσουμε να παρουσιαστεί δημόσια και να εκφράσουν τις απόψεις τους τόσο οι φορείς της πόλης όσο και ο Δήμος Θεσσαλονίκης. Με αυτόν τον τρόπο θα υπάρχει η δυνατότητα να πιέσουμε προς την κατεύθυνση μίας κοινά αποδεκτής λύσης, εάν δεν μας ικανοποιεί η πρόταση της νέας μελέτης».

Ο Μιχάλης Νομικός είναι αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΑΠΘ, πρόεδρος του Συλλόγου Εξειδικευμένων στην Αποκατάσταση και Αναστήλωση Μνημείων (ΣΕΑΑΜ)

Νίκος Καλογήρου

Να επικρατήσει η κοινή λογική

«Η αποκάλυψη του περιτειχίσματος στη διάρκεια των εργασιών έφερε στο φως ένα μοναδικό ιστορικό ίχνος της οχύρωσης της Θεσσαλονίκης, το οποίο πρέπει να αξιοποιηθεί με την κατάλληλη τροποποίηση της μελέτης. Επιθυμία μας είναι να διατηρηθεί το ιστορικό αυτό κομμάτι της πόλης, γι' αυτό και εκφράσαμε άμεσα την αντίθεσή μας στην κατάχωσή του. Η υλοποίηση ενός έργου που θα αναδεικνύει τον οχυρωματικό περίβολο και παράλληλα θα καθιστά εφικτή τη χρήση της πλατείας του Λευκού Πύργου από τους πολίτες είναι εφικτή. Η αρχική μελέτη για την ανάδειξη του Λευκού Πύργου προέβλεπε τη δημιουργία μίας νέας "πλατείας" προς το πλευρό της θάλασσας με λιτές χαράξεις που συγκλίνουν προς το μνημείο. Μάλιστα, με τον προβλεπόμενο υποβιβασμό της στάθμης στην περίμετρο του Πύργου είναι λογική και δυνατή μια νέα επίλυση με τη δημιουργική ένταξη του πολυγωνικού ίχνους του περιτειχίσματος, χωρίς να αλλοιωθούν οι βασικές γεωμετρικές διευθετήσεις της μελέτης. Αυτό που χρειάζεται είναι να επικρατήσει η κοινή λογική, ώστε να έχουμε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα».

Ο Νίκος Καλογήρου είναι καθηγητής και πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών ΑΠΘ, μέλος της Ένωσης Πολιτών για τον Πολιτισμό και το Περιβάλλον

Βιβιάννα Μεταλληνού

Σημαντικό εύρημα ο περίβολος

«Κατά τις εργασίες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου αποκαλύφθηκαν τμήματα του εξωτερικού οχυρού περιβόλου που περιέβαλλε το μνημείο μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα. Η μελέτη που εφαρμόσθηκε δεν είχε λάβει καθόλου υπόψη της το συγκεκριμένο στοιχείο, γεγονός που οδηγούσε στην πλήρη καταστροφή του ίχνους που αποκαλύφθηκε.

Η εύρεση του εξωτερικού περιβόλου του Λευκού Πύργου αποτελεί μείζονος σημασίας στοιχείο για την πόλη, γιατί πρόκειται για ένα απόλυτα ταυτισμένο τμήμα του ίδιου του συμβόλου της Θεσσαλονίκης, το οποίο ολοκληρώνει την ιστορική, αρχιτεκτονική και πολεοδομική δομή της. Στο πλαίσιο αυτό, η ανάδειξη και ένταξη του στη συνολική μελέτη διαμόρφωσης του χώρου είναι επιβεβλημένη. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι τα ευρήματα αυτά δεν αποτελούν μόνο αρχιτεκτονικής παραγωγής, όπως αυτό, θα έπρεπε να αποτελούν και να χρησιμοποιούνται ως ευκαιρίες για επικοινωνία και ανταλλαγή γνώσεων μέσα από την ανάπτυξη ενός γόνιμου διαλόγου για επιτυχημένο αποτέλεσμα.

Η Ελληνική Εταιρεία προτείνει τη σύσταση ενός συμβουλευτικού σώματος ειδικών, που θα πλαισιώσει την ομάδα εκπόνησης της τροποποιητικής μελέτης της πλατείας Λευκού Πύργου, για την επιτυχέστερη ένταξη των ευρημάτων σε αυτή. Η εφαρμογή τέτοιων διαδικασιών εξασφαλίζει επιστημονικό εμπλουτισμό στις συζητούμενες μελέτες, διαφάνεια και συναίνεση για την άρτια υλοποίηση, αλλά και την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής και αστικής συνείδησης των κατοίκων της πόλης».

Η Βιβιάννα Μεταλληνού είναι αρχιτέκτονας - ιστορικός, γραμματέας του Παραρτήματος Θεσσαλονίκης της Ελληνικής Εταιρείας για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της

Τέχνες

tehnes@makthes.gr

ΜΟΝΗ ΛΑΖΑΡΙΣΤΩΝ

Ποντιακή χιπ-χοπ!

Ένα τετραήμερο συνάντησης με τα διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά των μεταναστών που ζουν δίπλα μας, με τον τίτλο "Γνωρίζουμε το διπλανό μας", άρχισε χθες και θα ολοκληρωθεί στις 15 Ιουλίου στη Μονή Λαζαριστών στη Σταυρούπολη. Οι εκδηλώσεις, που οργανώνει η Αναπτυξιακή Εταιρεία Βορειοδυτικής Θεσσαλονίκης, επιχειρούν να προβάλουν καλλιτέχνες και δημιουργούς από τους κόλπους των μεταναστών και των προσφύγων με σκοπό τη γνωριμία μαζί τους. Επίσης θα βρείτε περίπτερα με καλλιτεχνικά προϊόντα, πάγκους φορέων και οργανισμών αλλά και εκθέσεις έργων μεταναστών και προσφύγων καλλιτεχνών.

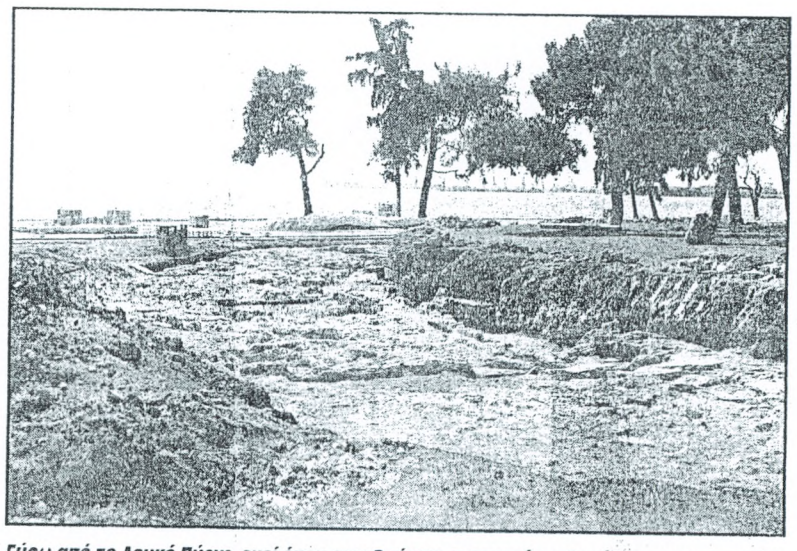
Σήμερα, στις 9 μ.μ., θα εμφανιστεί το συγκρότημα παλιννοστούντων "Lavanda" με ελληνικά, ρωσικά, ποντιακά κ.ά. και θα ακολουθήσει στις 10.30 μ.μ. χιπ χοπ μουσική με ποντιακό, ρωσικό και ελληνικό στίχο από τους "Europont", νεανικό συγκρότημα παλιννοστούντων. Αύριο σειρά έχουν η αφγανική, ιρανική και αφρικανική μουσική από το συγκρότημα "Φωνές των λαών" του Λαπολιτισμικού Μουσικού Εργαστηρίου του Κέντρου Υποδοχής Προσφύγων Θεσσαλονίκης και η αλβανική μουσική με τον Tonin Tershana και το συγκρότημά του. Τέλος την Παρασκευή τη σκυτάλη θα πάρουν τα Χάλκινα της Γουμένισσας του Αλέξανδρου Ζώρα.

ΠΑΝΑΓΙΑ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗ

Τάφοι στο φως

Συστάδα περίπου δέκα τάφων, που χρονολογούνται από τον 3ο ως τον 7ο αι. μ.Χ., αποκαλύφθηκε σε οικόπεδο στην περιοχή Παναγίας Φανερωμένης στη Θεσσαλονίκη, στη συμβολή των οδών Απολλωνιάδος και Ωραιοπούλου, κατά τη διάρκεια εκσκαφών για την ανέγερση πολυκατοικίας. Πέντε από τους τάφους χρονολογούνται στα υστερορωμαϊκά χρόνια και διασώζουν τοιχογραφίες με την τεχνική της νωπογραφίας, ενώ ο ζωγραφικός διάκοσμος υπαινίσσεται ταφικά έθιμα. Οι τοιχογραφίες θα αποκολληθούν και θα μεταφερθούν σε εργαστήρια της Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ενώ οι τάφοι θα διατηρηθούν σε κατάχωση στα θεμέλια του υπό ανέγερση κτιρίου.

Λευκός Πύργος: Το εύρημα έφεραν στο φως οι εργασίες ανάπλασης του δήμου Θεσσαλονίκης

Γύρω από το Λευκό Πύργο, εκεί όπου εκτελούνται οι εργασίες πλακόστρωσης με κυβόλιθους, αποκαλύφθηκε τμήμα του περιβόλου του Πύργου που είχε χτιστεί το 16ο αιώνα, επί Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς.

Στο σκοτάδι και πάλι ο περίβολος

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΥΡΙΛΛΑ**

Αντιμέτωποι με ένα σημαντικό εύρημα για την αρχιτεκτονική ιστορία του Λευκού Πύργου και την ιστορία της πόλης ήρθαν τα συνεργεία του δήμου Θεσσαλονίκης που εκτελούν τις εργασίες ανάπλασης στον περιβάλλοντα χώρο του μνημείου και οι αρχαιολόγοι της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Λίγο πριν από τη δεντροφυτεμένη περιοχή γύρω από το Λευκό Πύργο, εκεί όπου εκτελούνται οι εργασίες πλακόστρωσης με κυβόλιθους, αποκαλύφθηκε τμήμα του περιβόλου του Πύργου, ο οποίος είχε χτιστεί το 16ο αιώνα, επί Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς. Παρά τη σπουδαιότητα του ευρήματος, δεν κατέστη δυνατό να βρεθεί κάποια δημιουργική λύση για την ταυτόχρονη ανάδειξη των ευρημάτων και τη συνέχιση εφαρμογής της μελέτης του δήμου, έστω με μικρές τροποποιήσεις.

Το υπουργείο

Ο γενικός γραμματέας του ΥΠΠΟ Χρήστος Ζαχόπουλος πρότεινε την κατάχωσή του, λέγοντας ότι «το εύρημα είναι τυχαίο, δεν συμπεριλαμβάνεται στην εγκεκριμένη μελέτη, δεν υπάρχει σκοπιμότητα της ανάδειξης, άρα η μελέτη να προχωρήσει ως έχει». Έτσι, το ΚΑΣ αποφάσισε την κατάχωση. Πέντε μέλη μειοψήφισαν (Ν. Θέμελης, Σ. Πινγιάτογλου, Ελ. Τσοφοπούλου, Αλκ. Χωρέμη, Β. Βασιλοπούλου).

Η μελέτη του δήμου Θεσσαλονίκης για την ανάδειξη του μνημείου του Λευκού Πύργου προβλέπει το στρώσιμο του δαπέδου της πλατείας με κυβόλιθους, αλλά τη διατήρηση του κήπου μπροστά από το μνημείο, ως υπόμνηση πως εκεί άλλοτε υπήρχε προτείχισμα, ότι δηλαδή κάποτε ήταν ένα οχυρό, το οποίο διέθετε γύρω του ελεύθερο ζωτικό χώρο. Άλλωστε αυτός ο χώρος θα είναι απαραίτητος όταν ο πύργος μετατραπεί σε Μουσείο της Πόλης της Θεσσαλονίκης.

> ***Το εύρημα είναι τυχαίο, δεν συμπεριλαμβάνεται στην εγκεκριμένη μελέτη και δεν υπάρχει σκοπιμότητα της ανάδειξης. Άρα, η μελέτη να προχωρήσει ως έχει***
>
> **ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΑΧΟΠΟΥΛΟΣ**
> *γενικός γραμματέας του ΥΠΠΟ*

Για την ιστορία

Η ύπαρξη του περιβόλου είναι επιβεβαιωμένη και από φωτογραφίες πριν από την πυρκαγιά του 1917, που τον δείχνουν ολόκληρο. Γι' αυτό το λόγο, πριν από την έναρξη των εργασιών ανάπλασης, η διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων είχε προειδοποιήσει για το ενδεχόμενο αποκάλυψης αρχαιοτήτων στην περιοχή. Ο καθηγητής και μέλος του ΚΑΣ Αθανάσιος Παλιούρας είχε επισημάνει ότι η κατασκευή του περιβόλου εντάσσεται σε ένα ευρύτερο ιστορικό περιβάλλον: «Στην περιοχή από τον Άγιο Δημήτριο ως το Λευκό Πύργο την περίοδο της τουρκοκρατίας διέμενε η ελληνική ορθόδοξη κοινότητα κι έτσι δικαιολογείται και η ύπαρξη των δεκατεσσάρων μονόχωρων ναών της περιόδου. Οι Οθωμανοί, ενοχλημένοι από την πυκνότητα του ορθόδοξου στοιχείου στην περιοχή, ήθελαν να βάλουν τα δικά τους σύμβολα και ως τέτοιο σύμβολο λειτούργησε ο περίβολος του Λευκού Πύργου».

*Μικρά αρχαιολογικά του ΚΑΣ**

*Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο

Ανασκαφικές εργασίες ή πολυκατοικίες;

Επί σαράντα χρόνια (από το 1964) το οικόπεδο όπου βρίσκονται τα ερείπια του ναού της Αρτέμιδος Αγροτέρας (στην οδό Αρδηττού, πάνω από την κοίτη του Ιλισού) κηρύσσεται απαλλοτριωτέο. Το θέμα επανήλθε προχθές στο ΚΑΣ όχι με αίτημα την απαλλοτρίωση αλλά την κατεδάφιση των υφιστάμενων ιδιόκτητων ερειπίων, για να συνεχιστεί η ανασκαφή. Δηλαδή το θέμα επανήλθε πλαγίως. Συνολικά δέκα αποφάσεις απαλλοτρίωσης. Η τελευταία το 2005. Ακόμη και η δικτατορία απαλλοτριωτέο το κήρυξε, αλλά επέτρεψε να χτιστεί τεράστια πολυκατοικία σε παράπλευρη οδό. Όμως καμία κυβέρνηση δεν πλήρωσε την απαλλοτρίωση. Ούτε η προηγούμενη ούτε η τωρινή, αφού η τελευταία προθεσμία έληγε τον Απρίλιο του 2005. Φωνάζουν, πάντα φώναζαν, οι ιδιοκτήτες των εκεί οικοπέδων (1.390 τ.μ.), όπου τώρα υπάρχουν ερείπια, να απελευθερωθεί ο χώρος, για να χτίσουν. Αξιοσέβαστο το ποσό της απαλλοτρίωσης (γύρω στα 500 εκατ. δρχ. έχει εκτιμηθεί, ενώ στα δικαστήρια θα υπερτριπλασιαζόταν). Εκείνη η περιοχή είναι σημαντικό "φιλέτο" της Αθήνας, με θέα κατευθείαν στην Ακρόπολη. Οι ιδιοκτήτες, που παρέστησαν στο ΚΑΣ, χάρηκαν με την ενδεχόμενη κατεδάφιση των ερειπίων, διότι έτσι ανοίγει ο δρόμος να χτίσουν. Και ευθύς διέψευσαν το ΚΑΣ που έλεγε ότι η κατεδάφιση θα γίνει με σκοπό την ανασκαφική έρευνα και μόνο. Ανασκαφή θα γίνει, αλλά είναι γνωστό από το 1962 (επαναεπιβεβαιωμένο το 1994) ότι άλλα ερείπια δεν υπόρχουν. Η αξία της θέσης της Αρτέμιδος Αγροτέρας έγκειται στη λειτουργία της ως τοπόσημου της Αθήνας επί σειρά αιώνων. Το ΚΑΣ ανέβαλε την απόφαση, για να κάνει αυτοψία.

Η πεζογέφυρα έγινε πλωτή... πεζογέφυρα

Την πρώτη φορά, δηλαδή πέρυσι το καλοκαίρι, το λιμανάκι της Νέας Περάμου στο δήμο Ελευθερών Καβάλας τη "γλίτωσε" και δεν απέκτησε μία τεράστια πεζογέφυρα, που να συνδέει την ξηρά με το απέναντι νησάκι. Το ΚΑΣ ύστερα από αυτοψία είχε απορρίψει το αίτημα, προκειμένου να μην αλλοιωθεί η περιοχή, καθώς διασώζει έναν αρχαίο οικισμό και τα ερείπια της βυζαντινής Ανακτοροϋπολης. Προχθές το θέμα επανήλθε στο ΚΑΣ (ύστερα από αναπομπή, προφανώς του υφ. Πολιτισμού Π. Τατούλη) με τροποποιημένο το αίτημα του δήμου: Η πεζογέφυρα να γίνει πλωτή γέφυρα με μικρότερο πλάτος, ενώ με μικρότερο μήκος και πλάτος να γίνουν και οι κυματοθραύστες. Η 12η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων επιμένει ότι πρόκειται "για σοβαρή αισθητική παρέμβαση". Η Διεύθυνση Βυζαντινών Αρχαιοτήτων εξακολουθεί να κρίνει ότι "η κατασκευή επηρεάζει αισθητικά". Ωστόσο η πλωτή πεζογέφυρα εγκρίθηκε με όρους: Να μη γίνεται ελλιμενισμός σκαφών και ο δήμος να μην κάνει καμία κατασκευή στο απέναντι νησάκι. Η τήρηση των όρων είναι θέμα προς έλεγχο τα χρόνια που έρχονται...

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Για την Προστασία του Περιβάλλοντος
και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Τριπόδων 28, 10558, Πλάκα, Αθήνα
Τηλ. 210 3225245, 3226693 Φαξ. 210 3225240
www.ellinikietairia.gr

Αθήνα, 27 Ιουλίου 2005
Αρ. Πρωτ: 1018 / Ε.Ε.

Κύριο
Πέτρο Τατούλη
Υφυπουργό Πολιτισμού
Μπουμπουλίνας 20-22
10682 Αθήνα

Αξιότιμε κύριε Τατούλη,

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ για την Προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς ζητά την προσωπική σας παρέμβαση για επανεξέταση του θέματος που έχει δημιουργηθεί στη Θεσσαλονίκη, που αφορά την πρόσφατη γνωμοδότηση κατά πλειοψηφία του ΚΑΣ (συνεδρίαση 12.7.05) για κατάχωση του περιτειχίσματος του Λευκού Πύργου.

Ο περίβολος αποκαλύφθηκε κατά τις πρόσφατες εργασίες διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου του Λευκού Πύργου και είναι εξαιρετικής σημασίας και απόλυτα ταυτισμένο τμήμα του ίδιου του συμβόλου της Θεσσαλονίκης που ολοκληρώνει την ιστορική, αρχιτεκτονική και πολεοδομική δομή του όλου συγκροτήματος του Λευκού Πύργου. Η ύπαρξή του ήταν ευρύτατα γνωστή πριν αρχίσουν οι εργασίες διαμόρφωσης του χώρου.

Κύριε Υφυπουργέ, δεν είναι λίγες οι πρόσφατες γνωμοδοτήσεις του ΚΑΣ, οι οποίες μας δημιουργούν εύλογες και σοβαρές αμφιβολίες ως προς τις γνώμες που εκφέρει και διαβιβάζει προς εσάς σε σχέση με την προστασία μνημείων και της αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς.

Είμαστε στη διάθεσή σας να εκθέσουμε τον προβληματισμό μας εν προκειμένω. Εν τω μεταξύ σας παρακαλούμε θερμά να επέμβετε ευεργετικά εις την συγκεκριμένη περίπτωση του Λευκού Πύργου.

Με τιμή,

Βασίλης Δωροβίνης
Αντιπρόεδρος

Μέλος των: International Union for Conservation of Nature and Natural Resources IUCN, Europa Nostra EN, European Environmental Bureau EEB / Mediterranean Information Office for the Environment, Culture and Sustainable Development MIO-ECSDE

Ε Λ Λ Η Ν Ι Κ Η Ε Τ Α Ι Ρ Ε Ι Α
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Θ Ε Σ Σ Α Λ Ο Ν Ι Κ Η Σ
ΕΠΙΜΕΝΙΔΟΥ 19-ΑΝΩ ΠΟΛΗ Τ.Κ 54633 Τηλ. +30.2310.260.283, Fax +30.2310.240.665, e-mail: eethes@otenet.gr

Θεσσαλονίκη, 15 Ιουλίου 2005
Αρ. Πρ. 35

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΕΡΓΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΠΥΡΓΟΥ

Κατά την τελευταία περίοδο ο Δήμος Θεσσαλονίκης εκτελεί σειρά εργασιών αναπλάσεων σε διάφορους χώρους της πόλης, ιδιαίτερα γύρω από μνημεία, ενέργειες που θεωρούμε ότι είναι ένα πολύ θετικό βήμα για τη βελτίωση της εικόνας σημαντικών χώρων – θέσεων του ιστορικού κέντρου της Θεσσαλονίκης.

Αναμφίβολα μεταξύ αυτών, ο χώρος –πλατεία γύρω από τον Λευκό Πύργο, είναι εξαιρετικής σημασίας.

Ύστερα από πρόσφατη επίσκεψή μας στο μνημείο και από το δώμα του, παρατηρήσαμε τα αποκαλυμμένα τμήματα του εξωτερικού οχυρού περιβόλου που περιέβαλε τον Λευκό Πύργο, όπως αυτός διακρίνεται σε πάρα πολλά ντοκουμέντα της περιόδου του 19ου και του 20ου αι. Ταυτόχρονα παρατηρήσαμε ότι βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη εργασίες διαμόρφωσης του χώρου της παραλιακής ζώνης που γειτνιάζει με το μνημείο, σε απόλυτη επαφή με αυτό.

Τονίζουμε την εξαιρετική σημασία που έχει η εύρεση του εξωτερικού περιβόλου του Λευκού Πύργου, ήδη γνωστού στους ερευνητές του μνημείου και της πόλης από πάρα πολλά ιστορικά και αρχειακά στοιχεία. Είναι ένα απόλυτα ταυτισμένο τμήμα του ίδιου του συμβόλου της Θεσσαλονίκης, το οποίο ολοκληρώνει την ιστορική, αρχιτεκτονική, πολεοδομική δομή του όλου οχυρωματικού συγκροτήματος του Λ.Π.

Πιστεύουμε ότι οι αρμόδιοι του Δήμου της Θεσσαλονίκης, με την ευαισθησία που τους διακρίνει, πρέπει να τροποποιήσουν τη μελέτη ανάπλασης της παραλιακής ζώνης-πλατείας, γύρω και μπροστά από τον Λ.Π. ακολουθώντας τα επόμενα βήματα, όπως αυτά καθορίζονται από τις διεθνείς συνθήκες και χάρτες προστασίας και ανάδειξης των μνημείων.

- Καθορισμός ζώνης προστασίας από την αρμόδια Εφορεία [ΥΠΠΟ], γύρω και έξω από τον οχυρό περίβολο, προκειμένου να εξαιρεθεί από τα έργα διαμόρφωσης που βρίσκονται σε εξέλιξη, τα οποία πρέπει να συνεχίσουν μόνον στο υπόλοιπο τμήμα του πλακόστρωτου.
- Ολοκλήρωση των ανασκαφικών ερευνών προκειμένου να προσδιορισθεί το πραγματικό δάπεδο-επίπεδο κίνησης στον χώρο μεταξύ του εξωτερικού

περιβόλου και του Λευκού Πύργου. Εξέταση δυνατότητας να υποβιβασθεί το επίπεδο-στάθμη εισόδου στον Πύργο και ενοποίηση με τον προηγούμενο χώρο.

- Ολοκλήρωση των ανασκαφικών ερευνών στην εξωτερική πλευρά του οχυρού περιβόλου, προκειμένου να διαπιστωθεί το τυχόν διασωζόμενο, πραγματικό ύψος του τείχους.
- Εκπόνηση μελέτης αναστήλωσης του μνημείου [του οχυρού περιβόλου και του χώρου μεταξύ αυτού και του Λ.Π.] και ανάδειξής του, με καθορισμό πορειών, ζωνών πρασίνου, ζωνών που θα είναι μη επισκέψιμες αλλά ορατές, σχέση - συνάφεια με τον ευρύτερο περιβάλλοντα χώρο της παραλίας.

Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η εύρεση αυτού του σημαντικότατου τμήματος του ιστορικού συμβόλου της Θεσσαλονίκης, θα αποτελέσει πηγή έμπνευσης για τους εμπλεκόμενους στη διαμόρφωση του πλακόστρωτου της παραλίας γύρω από τον Λευκό Πύργο, από πλευράς του Δήμου, ενώ θα μελετηθεί η αποκατάσταση και η ανάδειξή του από την αρμόδια Υπηρεσία του ΥΠΠΟ και θα ενταχθεί αρμονικά στην παραλιακή ζώνη.

Για τη Διοικούσα Επιτροπή

Ο Πρόεδρος

Βασίλης Κονιόρδος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

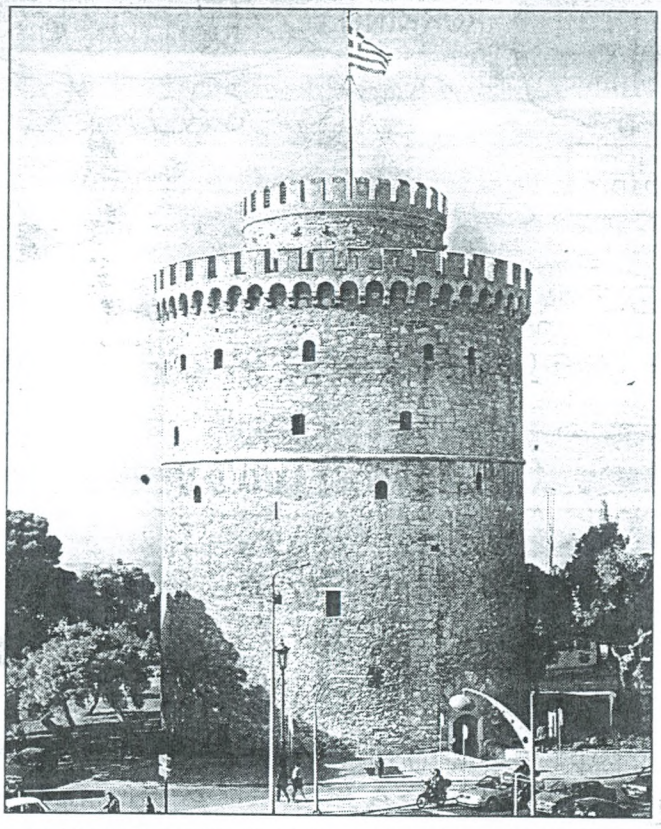
Η Γραμματέας

Βιβιάνα Μεταλληνού

Στον περίβολο του Λευκού Πύργου

Αντιδράσεις για την κατάχωση

Η απόφαση κατάχωσης του περιβόλου του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης, μιας μνημειώδους οκταγωνικής κατασκευής που απεικονίζεται σε καρτ ποστάλ και γκραβούρες του 19ου και του 20ού αιώνα, προκαλεί αντιδράσεις. Ο περίβολος του Λευκού Πύργου βρέθηκε κατά τη διάρκεια των έργων διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου του μνημείου και το ΚΑΣ, στις 12/7/05, αποφάσισε με μικρή πλειοψηφία (πέντε μέλη του μειοψήφησαν) να καταχωθεί το εύρημα και να στρωθεί η πλατεία.

Σύμβολο

Ωστόσο, οι αντιδράσεις στην πόλη φαίνεται πως πληθαίνουν. Ο Σύλλογος Εξειδικευμένων στην Αναστήλωση και Αποκατάσταση Μνημείων με ανακοίνωσή του υποστηρίζει ότι «ο Λευκός Πύργος, σύμβολο της πόλης της Θεσσαλονίκης, αποτελούσε τμήμα της οχύρωσής της. Η πυρκαγιά του 1917 και οι επακόλουθες αλλαγές στην πόλη είχαν ως αποτέλεσμα ο Λευκός Πύργος να απομονωθεί και να ξεκοπεί από το περιβάλλον του. Πρόσφατες ανασκαφικές εργασίες της 9ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, στο πλαίσιο των έργων ανάπλασης της πλατείας του Πύργου, έφεραν στο φως το προτείχισμα, το γνωστό και επιβεβαιωμένο πριν από την πυρκαγιά του 1917».

Το προτείχισμα κτίστηκε επί Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς (περί το 1530). Και όπως είχε εξηγήσει στο ΚΑΣ ο καθηγητής Αθ. Παλιούρας, αποτελούσε ένα είδος συμβόλου της οθωμανικής κυριαρχίας, γιατί η περιοχή από τον Λευκό Πύργο μέχρι τον ναό του Αγ. Δημητρίου επί Τουρκοκρατίας ήταν η γειτονιά της Ορθόδοξης κοινότητας. Είχαν χτίσει εκεί δεκαέξι μονόχωρους ναούς. Λόγω της πυκνότητας όμως των ναών, οι Τούρκοι ήθελαν να τοποθετήσουν και δικά τους σύμβολα. Ενα τέτοιο σύμβολο ήταν και ο περίβολος του Λευκού Πύργου, ο οποίος διαλύθηκε από την πυρκαγιά του 1917.

«Χρόνια τώρα οι αρχαιότητες της πόλης ανασκάπτονται και αναδεικνύονται εις βάρος ιδιωτών. Στην περίπτωση του Λευκού Πύργου δεν θίγονται ιδιωτικά συμφέροντα, αλλά σε περίπτωση κατάχωσης του περιτειχίσματος θίγεται με άμεσο τρόπο ο χαρακτήρας και η αρχιτεκτονική κληρονομιά της Θεσσαλονίκης, η οποία έχει στερηθεί μέχρι σήμερα αρκετά αξιόλογα μνημεία», επισημαίνει ο ΣΕΑΑΜ. Θεωρούν «πως σήμερα δίνεται μια σπάνια ευκαιρία στο μνημείο να αναδειχθεί και να επανασυνδεθεί με τις "μνήμες" της πόλης, με αποτέλεσμα να διδαχθούν και οι νέες γενιές την πραγματική μορφή του».

Δεν ερωτήθηκαν

Δηλώνουν αντίθετοι «με την κατάχωση ενός τόσο σημαντικού μνημείου, χωρίς μάλιστα να ερωτηθούν, οι κάτοικοι και φορείς της πόλης» και καλούν όλους να αγωνισθούν μαζί τους για την ανάκληση της απόφασης και για επανεξέταση του ζητήματος.

Υπενθυμίζουμε ότι υπέρ της διατήρησης του προτειχίσματος ήταν η τοπική Εφορεία και η αρμόδια διεύθυνση του ΥΠΠΟ.

Ν.Κ.-Ρ.

ΣΕΑΑΜ
(ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ – ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ)

Προς τον Υπουργό Πολιτισμού
αξιότιμο κ. Πέτρο Τατούλη

[redacted]

Υπόψιν κ. Β. Κονιορδου

Κοινοποίηση:
Προς τον Δήμαρχο Θεσσαλονίκης κ. Βασίλη Παπαγεωργόπουλο
Προς τον Υπουργό Μακεδονίας Θράκης κ. .....Τσιαρτσιώνη

Θεσσαλονίκη 20 – 07 - 2005

Κύριε Υπουργέ

Με λύπη μας πληροφορηθήκαμε από τον ημερήσιο τύπο την απόφαση του ΚΑΣ, στη συνεδρίασή του στις 12-07-05 για την κατάχωση του περιτειχίσματος του Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης, παρά την εισήγηση της αρμόδιας Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων για τη διατήρησή του.

Ως νεοσύστατος Σύλλογος επιστημόνων εξειδικευμένων και ευαισθητοποιημένων στη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας και ιδιαίτερα των αρχιτεκτονικών μνημείων της Θεσσαλονίκης, αισθανόμαστε την υποχρέωση και το καθήκον να σας παρακαλέσουμε να επανεξεταστεί το θέμα για να αποφευχθεί μια ενέργεια, η οποία θα είναι σε βάρος της πόλης της Θεσσαλονίκης και της ιστορίας της.

Ο Λευκός Πύργος, το σύμβολο και το περισσότερο γνωστό μνημείο της Θεσσαλονίκης, αποτελούσε εμβλημα της συνολικής οχύρωσης της πόλης. Φωτογραφίες και γκραβούρες πριν από την πυρκαγιά του 1917, δείχνουν το Λευκό Πύργο να περιβάλλεται από το περιτείχισμα. Η πυρκαγιά του 1917 και οι συγκυρίες των νεώτερων χρόνων που οδήγησαν στον κακώς εννοούμενο εξωραϊσμό της πόλης, οδήγησαν στην απώλεια σημαντικότατων τμημάτων των τειχών της, που είχε ως συνέπεια τη απομόνωση του Λευκού Πύργου από το φυσικό του περιβάλλον και από την ίδια την πόλη, με αποτέλεσμα το μνημείο να χάσει ένα μεγάλο μέρος του περιεχομένου και της υπόστασής του.

Οι πρόσφατες ανασκαφικές έρευνες στο πλαίσιο των εργασιών του Δήμου Θεσσαλονίκης για την ανάπλαση της παραλίας έφεραν στο φως το κατεδαφισμένο προτείχισμα. Πρόκειται για μια μνημειώδη, οικοδομική κατασκευή, η οποία περιβάλλει το Λευκό Πύργο και η οποία παρά το χαμηλό σωζόμενο ύψος, το οποίο σε κανένα σημείο δεν είναι χαμηλότερο από τα αρχαία δάπεδα εντός και εκτός περιτειχίσματος, δίνει μια άριστη και εντυπωσιακή εικόνα του μνημειακού οχυρωματικού συνόλου και αποκαθιστά τη σχέση του Λευκού Πύργου με το περιβάλλον του.

Επειδή από την πόλη της Θεσσαλονίκης, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει χάσει ή έχει υποβαθμίσει πολλά μνημεία της, δε λείπουν αχαρείς πλακοστρωμένες εκτάσεις, επειδή δε θίγονται συμφέροντα ιδιωτών, επειδή η εφαρμοζόμενη μελέτη του Δήμου, όταν συντάχθηκε, δεν είχε στη διάθεσή της τα δεδομένα τα οποία προέκυψαν από την ανασκαφική έρευνα, επειδή δεν υπάρχουν τεχνικά προβλήματα από την εφαρμογή μιας πρότασης που θα διατηρεί και θα αναδεικνύει το περιτείχισμα και επειδή ένα τόσο σημαντικό θέμα για τις πολιτιστικές αξίες και τις ιστορικές μνήμες της Θεσσαλονίκης δεν πρόλαβε να γίνει γνωστό και δε συζητήθηκε καθόλου από τους αρμόδιους φορείς και τους κατοίκους της πόλης, σας παρακαλούμε να επανεξεταστεί το θέμα για να μη χαθεί μια μοναδική ευκαιρία για την ανάδειξη του Λευκού Πύργου και για να αποκατασταθεί ένα πλήθημα δικαίου για τους φορείς και τους κατοίκους της πόλης, οι οποίοι έχουν ήδη αρχίσει να διαμαρτύρονται.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Εξειδικευμένων στην Αναστήλωση - Αποκατάσταση Μνημείων

Ο πρόεδρος

[redacted]

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΣΕΑΑΜ
(ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΞΕΙΛΙΚΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΝΗΜΕΙΩΝ)

ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΧΑΝΕΤΑΙ ΜΙΑ ΜΟΝΑΔΙΚΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΠΥΡΓΟΥ ΤΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο Λευκός Πύργος, σύμβολο και το περισσότερο γνωστό μνημείο της Θεσσαλονίκης, αποτελούσε τμήμα της οχύρωσης της πόλης. Η πυρκαγιά του 1917 και οι επακόλουθες αλλαγές στην πόλη στα πλαίσια του εξωραϊσμού της, είχαν ως αποτέλεσμα ο Λευκός Πύργος να απομονωθεί και να ξεκοπεί από το περιβάλλον του. Πρόσφατες ανασκαφικές εργασίες της 9ης Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στο πλαίσιο ανάπλασης της πλατείας του Πύργου, έφεραν στο φως το προτείχισμα του γνωστό και επιβεβαιωμένο πριν από την πυρκαγιά του 1917. Πρόκειται για μια μνημειώδη και εντυπωσιακή κατασκευή οκταγωνικής κάτοψης, η οποία περιβάλλει το μνημείο και απεικονίζεται σε πολλές κάρτ - ποστάλ και γκραβούρες του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα.

Παρά την εισήγηση της αρμόδιας Εφορίας για τη διατήρηση και ανάδειξη των ευρημάτων, το ΚΑΣ σε συνεδρίαση του στις 12 – 07 – 2005 αποφάσισε την κατάχωση του περιτειχίσματος κατά πλειοψηφία (πέντε μέλη μειοψήφισαν) ώστε να συνεχιστούν οι εργασίες ανάπλασης, με αποτέλεσμα να χαθεί η ευκαιρία ανάδειξης του μνημείου ως συνόλου.

Χρόνια τώρα οι αρχαιότητες της πόλης ανασκάπτονται και αναδεικνύονται εις βάρος ιδιωτών. Στην περίπτωση του Λευκού Πύργου δεν θίγονται ιδιωτικά συμφέροντα, αλλά σε περίπτωση κατάχωσης του περιτειχίσματος θίγεται με άμεσο τρόπο ο χαρακτήρας και η αρχιτεκτονική κληρονομιά της Θεσσαλονίκης, η οποία έχει στερηθεί μέχρι σήμερα αρκετά αξιόλογα μνημεία.

Ο Λευκός Πύργος είναι αποκομμένος από τα τείχη της πόλης, ξεκομμένος από ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της αρχικής του εικόνας, το περιτείχισμα. Σήμερα δίνεται μια σπάνια ευκαιρία στο μνημείο να αναδειχθεί και να επανασυνδεθεί με τις «μνήμες» της πόλης, με αποτέλεσμα να διδαχθούν και οι νέες γενιές την πραγματική του μορφή.

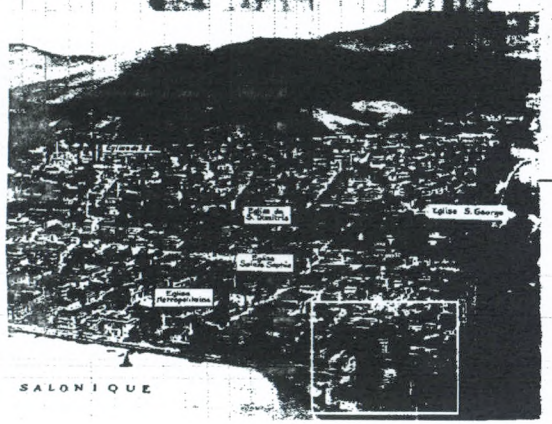
Ως Σύλλογος είμαστε αντίθετοι με την κατάχωση ενός τόσο σημαντικού τμήματος του μνημείου και μάλιστα χωρίς να ερωτηθούν οι κάτοικοι και οι φορείς της πόλης, τους οποίους και καλούμε να αγωνιστούν μαζί μας για την ανάκληση της απόφασης του ΚΑΣ και την επανεξέταση του όλου ζητήματος.

Θεσσα.

Τηλέφωνα επικοινωνίας: 2310236888
Φαξ : 2310257604

26-07-05 17:17 0030310204567 KONTORDOS VASSIL-2103225240 ECM Page 01

Thessaloniki, capital of Macedonia, founded by Kassandros, Alexander the Great's brother-in-law, its name indebted to [illegible] and significance. The city's monumental [illegible] imposing today, has surviving Byzantine [illegible] received us as her [illegible] and days. [illegible] distinguishing [illegible] completely [illegible] was putting [illegible] with the [illegible] the east, [illegible] to become the [illegible] city. [illegible] White Tower [illegible] to the prevalent [illegible] maritime [illegible] after Thessaloniki was [illegible] today known as the White [illegible] was [illegible] the outer piece of [illegible] completed [illegible] in 1430, from whom the city [illegible] This [illegible] defensive nature, is composed of [illegible] storeys [illegible] and battlements on the top. The tower was [illegible] by a low ochre wall, its three [illegible] by octagonal turrets. Outside the wall, [illegible] a Turkish retreat, a powder magazine, water tanks and various other [illegible] buildings. In the early 20th century the outer wall and its [illegible] were demolished [illegible] around the White [illegible] gradually took the shape [illegible] today.

SALONIQUE

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Λεωφ. Νίκης, Θεσσαλονίκη
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Τ.Θ. 500 47, Τ.Κ. 540 13
ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 2310 267832
ΤΗΛ/ΤΥΠΙΑ: 2310 838597
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: protocol@mbp.culture.gr
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: http: www.mbp.gr

2004 © ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τιμή εισιτηρίου: 2 €. Μειωμένο εισιτήριο για πολίτες της ΕΕ άνω των 65 ετών: 1 €
Ελεύθερη είσοδος: Σχολεία, άτομα κάτω των 18 με επίδειξη πάσου ή ταυτότητας, φοιτητές και σπουδαστές χωρών της Ε.Ε., εκπαιδευτικοί με κάρτα ελεύθερης εισόδου.
Δεν επιτρέπεται η φωτογράφιση με τρίποδο και φλας.
Στο πωλητήριο πολλοί τίτλοι βιβλίων και αντίγραφα αντικειμένων από αρχαιολογικές συλλογές.
Υπάρχει χώρος αναψυκτηρίου.
ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: Δευτέρα: Κλειστά.
Τρίτη - Κυριακή: 08:30 - 15:00
Από 1 Μαΐου έως 31 Οκτωβρίου επεκτεινόμενο για διευρυμένα ωράρια.
Το Μουσείο του Λευκού Πύργου παραμένει κλειστό: 25-26 Δεκεμβρίου, 1 Ιανουαρίου, 25 Μαρτίου, Κυριακή του Πάσχα, Πρωτομαγιά.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΘΕΣΕΩΝ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΦΥΛΛΑΔΙΟΥ
Χονδρογιάννης Σταμάτιος, Λιμπέρη Αθανασία.

ADDRESS: Nikis Ave., Thessaloniki, Greece
POST OFFICE ADDRESS: Postbox 500 47, P.C. 540 13
TELEPHONE: 0030-2310- 267832
FAX: 0030-2310- 838597
E-MAIL: protocol@mbp.culture.gr
WEBSITE: http: www.mbp.gr

2004 © MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

Admission price: 2€. Reduced price for EU-citizens over 60 years old: 1€
Free admission: schools, people under 18 showing a pass or ID, students and school-children of EU countries, students of Classics and students attending Fine Arts Schools outside the EU, teachers with a free admission card.
Photography using a tripod and flash is not allowed.
Museum shop. Books and copies of objects from museum collections are on sale.
There is a Museum Cafe.
OPENING HOURS: Monday Closed.
Tuesday - Sunday: 08:30 - 15:00
From 1 May to 31 October contact Museum for extended hours.
The Museum is closed on 25-26 December, 1 January, 25 March, Orthodox Easter Sunday, and 1 May.

EXHIBITION AND PAMPHLETS LAY-OUT
Chondrogiannis Stamatios, Liberi Athanassia.

Χορηγία φυλλαδίου: Pamphlet sponsored by: The Museum of Byzantine Culture Friends Association

Φιλων Μουσειου Βυζαντινου Πολιτισμου Θεσσαλονικης

ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ

σύμβολο

THE WHITE TOWER

the symbol

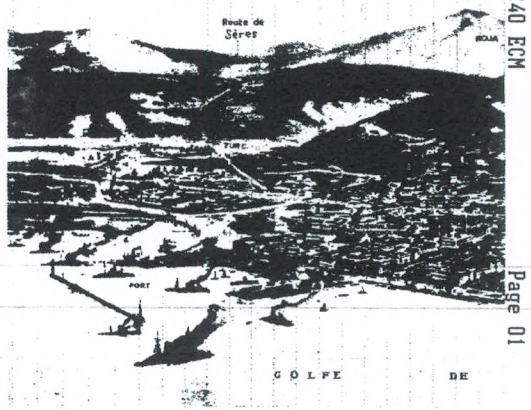

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ — MUSEUM OF BYZANTINE CULTURE

Η Θεσσαλονίκη, πρωτεύουσα της Μακεδονίας, κτίστ[illegible] παράλια από τον [illegible] γαμπρό του Μεγάλου Αλεξάνδρου [illegible], έφεγε κατά πολύ στη βάλουσα των αιώνων της [illegible] μέσα στους αιώνες. Η [illegible] επιβλητική οχύρωσή της [illegible] Θεσσαλονίκη ακόμα και σήμερα στον σύγχρονο [illegible] ιστό. Τα μεγάλα τμήματα [illegible] ευρίσκονται [illegible] της πόλης [illegible] διασώζονται [illegible] Το Βυζαντινό [illegible] στα ανατολικά [illegible] στο χερσαίο [illegible] Ύστερα [illegible] στον [illegible] στα πρότυπα [illegible] Λευκός Πύργος [illegible] άθροισμα από δύο ενός [illegible] Θεσσαλονίκης [illegible] 1430 από τους Οθωμανούς Τούρκους [illegible] από τους οποίους [illegible] απελευθερώθηκε το 1912.

Ο κυκλικός [illegible] πύργος, αμυντικού χαρακτήρα, αποτελείται από [illegible] ορόφους με πυργίσκο και επάλξεις στην κορυφή. [illegible] τέρα, τον Πύργο περιβάλλει [illegible] κτίστηκε χαμηλός [illegible] αγωνικός περίβολος, ενισχυμένος σε τρεις γωνίες [illegible] οκταγωνικούς πυργίσκους. Μέσα στον περίβολο [illegible] το δερβισικο ποιοκοπήριο, πυριτιδαποθήκες, δι[illegible] πρού, και άλλα μικρά κτίρια διαφόρων χρήσεων.

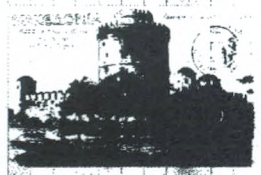
Στις αρχές του [illegible] σώθηκε ο περίβολος και τα κτίριά του κατεδαφίστηκαν, [illegible] ο Λευκός Πύργος πήρε σταδιακά την σημερινή του μορφή.

GOLFE DE

Page 02
KONIORDOS VASSIL-2103225240 ECM
26-07-05 17:19 00303102045 67

Οι ονομασίες «Πύργος του Λέοντος» και «Φρούριο της Καλαμαριάς» κατά το 18ο αιώνα αναφέρονται ως οι παλαιότερες ενώ κατά τον 19ο αιώνα ονομάζεται «Πύργος των Γενιτσάρων» και «Πύργος του Αίματος». Έτσι ονομάστηκε επειδή εκεί βρισκόταν η φυλακή βαρύ-ποινιτών και συχνά οι Γενίτσαροι θανάτωναν τους κατάδικους στις επάλξεις. Το 1890 ένας εβραίος φυλακισμένος στον Πύργο, για να επανακτήσει την ελευθερία του, τον άσπρισε με ασβέστη. Από τότε αναφέρεται ως Λευκός Πύργος ενώ λίγο αργότερα σταμάτά και η χρήση του ως φυλακή.

Στα πρώτα χρόνια του εικοστού αιώνα και ύστερα στο χώρο που δημιουργείται από την επίχωση της θαλάσσας γύρω από τον Πύργο αλλά και την κατεδάφιση του προπετάσματος διενεργείται τάπιες συναυλίες. Η ευρύτερη περιοχή εξελίσσεται σε επίκεντρο κοινωνικής, καλλιτεχνικής, αλλά και πολιτικής ζωής της Θεσσαλονίκης. Τα περισσότερα αθλητικά όπως και τα κοσμικά αλλά και τα καλλιτεχνικά δρώμενα με επικεντρώνονται την κατοικειά θεάτρου το 1908, που κατεδαφίστηκε όμως το 1958.

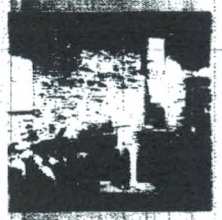

Ο Λευκός Πύργος πρωταγωνιστεί στα ιστορικά γεγονότα της πόλης.

The White Tower, a stage for historic events

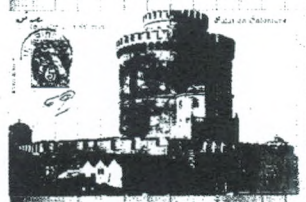

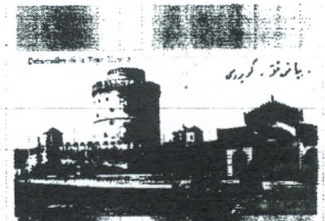
Στα Λευκό Πύργο, που [illegible] στο ελληνικό Δημόσιο από το 1912, εγκαταστάθηκαν κατά καιρούς διάφορες υπηρεσίες και φορείς. Το 1983 το μνημείο παραχωρήθηκε στο Υπουργείο Πολιτισμού. Μετά τις αναστηλωτικές εργασίες το 1985 λειτούργησε εδώ μνημείο έκθεση Βυζαντινής Ιστορίας και Τέχνης της πόλης της Θεσσαλονίκης μέχρι το 1994, [illegible] εκθέματα μεταφέρθηκαν στο νέο Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού. Από τότε σταδιακά χρησιμοποιείται [illegible] μεγάλες περιοδικές εκθέσεις. Το 2006 πρόκειται να [illegible] με Μουσείο Πόλης της Θεσσαλονίκης με μόνιμες [illegible]

The "Lion's Tower" and the "Fortress of Kalamaria" are of the tower's older names, used during the 18th century.The names "Tower of the Janissaries" and "Bloody Tower" prevailed during the 19th century. It was given this name because it was a prison and the Janissaries often executed the convicts on the battlements. In 1890, a Jewish prisoner whitewashed the tower in order to regain his freedom. Since then, it has been known as the White Tower, while shortly after that, the tower was no longer used as a prison.

During [illegible] years of the twentieth century a recreation garden was created in the area that was formed from the embankment around the White Tower and the demolition of the rampart. The surrounding area developed into a centre for the social, artistic and political life of Thessaloniki. The number of [illegible] increased, as did the social and artistic happenings. The highlight being the building of a theater in 1908, which, however, was demolished in 1958.

[illegible] 1908.

[illegible] urban [illegible] 1908

At t[illegible] To[illegible] ...ged to the Gre[illegible] 191[illegible] ...ses and bodies. [illegible] ...er, the monume[illegible] ...istry of Culture. [illegible] ...s were complete[illegible] ...exhibition of Byzan[illegible] ...exhibits were tra[illegible] ...Culture. Since the[illegible] ...bitions. In 2006 [illegible] ...Museum housing[illegible]

Απαθανα[illegible] ...της πόλης

[illegible]lizing personal moments by the symbol of

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΤΟΜΟΣ 20ος

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1999

ISSN 1105-0772

SUMMARY

THE APOLYTIKION OF ST DEMETRIOUS IN ITS DEVELOPMENT FROM THE 9th TO THE 15th CENTURY BASED ON ITS TRADITION IN THE LITURGICAL MANUSCRIPTS OF MOUNT ATHOS

The service of saint martyr Demetrius, until the 11th century possibly, consists of two Apolytikia. The short one, common for martyrs, «Ἀθλοφόρε ἅγιε» and the widedy known «Μέγαν εὔρατο», which refers exclusively to St Demetrius and is characterised as the local hymn of the Church of Thessaloniki. The short common Apolytikion of the saint stops being used in liturgies after the 11th century in all probability. The time the second hymn, the particular Apolytikion of the saint, was written, has not been determined safety and precisely to date. From the examination of about 200 Greek liturgical manuscripts that are kept in libraries of Mount Athos and belong to the 9th-15th centuries, it is obvious that there are two different types of Apolytikion, at least as long as a basic point of the jymn is concerned, the subject of the verb «εὔρατο». The second line of the poetic text appears in two ways: «σὲ ὑπέρμαχον Θεσσαλονίκη» and «σὲ ὑπέρμαχον ἡ οἰκουμένη». The first type is earlier and denotes local use of the Apolytikion. When later the cult of St Demetrius extends to Constantinople and the whole empire, the Apolytikion of the saint develops further too and adapts to the new conditions that are created. This «process» has already begun at a slow rate in the 11th century and is completed in the 14th and 15th centuries. The Apolytikion of the martyr has now taken universal dimensions. The developmetn of the Troparion of St. Demetrius is simultaneous with the spread of the cult of the patron saint of Thessaloniki. A glorious local military saint becomes «universal» and his radiance is transmitted not only to the Byzantine empire but also to the entire Balkans as well as to the entire Christian Orthodox Slavic world.

Σ. Ταμπάκη - Α. Ζόμπου-Ασημή - Α. Κλημεντίδου-Παπαδάμου

ΤΟ «ΚΑΣΤΡΟ» ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΠΥΡΓΟΥ

Το σύμβολο της Θεσσαλονίκης, ο διεθνώς γνωστός Λευκός Πύργος αποτελεί εδώ και χρόνια αντικείμενο επιστημονικής έρευνας και μελέτης, καθώς πολλές από τις λεπτομέρειες της ανέγερσης, της μορφής του συγκροτήματος και της ιστορίας του δεν έχουν μέχρι σήμερα εντελώς διασαφηνισθεί. Οι πρόσφατες έρευνες κατά τη διάρκεια των εργασιών αναστήλωσης προσέφεραν αρκετά νέα στοιχεία.

Στο Αρχείο του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Αθηνών εντοπίστηκε σε έναν παλαιό φάκελο ένα σύντομο κείμενο για το Κάστρο του Λευκού Πύργου, το οποίο είναι πολύτιμο επειδή περιγράφει το σύνολο της αμυντικής κατασκευής την εποχή που αυτή στεκόταν ακόμη ακέραια στο νοτιοανατολικό άκρο των τειχών της πόλης. Το κείμενο αυτό έχει γραφεί από τον Γερμανό αρχιτέκτονα και τοπογράφο Adolf Struck, ο οποίος είχε συγκεντρώσει στοιχεία για τη μελέτη των τειχών της Θεσσαλονίκης και είχε σκοπό να τη δημοσιεύσει[1]. Ο πρόωρος θάνατός του το 1911 δυστυχώς δεν του επέτρεψε να ολοκληρώσει το σημαντικό του έργο[2].

Το κείμενο αυτό παρουσιάζεται εδώ σε ελληνική μετάφραση.

«Ο μνημειακός πύργος που υψώνεται στη νοτιοανατολική γωνία των τειχών είναι η πιο ολοκληρωμένη και αξιόλογη κατασκευή όλης της αμυντικής εγκατάστασης. Αποτελείται από έναν κεντρικό πυρήνα, με διάμετρο κατά μέσο όρο 13 μ., ύψος 40 μ. και πλάτος τοιχοποιίας 2-3 μ. που σταδιακά από κάτω προς τα πάνω ελαττώνεται. Ομόκεντρα σε αυτόν τον κεντρικό πυρήνα και σε απόσταση περίπου 1,80 μ. υψώνεται ένας ισχυρός περιμετρικός πύργος, διαμέτρου 26 μ., πάχους τοιχοποιίας 4 μ. που μειώνεται περίπου στα 3 μ. και ύψους 35 μ., έτσι ώστε ο κεντρικός να εξέχει ακόμη 5 μ. επάνω από τον περιμετρικό. Η είσοδος βρίσκεται στην βορειοανατολική πλευρά. Ο εσωτερικός χώρος διαιρείται σε 7 ορόφους, η ανάβαση στους οποίους γίνεται μέσω θολωτής (ύψος κλειδιού πε-

1. Η πρόθεση του αυτή αναφέρεται από τον ίδιο, βλ. A. Struck, Die Eroberung Thessalonikes durch die Sarazenen im J. 904, *BZ* 14 (1905) 543.

2. Για τη ζωή, το έργο και τα κείμενα του A. Struck, βλ. Σ. Ταμπάκη, Από τον Πύργο του Αίματος στην Πύλη της Καλαμαριάς..., *Τιμητικός τόμος για τον Σ. Κίσσα* (υπό έκδοση), όπου και η σχετική βιβλιογραφία.

ρίπου 3,5 μ.) κλιμακωτής ράμπας (92 σκαλοπάτια). Η ράμπα αυτή ανηφορίζει πολύ ομαλά στον χώρο μεταξύ των δύο πύργων και έχει κάτω πλάτος περίπου 1,50 μ. ενώ επάνω λόγω της μείωσης του πάχους της τοιχοποιίας περίπου 2 μ. Το ύψος της μεγάλης δακτυλιόσχημης ταράτσας με πλάτος 5,50 μ. που περιβάλλει τον κεντρικό πύργο προσεγγίζεται μετά από 3 1/4 στροφές. Ο χώρος έχει μοιρασθεί με τον εξής τρόπο: κάτω, στο ισόγειο και απέναντι ακριβώς από την είσοδο, υπάρχει ένα μεγάλο θολωτό δωμάτιο με μερικούς παράπλευρους χώρους. Επάνω υψώνονται οι όροφοι, ύψους 5,5-6 μ., οι οποίοι είναι ομοιόμορφοι και αποτελούνται από ένα κυκλικό χώρο διαμέτρου περίπου 9 μ., στον οποίο εισέρχεται κανείς κατευθείαν από τη ράμπα μέσω θολωτής θύρας 2,50 μ. Από αυτόν τον μεγάλο κεντρικό χώρο που έχει οροφή με ξύλινα δοκάρια και σανίδες μικρές θολωτές θύρες οδηγούν σε μεμονωμένα πλάγια δωμάτια, που δεν είναι ποτέ μεγαλύτερα από 3x3 μ. αλλά είναι διαφορετικά διατεταγμένα στους διάφορους ορόφους, ανάλογα με τον περιορισμένο χώρο που ήταν διαθέσιμος λόγω της ράμπας μεταξύ των δύο ομόκεντρων πύργων. Αυτά τα πλάγια δωμάτια έχουν θολωτή κάλυψη και δέχονται μέσω μεγάλων θολωτών παραθύρων κατευθείαν το φως. Έτσι εξυπηρετείται για φωτισμό και ο κεντρικός χώρος, ο οποίος εξάλλου μέσω της εισόδου του φωτίζεται λίγο και από τα μικρά παράθυρα της ράμπας ανόδου. Ο υψηλότερος έβδομος όροφος βρίσκεται στο ύψος της ταράτσας του περιδρόμου και είναι ο μοναδικός όροφος που αποτελείται μόνον από τον κυκλικό κεντρικό χώρο χωρίς τα πλάγια διαμερίσματα και φωτίζεται κατευθείαν. Κάτω από το δάπεδο του εξώστη υπάρχουν τέσσερις κινστέρνες βάθους περίπου 6 μ. και πλάτους 2 μ., που έχουν φρέατα για το γέμισμα με νερό. Ο τοίχος του περιδρόμου φέρει επάλξεις και είναι κτισμένος επάνω σε μία ζώνη εξωτερικών κηλιβάντων, που συγχρόνως έχει διακοσμητικό χαρακτήρα. Αποτελείται από μία σειρά πυκνά παρατεθειμένων, εντειχισμένων μαρμάρινων κηλιβάντων με απλή διατομή, που ενώνονται μεταξύ τους με μικρά τόξα.

Ο κεντρικός πυρήνας φέρει επίσης στεφάνη με επάλξεις που φέρεται από έναν απλούστερο κοσμήτη. Λίγο πιο χαμηλά εξέχουν από τον τοίχο σε κανονικές αποστάσεις μικροί μαρμάρινοι κηλίβαντες, που είναι μόνο διακοσμητικοί.

Μία χαμηλή κωνική σκεπή καλύπτει τον κεντρικό πύργο. Στην τοιχοποιία έχουν χρησιμοποιηθεί με εξαίρετο τρόπο λίθοι μεγάλων διαστάσεων, που περιβάλλονται από πλίνθους κυρίως στους οριζόντιους αρμούς και σπανιότερα στους κάθετους. Οι πλίνθοι έχουν τις συνηθισμένες διαστάσεις 40x32x5 εκ. Εκτός από δύο παράλληλες κατά μήκος ταινίες στην πλευρά έδρασης δεν μπόρεσα να ανακαλύψω άλλες σφραγίδες στα παραδείγματα που μου ήταν προσιτά. Οι αρμοί του κονιάματος είναι 5 εκ. Για την καμάρα της κλιμακωτής ράμπας όπως και για τα τόξα των εσωτερικών θυρών έχουν χρησιμοποιηθεί μικρότεροι πλίνθοι (περίπου 35x30x3 1/2 εκ.), ενώ η κύρια είσοδος και τα παράθυρα στον εξωτερικό πύργο έχουν διαμορφωθεί με λαξευμένους λίθους. Σίδηρος φαίνεται

ότι έχει χρησιμοποιηθεί μόνο σποραδικά στο κτήριο. Μόνο στον κοσμήτη της στεφάνης του κεντρικού πύργου στην περιοχή του σκελετού της στέγασης αναγνωρίσθηκε μία στερεή αγγίστρωση με σφυρήλατο σίδερο. Το ιδιαίτερο περιτείχισμα που περιβάλλει τον ογκώδη πύργο έχει την ίδια τοιχοδομία και είναι ίδιας προέλευσης. Αποτελείται από ένα οκταγωνικό τείχος που περιτριγυρίζει τον πύργο σε ίδιες αποστάσεις και η κάθε πλευρά του οκταγώνου είχε περίπου ... μ. μήκος. Το περιτείχισμα αυτό κατέληγε προς τον Βορρά στο τείχος της πόλης, δηλαδή στα τμήματα της τοιχοδομίας που ανήκαν στην πύλη, μαζί με τα οποία σχημάτιζε ένα σύνθετο αμυντικό σύστημα για την αναπαράσταση του οποίου δεν επαρκούν πλέον τα σωζόμενα λείψανα. Εδώ βρισκόταν η Πύλη της Ρώμης: η θέση της σημειώνεται ακόμη ακριβώς δίπλα στη σημερινή είσοδο του περιτειχίσματος του Πύργου του Αίματος και πάνω από τον δρόμο από το τεντωμένο σύρμα, το οποίο σημάδευε μετά από την κατεδάφιση αυτού του τμήματος των τειχών τα όρια της πόλης που δεν επιτρεπόταν να περάσουν οι Εβραίοι το Σάββατο. Οι δύο βόρειες πλευρές του οκταγώνου του περιτειχίσματος κατεδαφίσθηκαν και αντικαταστάθηκαν μετά το 1870 από έναν ευθύγραμμο τοίχο. Ό,τι απομένει από το συγκρότημα στις άλλες πλευρές είναι αρκετά διαφωτιστικό. Το τείχος είχε εδώ ένα πλάτος όχι μικρότερο από 6-7 μ., το ύψος ωστόσο δεν ξεπερνούσε τα 7 μ. Σε όλο του το μήκος το περιτείχισμα απολήγει σε επάλξεις. Σε κάθε δεύτερη γωνία του περιτειχίσματος υψώνεται ένα φυλάκιο. Αυτά είναι επίσης οκταγωνικά σε κάτοψη, με διάμετρο περίπου 4 μ. και 5 μ. ύψος. Τέσσερα παράθυρα φωτίζουν τον χώρο και μία ξεχωριστή (όχι ενωμένη με το τείχος) κλίμακα χρησιμεύει για την πρόσβαση. Τα φυλάκια έχουν σε μερικά σημεία κεραμοπλαστικά κοσμήματα: ένα σχέδιο σε σχήμα ρόδας με ομόκεντρους κύκλους, από κάτω μία πλατειά ταινία με κόσμημα μαιάνδρου (εικ....). Η οξυκόρυφη πλαισίωση των παραθύρων προστέθηκε αργότερα, στην τουρκική εποχή. Επίσης νεότερης προέλευσης είναι και οι οξυκόρυφες σκεπές.

Όλο το συγκρότημα έχει αναμφισβήτητα τον χαρακτήρα ενός κάστρου. Δεν κατασκευάσθηκε ως άμεσο τμήμα των τειχών της πόλης. Είχε με την ιδιαίτερη στερεότητα, με την απλοχωριά του πύργου, με το περιτείχισμα την αυτόνομη σημασία ενός κάστρου και ως τέτοιο πρέπει να το βλέπουμε. Η τουρκική επιγραφή, τοποθετημένη επάνω από την πύλη της εισόδου, αναφέρει ότι ο Πύργος, που φέρει το όνομα Burdscha Essed δηλαδή Πύργος του Λέοντος, επισκευάσθηκε από τον Σουλεϊμάν (τον Μέγα) το έτος ... Η υπόθεση που εδώ και λίγο καιρό με απασχολεί, ότι το συγκρότημα οφείλει την κατασκευή του στην εισβολή των Τούρκων, αναιρείται από αυτήν την πληροφορία. Ανακαινιστής και όχι ιδρυτής υπήρξε ο Τούρκος Σουλτάνος.

Μόνον ο τρόπος δομής μας παραπέμπει σε γενουάτικη-βενετσιάνικη προέλευση. Το συγκρότημά μας αντιστοιχεί σε όλα τα μέρη του και ως προς τον χαρακτήρα του με το σημαντικά μεγαλύτερο Rumili Hissar στην ευρωπαϊκή ακτή

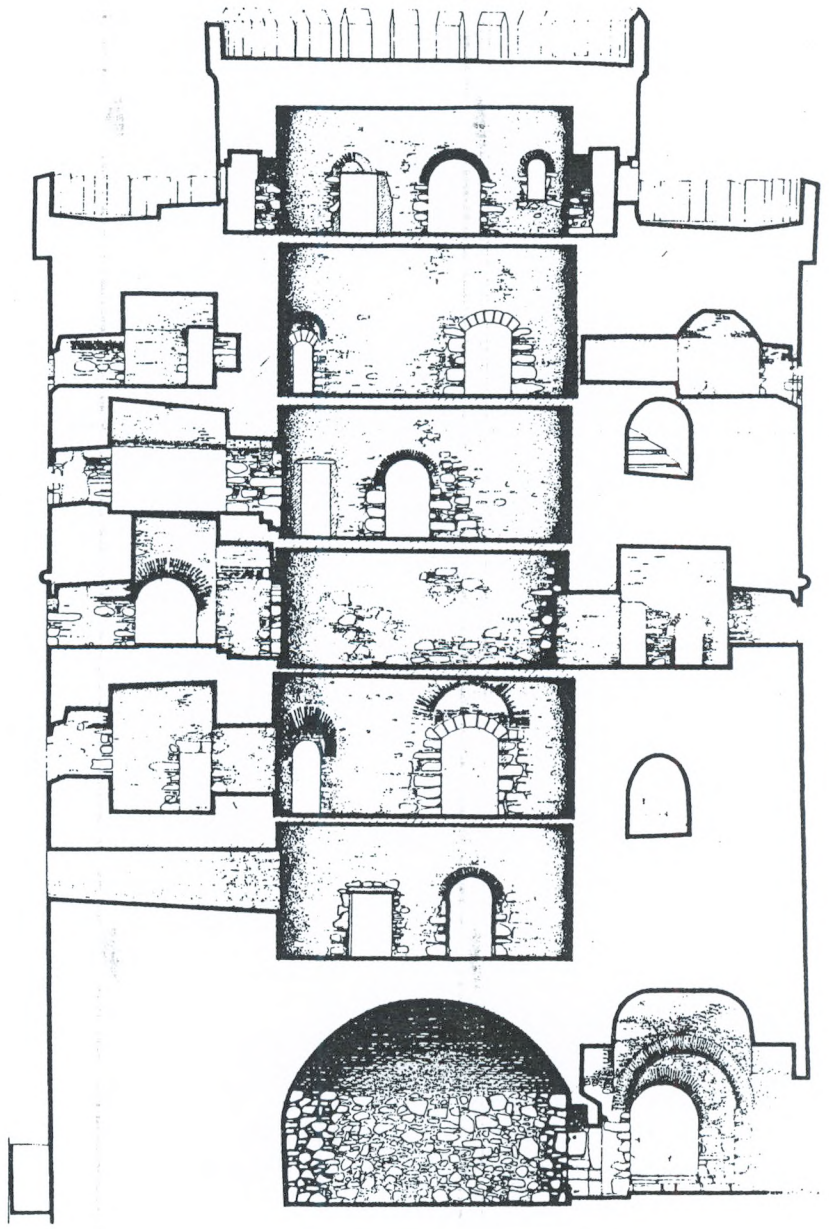
του Βοσπόρου, για το οποίο γνωρίζουμε με βεβαιότητα ότι κτίσθηκε από Βενετσιάνους μαστόρους για τον Σουλτάνο... το έτος... λίγο καιρό μετά από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης συγχρόνως με το Anadoli Hissar που βρίσκεται στην απέναντι ασιατική ακτή. Για τη Θεσσαλονίκη εξάλλου, όπως είδαμε παραπάνω στην σελ. ..., υπάρχει η παράδοση περίπου την ίδια εποχή για έντονη οικοδομική δραστηριότητα των Βενετσιάνων, οι οποίοι μόλις (1424) είχαν αναλάβει τη νέα τους κτήση. Μερικές τουρκικές επιθέσεις είχαν προηγηθεί και έτσι είχαν ικανή αιτία να φοβούνται την εκδίκηση του Σουλτάνου. Ξεκίνησαν λοιπόν αμέσως με την ενίσχυση και την επέκταση των αμυντικών έργων. Τότε κτίσθηκε ο ισχυρός πύργος Σαμαριά στον οποίο εγκαταστάθηκαν μία βενετσιάνικη φρουρά και ένας καστελλάνος. Βρισκόταν στην όχθη της θάλασσας και περιβάλλονταν από ένα ιδιαίτερο περιτείχισμα ονόματι Τσερέμπουλον, από το οποίο ο Πάολο Λορεντάνο και ο Αντρέα Δούκα, μετά την εισβολή των Τούρκων στην πόλη, πήδηξαν στις γαλέρες και ξεκίνησαν τη φυγή τους.

Όλα αυτά τα ιστορικά γεγονότα ταιριάζουν με τον καλύτερο τρόπο στο συγκρότημα του πύργου μας κυρίως λόγω της ευρυχωρίας του που εξηγείται μόνο με την εγκατάσταση ενός στρατιωτικού σώματος, όπως τότε πράγματι συνέβη. Εκτός από τον Πύργο Σαμαριά ανεγέρθηκαν εκείνη την εποχή και άλλοι δύο πύργοι παρόμοιας τοιχοδομίας, ο Πύργος Κουσακλί-Κουλέ (βλ. σελ. ...) που σώζεται ακόμη και ο νοτιοδυτικός γωνιακός πύργος των θαλάσσιων τειχών (βλ. σελ. ...) που έχει ήδη κατεδαφισθεί.

Δεν μπόρεσε για πολύ καιρό να χαρεί η Βενετία τη νέα της κτήση. Όταν τον Σεπτέμβριο του 1430 κλείσθηκε η ειρήνη η Θεσσαλονίκη είχε κοστίσει στην Δημοκρατία 700.000 δουκάτα. Οι νικηφόροι Γενίτσαροι που έλαβαν ιδιαίτερα προνόμια μετά από την Άλωση και αμοίφθηκαν με μεγάλες ιδιοκτησίες στην Πάνω Πόλη, εγκαταστάθηκαν και στον Πύργο Σαμαριά, ο οποίος πήρε από αυτούς το όνομα Πύργος των Γενιτσάρων. Τα αιματηρά γεγονότα του Ορτά... τα οποία μας παραδίδει... του έδωσαν το όνομα Κανλί-Κουλέ, που έφερε μέχρι πριν από λίγα χρόνια. Την εποχή της Τουρκοκρατίας ο Πύργος του Αίματος χρησίμευσε επίσης ως κάστρο. Στο πλατύ τείχος του περιβόλου είχαν τοποθετηθεί μερικά πυροβόλα (βλ. σελ. ...). Αργότερα μετατράπηκε σε φυλακή. Τελευταία χρησιμοποιούνται οι χώροι του ως στρατιωτικές αποθήκες και υπάρχει η πρόθεση να χρησιμοποιηθεί ως πύργος της πυροσβεστικής υπηρεσίας.

...Η Διοίκηση έβγαλε ένα διάταγμα, σύμφωνα με το οποίο απαγορεύτηκε με τιμωρία Metdschidie η χρήση του ονόματος Πύργος του Αίματος, και το αντικατέστησε με το όνομα Λευκός Πύργος (λόγω του άσπρου βαφίματός του)»

Η περιγραφή αυτή του κάστρου του Λευκού Πύργου είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα. Προσφέρει νέα και άγνωστα στοιχεία για τον ίδιο τον Πύργο και κυρίως για το περιτείχισμά του, το οποίο είχε κατεδαφισθεί από τους Τούρκους

Σχ. 1. Τομή του Λ. Πύργου στον άξονα ΒΑ-ΝΔ.

και το γνωρίζουμε από παλαιές φωτογραφίες (εικ. 1).

Αξιοσημείωτος είναι ο τρόπος με τον οποίο ο συγγραφέας του κειμένου αντιλαμβάνεται και εξηγεί τα δομικά στοιχεία του Πύργου: ένας κεντρικός κυλινδρικός πυρήνας που χωρίζεται σε ορόφους περιβάλλεται από έναν ομόκεντρο περιμετρικό και χαμηλότερο κυλινδρικό πύργο (σχ. 1). Στον δακτύλιο μεταξύ του εξωτερικού και του εσωτερικού πύργου ανηφορίζει ελικοειδώς με ελαφριά κλίση μία κλιμακωτή ράμπα με 92 σκαλοπάτια (εικ. 2) και στο ύψος κάθε ορόφου σχηματίζονται μικρά πλάγια δωμάτια με διαφορετική διάταξη ανάλογα με τον διαθέσιμο χώρο. Οι τοιχοποιίες των δύο κυλίνδρων έχουν χαμηλά μεγαλύτερο πλάτος, το οποίο μειώνεται σταδιακά καθ' ύψος, ενώ αντίστοιχα το πλάτος της ράμπας αυξάνει καθώς ανηφορίζει.

Οι μετρήσεις που παραθέτει ο συγγραφέας του κειμένου παρουσιάζουν μερικές μετρικές αποκλίσεις από τις πραγματικές διαστάσεις κυρίως των επί μέρους στοιχείων του μνημείου έτσι όπως τις γνωρίζουμε σήμερα μετά την τοπογραφική και λεπτομερή αρχιτεκτονική αποτύπωση κατά τις τελευταίες εργασίες στο μνημείο[3]. Οι διαφορές στις εξωτερικές μετρήσεις του απέχουν ελάχιστα από τις πραγματικές. Την εποχή που γράφεται το κείμενο ο Πύργος χρησιμεύει ως στρατιωτική αποθήκη. Πιθανότατα λοιπόν οι χώροι στο εσωτερικό του δεν ήταν εύκολα προσβάσιμοι και οι τουρκικές αρχές δεν θα έδιναν άδεια για μία προσεκτικότερη και συστηματική μέτρηση. Σήμερα εξάλλου δεν είναι γνωστές όλες οι επεμβάσεις που μπορεί να αλλοίωναν τότε τη μορφή των χώρων εσωτερικά λόγω των χρήσεων του Πύργου κατά την Τουρκοκρατία.

Η περιγραφή της τοιχοδομίας, της μορφής, των χώρων και των αρχιτεκτονικών στοιχείων του Λευκού Πύργου ανταποκρίνεται εντελώς στα πραγματικά στοιχεία, έτσι όπως τα γνωρίζουμε σήμερα μετά από τις τελευταίες αναστηλωτικές εργασίες.

Η αναφορά σε δεξαμενές ύδατος κάτω από το δάπεδο του εξώστη στον τελευταίο όροφο είναι ενδιαφέρουσα. Κινστέρνες στο εσωτερικό του Πύργου αναφέρονται και από τον Evliya Celebi[4] και μάλλον πρόκειται για τις ίδιες. Το δάπεδο του εξώστη ανυψώθηκε με τσιμεντένια επίστρωση σε προηγούμενη χρήση του μνημείου, η οποία δεν αφαιρέθηκε κατά τις εργασίες[5]. Σε μελλοντική έρευνα ίσως θα αποκαλυφθούν οι κινστέρνες αυτές, οι οποίες πρέπει να ανοίγονται μέσα στην τοιχοποιία μεταξύ του πυρήνα και του εξωτερικού πύργου.

Αναφέρεται ότι η κάλυψη του κεντρικού πύργου γίνεται με χαμηλή κωνική σκεπή. Οι μικροί μαρμάρινοι κηλίβαντες που εξέχουν λίγο πιο χαμηλά από τον

3. Βλ. Α. Κλημεντίδου-Παπαδάμου - Α. Ζόμπου-Ασημή, *Λευκός Πύργος Θεσσαλονίκης*, Τεχνική Περιοδική Έκδοση, Αναστήλωση - Συντήρηση - Προστασία Μνημείων και Συνόλων, τ. Γ', Αθήνα 1993, σ. 138-141, για τα σχέδια που έγιναν, την περιγραφή και τις διαστάσεις του μνημείου.

4. Βλ. Ν. Μοσχόπουλος, Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸν Ἐβλιᾶ Τσελεμπῆ, *ΕΕΒΣ* 16 (1940) 333.

5. Βλ. Α. Κλημεντίδου-Παπαδάμου, - Α. Ζόμπου-Ασημή, ό.π., σ. 149.

κοσμήτη των επάλξεων (εικ. 3) καθώς και τα σιδερένια άγγιστρα που παρατηρήθηκαν από τον A. Struck στο σημείο αυτό δείχνουν ότι και ο εξώστης πρέπει να έφερε αντίστοιχα κάποια στέγη. Με τέτοια στέγη απεικονίζεται ο Λευκός Πύργος σε ορισμένα παλαιά χαρακτικά (εικ. 4) αλλά δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς αφαιρέθηκε η κάλυψη αυτή. Ίσως αυτό συνέβη μετά την κατάργηση των φυλακών σε κάποια από τις εργασίες εξωραϊσμού του μνημείου και της περιοχής. Την εποχή που γράφεται το κείμενο αυτό ο Λευκός Πύργος χρησιμεύει ως αποθήκη του τουρκικού στρατού.

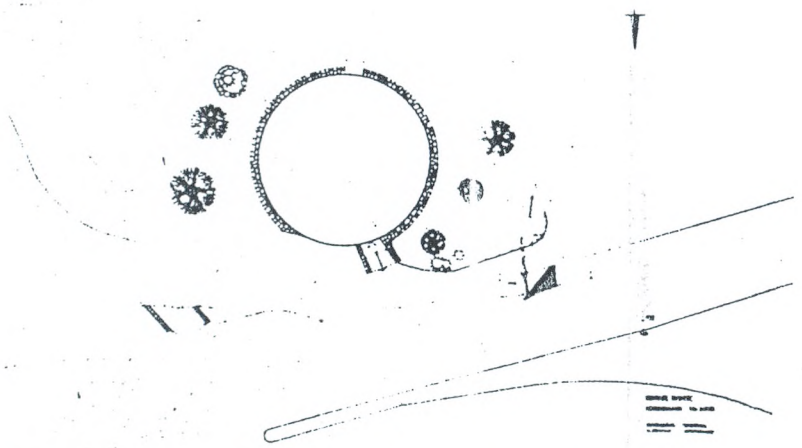
Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και σημαντική είναι η περιγραφή του περιτειχίσματος του Λευκού Πύργου για το οποίο υπάρχουν έως τώρα λίγες μαρτυρίες, κυρίως από παλαιές φωτογραφικές απεικονίσεις πριν από την κατεδάφισή του, η οποία τοποθετείται γενικά από τους ερευνητές στις αρχές του 20ού αι.[6]. Πληροφορίες του τοπικού τύπου ωστόσο διευκρινίζουν τη στιγμή αυτής της καταστροφής. Φαίνεται ότι το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου άρχισε να κατεδαφίζεται το 1906, μόλις τελείωσε η ανέγερση του γνωστού Θεάτρου του Λευκού Πύργου στην θέση όπου είναι και σήμερα το νέο θέατρο, έτσι ώστε να διαμορφωθεί όλη η περιοχή ως χώρος αναψυχής των κατοίκων της πόλης. Σύμφωνα και πάλι με τον τοπικό τύπο οι εργασίες ολοκληρώθηκαν το 1909[7].

Ο Λευκός Πύργος ήταν κτισμένος δίπλα στη συμβολή του θαλάσσιου και του ανατολικού τείχους της πόλης στο εσωτερικό ενός περιβόλου. Κατά τη διάρκεια των στερεωτικών και αναστηλωτικών εργασιών δεν βρέθηκαν ίχνη στην εξωτερική τοιχοποιία του που να δείχνουν ότι ήταν ο ίδιος ενσωματωμένος στη γωνία των τειχών της πόλης ή ότι είχε άμεση επαφή με το περιτείχισμα. Η ύπαρξη ενός χαμηλού οχυρωματικού περιβόλου σε μικρή απόσταση από το μνημείο ήταν σχεδόν αναγκαία για την καλύτερη άμυνα.

Οι εργασίες στερέωσης και αποκατάστασης ξεκίνησαν το 1983 και ολοκληρώθηκαν το 1987. Τη θερινή περίοδο του 1986 στον περιβάλλοντα χώρο του μνημείου έγινε εκσκαφή για την εγκατάσταση του αποχετευτικού δικτύου της πόλης. Κατά τη διάρκεια της εκσκαφής αυτής αποκαλύφθηκαν δύο τμήματα παλαιάς τοιχοποιίας προς την πλευρά της λεωφόρου Νίκης. Το πρώτο εντοπί-

6. Βλ. Χ. Μπακιρτζῆς, Ἡ θαλάσσια ὀχύρωση τῆς Θεσσαλονίκης, *Βυζαντινά* 7 (1975) 303 και Χ. Μαυροπούλου-Τσιούμη, *Η αναστήλωση των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων στη Θεσσαλονίκη*, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 134. Το έτος 1911 ως χρόνο καταστροφής του περιτειχίσματος αναφέρει ο L. Abastado, *Salonique, ce qu'elle fut*, Salonique 1918, σ. 119-122. Προσθέτει επίσης ότι αφορμή στάθηκε η επίσκεψη του Σουλτάνου Μεχμέτ Ε' στην Θεσσαλονίκη. Αξιοσημείωτη είναι ακόμη η αναφορά του συγγραφέα στον A. Struck, του οποίου ακολουθεί την άποψη για χρονολόγηση του Λευκού Πύργου στην εποχή της Βενετοκρατίας.

7. Για τις πληροφορίες από τις τοπικές εφημερίδες, βλ. Κ. Τομανάς, *Χρονικό της Θεσσαλονίκης, 1875-1920*, Θεσσαλονίκη 1995, σ. 136, όπου και φωτογραφία του Λευκού Πύργου μετά την κατεδάφιση του περιτειχίσματος, και σ. 151.

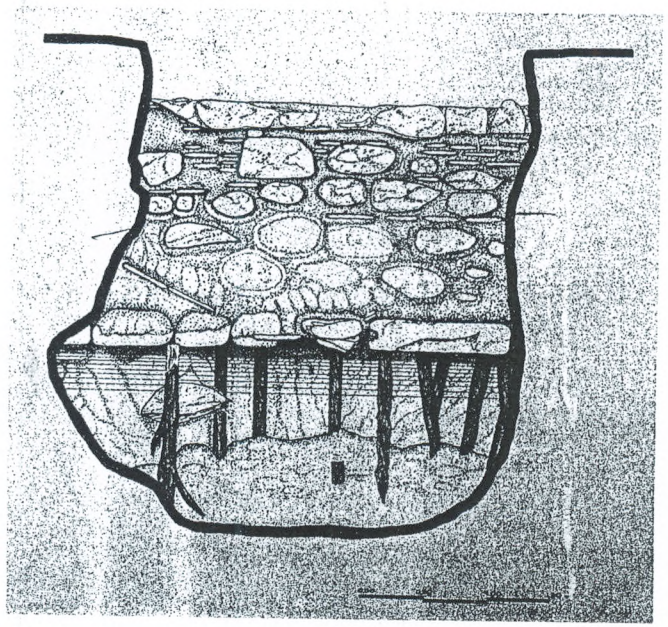

Σχ. 2. Κάτοψη με τις θέσεις των δύο ανασκαφικών τομών ΒΑ και ΒΔ του Λευκού Πύργου.

σθηκε βορειοανατολικά του μνημείου και το δεύτερο βορειοδυτικά (σχ. 2).

Το προς Α τμήμα της τοιχοποιίας βρέθηκε σε βάθος 3 μ. κάτω από τη στάθμη του δαπέδου του ισογείου του Λευκού Πύργου και έχει πλάτος 6,40 μ. Θεμελιώνεται σε παράλληλες σειρές ξύλινων πασσάλων διατομής 10×13 εκ., μήκους από 1 έως 1,7 μ. με σφηνοειδή απόληξη στο κάτω άκρο τους. Οι πάσσαλοι αυτοί είναι τοποθετημένοι σε τακτές αποστάσεις ανά 0,55 μ. περίπου μεταξύ τους (σχ. 3). Η θεμελίωση αυτή ενδείκνυται για υγρά και βαλτώδη εδάφη. Ακριβώς πάνω από τους πασσάλους υπάρχει παχύ στρώμα κουρασανιού και ακολουθεί λιθοδομή[8]. Το τμήμα της τοιχοποιίας που διατηρείται είναι αργολιθοδομή (εικ. 5) που δομείται με μεγάλους λίθους ανάμεσα στους οποίους παρεμβάλλονται πλίνθοι. Η εξωτερική της όψη διατηρεί το κυρτό αρμολόγημα στα χαμηλά της τμήματα. Σε ύψος 2,50 μ. πάνω από τους πασσάλους της θεμελίωσης το πλάτος μειώνεται και από τις δύο παρειές της γύρω στα 0,5 μ. Έχει παρατηρηθεί ότι στην οχυρωματική αρχιτεκτονική το κατώτερο τμήμα των τειχών κτιζόταν με ιδιαίτερη φροντίδα, το δε εύρος της τοιχοποιίας στη θεμελίωση ήταν πολύ μεγαλύτερο από ότι στην ανωδομή για λόγους ασφάλειας, επειδή έτσι η διάνοιξη από έξω ορυγμάτων στα θεμέλια γινόταν πολύ δύσκολη αν όχι αδύνατη.

8. Ίδιας κατασκευής είναι και τμήμα του θαλάσσιου τείχους, που εντοπίσθηκε παλαιότερα κοντά στον Λευκό Πύργο, στην οδό Π. Μελά και Δημ. Γούναρη. Βλ. Χ. Μπακιρτζής, ό.π., σ. 295.

Σχ. 3. Τομή τμήματος του περιτειχίσματος με τη θεμελίωση και την πασσαλόπηξη.

Το τμήμα της τοιχοποιίας που βρέθηκε βορειοδυτικά του Λευκού Πύργου έχει αντίστοιχα χαρακτηριστικά με τα προαναφερθέντα[9].

Τα ευρήματα αυτά υπήρξαν η αφορμή μίας πρώτης έρευνας για το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου. Συγκεντρώθηκε φωτογραφικό υλικό το οποίο καλύπτει σχεδόν ολόκληρη την περίμετρο του οχυρωματικού περιβόλου και με βάση αυτό έγιναν αρχικά οι παρατηρήσεις που ακολουθούν[10].

Ο περίβολος ήταν πολυγωνικός και οι γωνίες του με Ν, ΝΑ και ΒΔ προσανατολισμό ήταν ενισχυμένες με πυργίσκους. Στην απόληξή του είχε επάλξεις και θα πρέπει να υπήρχε και εσωτερικός περίδρομος.

Από τις φωτογραφίες φαίνεται ότι ο οχυρωματικός περίβολος είχε οκταγωνική κάτοψη (εικ. 6) με μεγαλύτερες πλευρές τη βόρεια, όπου βρισκόταν και η είσοδος του, και τις δύο γειτονικές προς αυτήν πλευρές με ΒΑ και ΒΔ προσανα-

9. Για τις θεμελιώσεις αυτές καθώς και τις σχετικές έρευνες της θεμελίωσης του Λευκού Πύργου και τις γεωτρήσεις του υπεδάφους γενικά της περιοχής, βλ. επίσης Σ. Τσότσος - Α. Ζόμπου-Ασημή - Α. Κλημεντίδου-Παπαδάμου - Α. Μ. Μάνου-Ανδρεάδου, Λευκός Πύργος: Γεωτεχνική Θεώρηση & Έρευνα της θεμελίωσης του μνημείου, *Πρακτικά 2ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Γεωτεχνικής Μηχανικής*, τ. 2, Θεσσαλονίκη 1992, σ. 365-372, σχ. 1-5.

10. Σύντομη αναφορά σε Α. Ζόμπου-Ασημή - Α. Κλημεντίδη-Παπαδάμου, Λευκός Πύργος-οχυρωματικός περίβολος και νέα στοιχεία, *7ο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης*, Αθήνα 1987, σ. 30-31.

τολισμό. Οι υπόλοιπες πέντε πλευρές του οκταγώνου θα πρέπει να ήταν όμοιες. Αν αριθμηθούν από το 1 μέχρι το 8 οι γωνίες του, ξεκινώντας από την ανατολική γωνία της βόρειας πλευράς, στην πλευρά 1-2 διακρίνονται εννέα επάλξεις με τη δέκατη να διαμορφώνει τη γωνία. Οι τέσσερις όμως από αυτές φαίνεται καθαρά ότι είναι μεγαλύτερης διάστασης από ότι οι υπόλοιπες. Προφανώς αυτό είναι αποτέλεσμα κάποιας επιδιόρθωσης ενώ ο αρχικός τους αριθμός θα πρέπει να ήταν δεκατέσσερις.

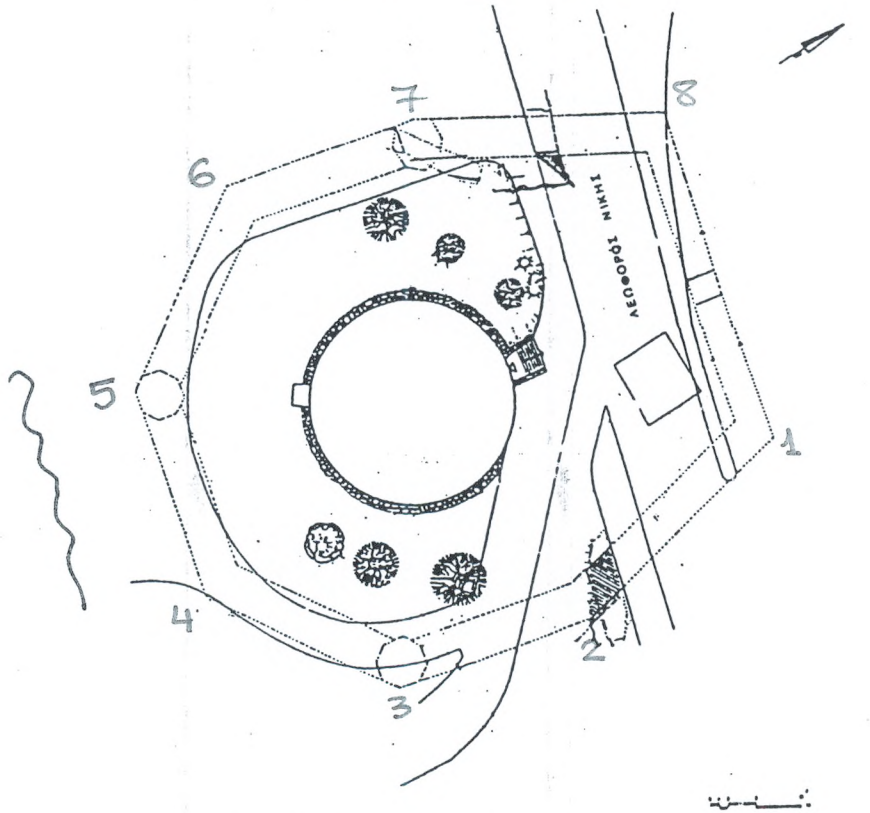
Από τη γωνία 2 έως τον πυργίσκο της γωνίας 3 διακρίνονται εννέα επάλξεις. Στην πλευρά 3-4 υπάρχουν και πάλι εννέα επάλξεις με τη δέκατη να σχηματίζει τη γωνία. Από τη γωνία 4 έως τον πυργίσκο της γωνίας 5 οι επάλξεις είναι εννέα. Από τη γωνία 5 έως την 6 είναι και πάλι εννέα με τη δέκατη να σχηματίζει τη γωνία 6. Από τη γωνία 6 έως τον πυργίσκο της γωνίας 7 οι επάλξεις είναι επίσης εννέα. Στην πλευρά 7-8 οι επάλξεις είναι δεκατέσσερις όπως και στην πλευρά 1-2. Στη βόρεια πλευρά 8-1 δεν στάθηκε δυνατή η καταμέτρησή τους. Στη φωτογραφία διακρίνονται καθαρά δεκατρείς επάλξεις αλλά σίγουρα υπάρχουν περισσότερες από αυτές. Συνεπώς οι πέντε πλευρές του οκταγωνικού περιβόλου έχουν το ίδιο μήκος, ενώ οι τρεις πλευρές είναι μεγαλύτερες και κυρίως η βόρεια από αυτές που περιελάμβανε και την είσοδο και της οποίας η χάραξη ήταν παράλληλη με τη χάραξη της παραλιακής λεωφόρου Beyaz Kule που περνούσε ακριβώς από μπροστά της (εικ. 7). Στη βόρεια πλευρά διακρίνονται και άλλα ανοίγματα, τουλάχιστον τέσσερα στον αριθμό, η δε είσοδος του περιβόλου φαίνεται να βρίσκεται στον ίδιο άξονα με την είσοδο του Πύργου.

Οι τρεις πυργίσκοι που ήταν όμοιοι μεταξύ τους ενίσχυαν την προς τη θάλασσα άμυνα του περιβόλου. Οι πυργίσκοι συνδεόταν οργανικά με τον περίβολο, δηλαδή οι δύο πλευρές τους ήταν τμήματα των γειτονικών προς αυτές πλευρών του περιβόλου. Είχαν οκταγωνική κάτοψη διότι η πολυγωνική τους μορφή άντεχε στα χτυπήματα και στα εχθρικά βλήματα, τα οποία πέφτοντας σε μία εξέχουσα γωνία αναπηδούσαν χάνοντας μέρος της καταστρεπτικής τους δύναμης.

Κάθε πυργίσκος θα πρέπει να είχε δική του είσοδο και ορόφους στο εσωτερικό. Σε κάθε πλευρά της ανωδομής υπήρχε ένα τοξωτό παράθυρο. Στο μέσον και κάτω από κάθε παράθυρο υπήρχε κυκλική οπή διαμορφωμένη με τούβλα κτισμένα ακτινωτά, όμοια με οπή που υπάρχει και σήμερα στη βάση του Λευκού Πύργου.

Το ύψος των πυργίσκων υπερέβαινε το ύψος των επάλξεων, η κάλυψή τους γινόταν με ημισφαιρική ξύλινη στέγη καλυμένη με μολύβι και στην κορυφή τους υπήρχε ορειχάλκινη οθωμανική ημισέληνος.

Ο οχυρωματικός περίβολος για λειτουργικούς λόγους θα πρέπει να έφερε εσωτερικό περίδρομο ο οποίος μάλιστα σε μερικά σημεία να ήταν και διπλός. Θα υπήρχε δηλαδή ένα επίπεδο κινήσεως πολύ κοντά στις επάλξεις που χρησι-

Σχ. 4. Αναπαράσταση της κάτοψης με το περιτείχισμα.

μευε για την άμυνα και σε χαμηλότερη στάθμη δεύτερο επίπεδο για την επικοινωνία και κυκλοφορία στο περιτείχισμα.

Η δόμηση του περιβόλου, των πυργίσκων και των επάλξεων ήταν από δόμους ελαφρά λαξευμένους και πλίνθους ενδιάμεσα. Οι επάλξεις είχαν δικλινείς απολήξεις και κάλυψη με πλίνθους όμοιες με τις επάλξεις του πυργίσκου του Λευκού Πύργου.

Μέσα στον περίβολο υπήρχε ένα τέμενος, ένα κτήριο με τετραγωνισμένη βάση και οκταγωνική ανωδομή (εικ. 8). Η μετάβαση από το τετράγωνο στο οκτάγωνο δημιουργούσε τριγωνικούς εξώστες με κουπαστή που έφερε διακοσμητικά στοιχεία στις γωνίες. Οι διαστάσεις του τεμένους, το εμβαδόν και το ύψος είναι μεγαλύτερες από αυτές των πυργίσκων, η δε κάλυψή του γινόταν με ξύλινη ημισφαιρική στέγη σκεπασμένη με μολύβι. Το τέμενος βρισκόταν μέσα στον περίβολο αριστερά της εισόδου, μεταξύ της πύλης και του Πύργου. Ο Εν-

liya Celebi στην περιγραφή του για το φρούριο της Καλαμαριάς αναφέρει ένα ωραίο τζαμί καθώς και ένα δερβίσικο ησυχαστήριο[11]. Είναι ενδιαφέρουσα η αναγραφή του τζαμιού στο τουρκικό φορολογικό κατάστιχο του 1906[12], προφανώς λίγο πριν κατεδαφισθεί μαζί με το περιτείχισμα. Ο χότζας του τεμένους αυτού είχε, σύμφωνα με μία μαρτυρία, και το καθήκον να προσηλυτίζει στο Μωαμεθανισμό τους Χριστιανούς, που βρίσκονταν έγκλειστοι στη φυλακή του Λευκού Πύργου. Η κατήχηση των απελπισμένων που αποφάσιζαν να γλυτώσουν με τον τρόπο αυτό γινόταν μέσα στο τέμενος αυτό[13].

Από τα μετρικά στοιχεία των αποκαλυφθέντων μικρών τμημάτων του περιτειχίσματος σε συνδυασμό με συγκριτικές αναλογικές μετρήσεις πάνω στις παλαιές φωτογραφίες προέκυψε η σχηματική αναπαράσταση της κάτοψής του, στην οποία το κέντρο του κυκλικού Λευκού Πύργου δεν συμπίπτει με το κέντρο του ανισόπλευρου οκταγώνου που έχει ακτίνα περίπου 25 μ. Ο Πύργος είναι τοποθετημένος πιο κοντά προς τις νότιες πλευρές του περιτειχίσματος (σχ. 4).

Το άγνωστο έως σήμερα κείμενο του A. Struck επιβεβαιώνει μέχρις ένα σημείο την αναπαράσταση αυτή, αλλά προσθέτει ακόμη εξαιρετικά πολύτιμα στοιχεία που διευκρινίζουν με ακρίβεια τη θέση, τη χάραξη και τη μορφή του χαμένου πλέον περιτειχίσματος.

Έτσι, ο περίβολος του κάστρου του Λευκού Πύργου ήταν αρχικά ένα κανονικό οκτάγωνο με περίπου ίδιου μήκους πλευρές που βρίσκονταν όλες σε ίδια απόσταση από τον κεντρικό πύργο. Το 1870 κατεδαφίζονται οι δύο βόρειες πλευρές και αντικαθίστανται από έναν ευθύ τοίχο. Την εποχή εκείνη γίνεται η κατεδάφιση των θαλάσσιων τειχών καθώς και της Πύλης της Ρώμης[14]. Η επέκταση της νέας παραλιακής λεωφόρου προς την περιοχή ανατολικά των τειχών (εικ. 9), τη γνωστή ως «Εξοχές» στάθηκε προφανώς ο κύριος λόγος της κατεδάφισης αυτής και της ανέγερσης ενός ευθύγραμμου τείχους παράλληλου προς τον οδικό άξονα στην πλευρά αυτή του περιβόλου του κάστρου, το οποίο θα χρησίμευε ακόμη για αρκετά χρόνια ως φυλακή.

Μόνον η βόρεια πλευρά του περιτειχίσματος ήταν ενωμένη με το νοτιότερο τμήμα του ανατολικού τείχους της πόλης. Φαίνεται μάλιστα ότι στο σημείο αυτό, όπου βρισκόταν και η Πύλη της Ρώμης, είχε υπάρξει πρόβλεψη ώστε η αμυντική κατασκευή να είναι ιδιαίτερα σύνθετη για την καλύτερη προστασία. Σε πρόσφατα δημοσιευμένο σχέδιο των θαλάσσιων τειχών[15] το περιτείχισμα του

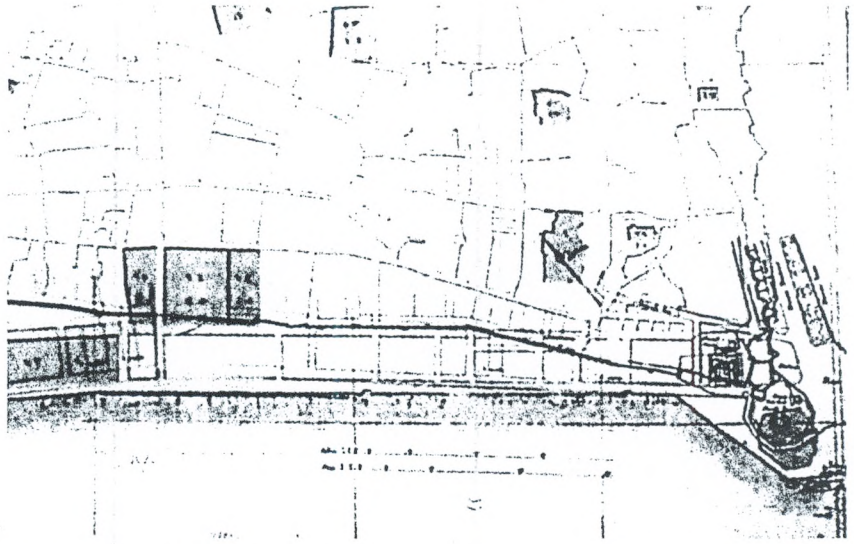
11. Βλ. τη μετάφραση του κειμένου του Celebi, Ν. Μοσχόπουλος, ό.π., σ. 333-335.

12. Στα μεταγενέστερα κατάστιχα που εξετάσθηκαν το τζαμί δεν αναγράφεται, βλ. Β. Δημητριάδη, *Τοπογραφία τῆς Θεσσαλονίκης κατά τήν ἐποχή τῆς Τουρκοκρατίας, 1430-1912*, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 349 για το τζαμί και σ. 384-385 για τον δερβίσικο τεκέ.

13. Ο τελευταίος Χριστιανός προσηλυτίσθηκε γύρω στο 1880, βλ. Χρ. Γ. Γουγούση, Περί Λευκοῦ Πύργου, *Μακεδονικόν Ἡμερολόγιον ὁ Γόρδιος Δεσμός* 1915, σ. 30-31.

14. Για τη σταδιακή κατεδάφιση των τειχών της Θεσσαλονίκης, βλ. Σ. Ταμπάκη, ό.π.

15. Το παλαιό αυτό σχέδιο των θαλάσσιων τειχών, που έγινε πριν από την κατεδάφισή τους,

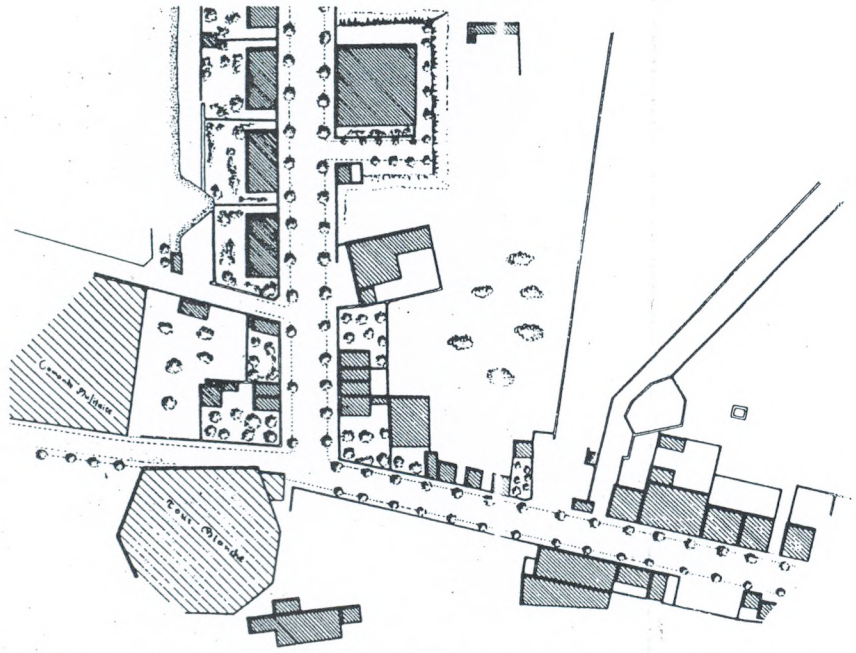

Σχ. 5. Το ανατολικό τμήμα των θαλασσίων τειχών και το συγκρότημα του Λευκού Πύργου. Συνδυασμός δύο παλαιών σχεδίων. (Από Yerolympos, A., Urban Transformations in the Balkans (1820-1920), Thessaloniki 1996, σ. 65).

Λευκού Πύργου και το ιδιαίτερα ενισχυμένο σημείο της ένωσής του με τα τείχη της πόλης αποδίδεται πράγματι έτσι ακριβώς όπως περιγράφεται στο κείμενο (σχ. 5). Το περιτείχισμα εξέχει αρκετά από την ευθεία των τειχών, οι βόρειες πλευρές του σχηματίζουν κανονικό οκτάγωνο, η Πύλη έχει διπλό τείχος και τριγωνικούς πύργους εκατέρωθεν, ο νοτιότερος από τους οποίους είναι ενωμένος με το Κάστρο του Λευκού Πύργου και πύργος υπάρχει πρόσθετα και στο σημείο ένωσής του με τα θαλάσσια τείχη. Η εικόνα ενός ισχυρού κάστρου είναι έντονη. Στο γνωστό σχέδιο του 1880 του A. Wernieski καθώς και σε αυτό του 1898[16] η Πύλη και το νοτιοανατολικό τμήμα του τείχους δεν υπάρχουν πια

βρέθηκε σε αρχείο της Κωνσταντινούπολης και παρουσιάσθηκε από την κ. Α. Γερολύμπου σε ημερίδα της Εθνικής Τράπεζας με θέμα το κτίριό της στην πλατεία Ελευθερίας, τον Οκτώβριο του 1995. Πρόσφατα δημοσιεύθηκε ανασχεδιασμένο πάνω στο σχέδιο του 1880 του A. Wernieski, που έγινε μετά τη δημιουργία της παραλιακής λεωφόρου, βλ. A. Yerolympos, *Urban Transformations in the Balkans (1820-1920), Aspects of Balkan Town Planning and the Remaking of Thessaloniki*, Thessaloniki 1996, φωτογραφία χ. αρ. στη σ. 65 κάτω. Τα δύο σχέδια δεν συμπίπτουν ακριβώς αλλά ο συνδυασμός τους έχει μεγάλο ενδιαφέρον. Παρόλο που η φωτογραφία δημοσιεύεται σε πολύ μικρή κλίμακα τα στοιχεία για το τμήμα της νοτιοανατολικής γωνίας των τειχών και του Λευκού Πύργου είναι, σε συνδυασμό με το κείμενο του A. Struck, εξαιρετικά διαφωτιστικά.

16. Οι πινακίδες του σχεδίου φυλάσσονται στον Δήμο Θεσσαλονίκης, βλ. *Η Θεσσαλονίκη στους χάρτες*, έκδοση του Συλλόγου Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών Βόρειας Ελλάδας, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 26-27, εικ. 14.

Σχ. 6. Η πινακίδα της περιοχής του Λευκού Πύργου στο σχέδιο του 1898 του Δήμου Θεσσαλονίκης. (Από τη Θεσσαλονίκη στους χάρτες, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 26).

(σχ. 6) και η βόρεια πλευρά του περιτειχίσματος είναι ευθεία και σχεδόν παράλληλη με τον δρόμο. Η θέση της Πύλης πολύ κοντά στο Κάστρο του Λευκού Πύργου φαίνεται και στο σχέδιο της πόλης που δημοσίευσε ο A. Struck[17].

Εξαιρετικά ενδιαφέρουσα είναι η πληροφορία του κειμένου ότι η θέση της Πύλης σημαδεύεται ακόμη από ένα τεντωμένο σύρμα πάνω από τον δρόμο δίπλα από τη νέα είσοδο του περιτειχίσματος. Αυτό αποτελεί μετά την κατεδάφιση της Πύλης του τείχους (εικ. 10) το όριο της εισόδου και εξόδου της πόλης από αυτήν την πλευρά, το οποίο απαγορεύεται να διαβούν οι Εβραίοι κατά την ημέρα της γιορτής του Σαββάτου. Η σημαντική αυτή μαρτυρία, που δείχνει ότι η κοινότητα των Εβραίων στην πόλη έχει τη δύναμη να ελέγχει, εφόσον οριοθετεί και μπορεί να επιβάλλει κάποιους περιορισμούς διακίνησης, είναι ως τώρα μοναδική[18]. Ίσως όμως κάτι αντίστοιχο να συνέβαινε και από τη δυτική μεριά της

17. Βλ. A. Struck, ό.π., σ. 545.

18. Ευχαριστούμε πολύ την Δρ. Ρ. Μόλχο για τη γόνιμη συζήτηση που πρόθυμα έκανε μαζί μας σχετικά με το θέμα αυτό. Όπως μας πληροφόρησε δεν έχει συναντήσει κατά τις έρευνές της της ιστορίας των Εβραίων της Θεσσαλονίκης πουθενά μία τέτοια μαρτυρία, η οποία όμως παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στην ίδια οφείλουμε εξάλλου την πληροφορία για τις δύο εβραϊκές συνοικίες της περιοχής κοντά στον Λευκό Πύργο.

πόλης. Τα στοιχεία για τις εβραϊκές συνοικίες στα αρχεία της πόλης είναι ελλιπή[19], ωστόσο στα τέλη του 19ου αι. υπάρχουν δύο συνοικίες φτωχών Εβραίων έξω από τα ανατολικά τείχη για τους οποίους πιθανότατα ίσχυε η απαγόρευση αυτή.

Ο περίβολος είχε την ίδια τοιχοδομία με τον Λευκό Πύργο. Το αναφερόμενο πλάτος των 6-7 μ. συμφωνεί με τα ανασκαφικά δεδομένα των δύο μικρών τομών. Το τείχος που είχε ύψος περίπου 7 μ. κατέληγε σε επάλξεις. Το ύψος αυτό επιτρέπει την ύπαρξη μόνον ενός περιδρόμου. Στην εποχή της Τουρκοκρατίας είχαν τοποθετηθεί μερικά πυροβόλα και στο περιτείχισμα. Υπήρχαν συνολικά τέσσερα φυλάκια, από ένα σε κάθε δεύτερη γωνία. Το βορειοανατολικό φυλάκιο[20] προφανώς κατεδαφίσθηκε μαζί με τις δύο πλευρές το 1870 και για τον λόγο αυτό στις παλαιές φωτογραφίες διακρίνονται μόνον τα τρία υπόλοιπα φυλάκια. Οι οκταγωνικοί αυτοί πυργίσκοι είχαν διάμετρο περίπου 4 μ. και εξείχαν 5 μ. επάνω από το περιτείχισμα. Στο κείμενο αναφέρονται μόνον τέσσερα παράθυρα, ωστόσο, στις φωτογραφίες, που είναι όλες εξωτερικές λήψεις του κάστρου, φαίνεται να υπάρχει από ένα παράθυρο σε κάθε ορατή πλευρά των πυργίσκων. Η πλαισίωση των παραθύρων όπως και οι σκεπές τους είναι μεταγενέστερες τουρκικές επεμβάσεις. Διευκρινίζεται ακόμη ο τρόπος πρόσβασης προς κάθε φυλάκιο με κλίμακα ξεχωριστή, η οποία δεν ήταν κτισμένη σε επαφή με το τείχος.

Ένα ενδιαφέρον στοιχείο για την τοιχοδομία των πυργίσκων αποτελεί η πληροφορία ότι έφεραν σε ορισμένα σημεία κεραμοπλαστικά κοσμήματα, όπως ομόκεντρους κύκλους ή ταινία με μαίανδρο. Στον Λευκό Πύργο υπάρχουν επίσης ορισμένα κεραμοπλαστικά κοσμήματα (εικ. 11) και αυτό μαζί με την ομοιότητα της τοιχοδομίας αποτελούν ισχυρές ενδείξεις ότι το συγκρότημα κτίσθηκε συγχρόνως με ενιαίο οικοδομικό πρόγραμμα και όχι, όπως υποστηρίχθηκε παλαιότερα ότι ο περίβολος είναι μεταγενέστερος του Πύργου[21], επειδή αυτός πρέπει να ήταν περίοπτος για να είναι η διακόσμηση ορατή από μακριά. Ο Πύργος όμως ήταν περίοπτος εντός του περιτειχίσματός του, καθώς καμμία κατασκευή ή πρόσκτισμα δεν ήταν κτισμένα σε επαφή με αυτόν και οι διαστάσεις των κεραμοπλαστικών —περίπου 0,95×1,05 μ.— δεν τα κάνουν ορατά από μεγάλη απόσταση.

Το κείμενο αναφέρεται ακόμη στην χαμένη σήμερα μαρμάρινη ανάγλυφη τουρκική επιγραφή επάνω από την είσοδο του Πύργου, η παλαιά μεταγραφή της

19. Για τις εβραϊκές συνοικίες, βλ. Β. Δημητριάδης, ό.π., σ. 153-159.

20. Αυτός είναι ίσως ο πυργίσκος που διακρίνεται στο παλιό σχέδιο των θαλάσσιων τειχών στην ένωση με το περιτείχισμα του Λευκού Πύργου, βλ. A. Yerolympos, ό.π.

21. Βλ. Χ. Μπακιρτζῆς, ό.π., σ. 302-303, καθώς και Γ. Ι. Θεοχαρίδης, Βιβλιοκρισία γιά τήν ἐργασία τοῦ Χ. Μπακιρτζῆ, *Μακεδονικά* 15 (1975) 375.

οποίας είναι γνωστή από την περιγραφή του Evliya Celebi και η απεικόνισή της από παλαιά φωτογραφία στο Αρχείο του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου Αθηνών, η οποία πρέπει να είχε τραβηχθεί από τον ίδιο τον A. Struck κατά τις έρευνες του στα τείχη της Θεσσαλονίκης (εικ. 12). Η επιγραφή που φέρει το όνομα του Σουλτάνου Σουλεϋμάν και τη χρονολογία έτους Εγείρας 942 (1535 μ.Χ.) μελετήθηκε κυρίως ως προς τον χρόνο ανέγερσης του Λευκού Πύργου. Η ανέγερσή του έχει τοποθετηθεί ως τώρα χρονικά στην εποχή της Φραγκοκρατίας[22] ή της Βενετοκρατίας ή των πρώτων χρόνων της Τουρκοκρατίας πιθανόν από Βενετούς μαστόρους[23] ή στα χρόνια του Σουλεϋμάν Α΄[24].

Όπως φαίνεται στη φωτογραφία το μεγαλύτερο μέρος του τελευταίου στίχου στην κάτω πλευρά της επιγραφής είναι κατεστραμμένο και έχει καλυφθεί πρόχειρα με κονίαμα (εικ. 13). Στο τμήμα που λείπει υπήρχε η χρονολογία, ωστόσο ότι απομένει και η ακέραια μεταγραφή του Celebi επέτρεψαν την ασφαλή χρονολογική τοποθέτηση της επιγραφής. Μία παλαιά άποψη ότι η επιγραφή αποξέσθηκε κατά διαταγή του Σουλτάνου Αβδούλ Χαμίτ του Β΄[25] δεν είναι δυνατό να εύσταθεί. Θα φρόντιζαν μάλλον να αφαιρέσουν το όνομα και τους επαίνους του Σουλεϋμάν και όχι μόνον ένα τμήμα της χρονολογίας. Εξάλλου στην φωτογραφία δεν φαίνεται απόξεση αλλά ίσως κάποιο σπάσιμο της επιγραφής το οποίο έχει καλυφθεί. Ακριβώς στο κέντρο της κάτω πλευράς είναι ορατό και εξέχει εξάρτημα υποδοχής λαμπτήρα φωτισμού πακτωμένο μέσα στο κονίαμα που καλύπτει το σπάσιμο της επιγραφής. Μήπως η καταστροφή αυτή συνέβη κατά τις εργασίες για τον φωτισμό της εισόδου; Σχετική έρευνα στη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού δεν απέδωσε στοιχεία που να διευκρινίσουν την εποχή ηλεκτροδότησης, καθώς τα αρχεία της παλαιάς Ηλεκτρικής Εταιρείας της Θεσσαλονίκης έχουν χαθεί. Στον τοπικό τύπο υπάρχουν όμως οι πληροφορίες ότι το 1890 άρχισαν οι εργασίες «φωτισμού των κεντρικών δρόμων της πόλεως και των Πύργων δια λαμπτήρων αεριόφωτος», αλλά επίσης ότι το 1908 άρχισαν να λειτουργούν τα ηλεκτροκίνητα τραμ[26], όρα η παλαιά Ηλεκτρική Εταιρεία της πόλης είχε μάλλον ιδρυθεί. Είτε με το αεριόφως είτε με τον ηλεκτρισμό η εγκατάσταση για τον φωτισμό της εισόδου του Λευκού Πύργου τοποθετήθηκε

22. Βλ. B. Ebhardt, *Der Wehrbau Europas im Mittelalter*, III, Oldenburg 1958, σ. 696-697.

23. Βλ. O. Tafrali, *Topographie de Thessalonique*, Paris 1913, σ. 50-51. Σε αυτήν την άποψη καταλήγουν, μετά από συγκριτική εξέταση αμυντικών κατασκευών και οι J.-P. Braun - N. Faucherre - J.-M. Spieser, Deux tours turques de Thessalonique, *Μακεδονικά* 23 (1983) 12-14, καθώς και ο Σ. Ν. Στεφάνου, Ο Πύργος του Τριγωνίου, Συμβολή στη μελέτη των τουρκικών οχυρώσεων της Θεσσαλονίκης, *Βυζαντινά* 14 (1988) 445 και 447.

24. Βλ. Α. Ε. Βακαλόπουλος, *Ιστορία της Θεσσαλονίκης*, Θεσσαλονίκη ^{2}1983, σ. 245-246, όπου εκφράζεται και η γνώμη ότι ίσως μόνον η ανωδομή είναι τουρκική επισκευή του παλαιότερου βυζαντινού Πύργου.

25. Βλ. Χρ. Γ. Γουγούση, ό.π.

26. Βλ. Τομανάς, ό.π., σ. 91 και 145.

στο κάτω τμήμα της τουρκικής επιγραφής.

Δεν είναι γνωστό πότε ακριβώς αφαιρέθηκε η επιγραφή από την είσοδο του Λευκού Πύργου. Δεν πρέπει πάντως αυτό να συνέβη αμέσως μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης από τους Τούρκους το 1912, καθώς το 1915 βρίσκεται ακόμη στη θέση της, όπως αναφέρεται κατά τη δημοσίευση της ελληνικής της μετάφρασης: «Ἀψευδής δέ μαρτυρία τούτου πρόκειται ἡμῖν ἡ ἄνωθεν τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εὑρισκομένη ἀραβική ἐπιγραφή»[27]. Θα πρέπει μάλλον να αποσπάσθηκε μετά την πυρκαγιά του 1917, κατά τις εργασίες επισκευών και ανοικοδόμησης της πόλης. Ένα μικρό μαρμάρινο θραύσμα της επιγραφής (εικ. 14) χρησιμοποιήθηκε σε μεταγενέστερη πλακόστρωση του ισογείου χώρου του Λευκού Πύργου, το οποίο και αφαιρέθηκε κατά τις πρόσφατες εργασίες αναστήλωσης.

Η μεταγραφή της επιγραφής από την παλαιά φωτογραφία αρχικά ενίσχυσε την άποψη ότι ο Λευκός Πύργος κτίσθηκε από τον Σουλτάνο Σουλεϋμάν Α΄ τον Μεγαλοπρεπή[28]. Εκφράσθηκε όμως, με βάση τα κεραμοπλαστικά κοσμήματα του Πύργου και την αναφορά του Celebi ότι η είσοδος με την επιγραφή έβλεπε προς το Νότο, και η γνώμη ότι η επιγραφή πρέπει να αναφέρεται στην κατασκευή, την εποχή του Σουλεϋμάν, του περιτειχίσματος στην είσοδο του οποίου ίσως ήταν αρχικά τοποθετημένη, και ότι τότε πιθανόν επιδιορθώθηκε ή ανυψώθηκε και ο παλαιότερος Πύργος[29]. Οι μαρτυρίες του κειμένου του A. Struck, που είχε την ευκαιρία να εξετάσει το περιτείχισμα είναι σαφείς ως προς την ενιαία κατασκευή του συνόλου του Κάστρου καθώς και τη θέση της επιγραφής στην είσοδο του Πύργου. Οι είσοδοι και του Πύργου αλλά και του περιτειχίσματος ήταν πάντοτε προς τη βόρεια πλευρά, πιθανότατα λοιπόν η αναφορά του Celebi στο Νότο να οφείλεται απλώς σε αβλεψία ως προς την πλευρά του ορίζοντα.

Υπάρχουν αρκετές μεταφράσεις της επιγραφής. Η παλαιότερη είναι των αρχών του 20ού αι., την εποχή που βρισκόταν ακόμη στη θέση της. Αργότερα μεταφράσθηκε το κείμενο του Celebi και στη συνέχεια δόθηκε η μετάφραση από την παλαιά φωτογραφία. Είναι αξιοσημείωτο ότι στη μετάφραση των πρώτων στίχων της επιγραφής υπάρχει διαφορά μεταξύ της παλαιότερης και των νεότερων μεταφράσεων, κυρίως στην πολύ σημαντική έκφραση που αφορά στη χρονολόγηση του μνημείου. Έτσι, στην παλαιά μετάφραση αναφέρεται: «Ἐπί τῆς ἐποχῆς Σουλτάν Σουλεϊμάν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς *ἐγένετο* κατά διαταγήν του *ἐπισκευή* ἥτις ἐπέρρωσε τό Κράτος τοῦ Λέοντος...»[30]. Στην μετάφραση του Celebi

27. Βλ. Χρ. Γ. Γουγούση, ό.π., σ. 27.

28. Μεταγραφή από τη φωτογραφία κάνει πρώτος ο M. Kiel, A Note on the Exact Date of Construction of the White Tower of Thessaloniki, *BalkStud* 14,2 (1973) 52-357, pl. I-II.

29. Βλ. Χ. Μπακιρτζῆς, ό.π., σ. 303.

30. Η μετάφραση είναι του Γ. Φιλιππίδου και δημοσιεύεται από τον Χρ. Γ. Γουγούση, ό.π., σ. 28.

το ίδιο σημείο αποδίδεται: «Κτισθέν διαταγῆ τοῦ λέοντος τῶν ἀνδρείων Σουλεϋμάν ἔγινεν τελείως ὁ λέων τῶν φρουρίων...»[31], ενώ στην αγγλική μετάφραση από τη φωτογραφία αναφέρεται: «At the order of the Lion of the (Battle-?) field, his Presence the Sultan, the Salomo (Süleyman) of his age, the Tower of the Lion *was made and completed*...»[32]. Στην πιο πρόσφατη μετάφραση που έγινε κατά τις εργασίες αναστήλωσης η πρόταση αυτή διαβάστηκε: «...με διαταγή του οποίου *κατασκευάσθηκε-αποπερατώθηκε* ο πύργος Λέων...»[33]. Ο A. Struck αναφέρει επίσης ότι στην επιγραφή αναγράφεται ότι ο Πύργος *επισκευάστηκε* από τον Σουλεϋμάν, γεγονός που τον κάνει να πιστεύει ότι ο Σουλτάνος υπήρξε «ανακαινιστής και όχι ιδρυτής». Διαφορετικές αναγνώσεις υπάρχουν εξάλλου και σε ορισμένες άλλες λέξεις της επιγραφής στα διάφορα χειρόγραφα του Celebi. Μία συγκριτική εξέταση όλων των χειρογράφων[34] του κειμένου του Celebi από τους ειδικούς θα διευκρίνιζε με μεγαλύτερη βεβαιότητα τα προβλήματα αυτά. Ο A. Struck διαπιστώνει ότι το συγκρότημα αποτελεί ένα ενιαίο σύνολο που κτίσθηκε ταυτόχρονα και αναφέρει την ομοιότητά του με τα δύο κάστρα του Βοσπόρου, το Ρούμελη Χισάρ και το Ανατολή Χισάρ. Σε νεότερες έρευνες έχουν εξετασθεί αναλυτικά, με βάση την αρχιτεκτονική πρακτική των αμυντικών κατασκευών, οι ομοιότητες με το Ρούμελη Χισάρ καθώς και με το Γεντί-Κουλέ της Κωνσταντινούπολης και εκφράσθηκε η άποψη ότι η ανέγερση όλων αυτών των κάστρων δεν απέχει πολύ χρονολογικά[35]. Η ειδική δενδροχρονολογική εξέταση δειγμάτων ξύλου από τον Πύργο έχει δώσει τις εξής χρονολογήσεις: η παλαιότερη το 1478 μ.Χ., κατόπιν το 1535 μ.Χ., το 1746 μ.Χ. και το 1845 μ.Χ.[36].

Οι πληροφορίες που περιέχονται στην περιγραφή του A. Struck σε συνδυασμό με όλα τα υπόλοιπα στοιχεία από τις νεότερες ιστορικές, αρχιτεκτονικές και αρχαιολογικές έρευνες ενισχύουν την άποψη για τη χρονολόγηση του συγκροτήματος γύρω στα μέσα του 15ου αι.

Η επιγραφή στην είσοδο του Λευκού Πύργου αναφέρεται επαινετικά στα πυροβόλα όπλα με τα οποία αυτός ενισχύθηκε από τον Σουλεϋμάν. Εργασίες επέκτασης, ανάκτισης και τοποθέτηση πυροβόλων όπλων έγιναν από τον Σουλεϋμάν

31. Βλ. N. Μοσχόπουλος, ό.π., σ. 334.

32. Η μετάφραση είναι του F. Th. Dijkema και δημοσιεύεται από τον M. Kiel, ό.π., σ. 355-356.

33. Ευχαριστούμε θερμά τον κ. Ιορδάνογλου, ο οποίος με τη συνεργασία της κ. Κλημεντίδου-Παπαδάμου διάβασε την επιγραφή.

34. Για τα χειρόγραφα του Celebi βλ. M. Kiel, ό.π., σ. 355 και υποσημ. 1.

35. Βλ. J.-P. Braun - N. Faucherre - J.-M. Spieser, ό.π., τ. 3 κ.ε., και Σ. Ν. Στεφάνου, ό.π., σ. 433 κ.ε.

36. Για τα δείγματα του ξύλου, την εξέταση και τα αποτελέσματα, βλ. P. I. Kuniholm - C. L. Striker, Dendrochronological Investigations in the Aegean and Neighboring Regions, 1977-1982, *JFieldA* 10 (1983) N. 4, 416, και του ίδιου, Dendrochronological Investigations in the Aegean and Neighboring Regions, 1983-1986, *JFieldA* 14 (1987) N. 4, 395.

και στο Φρούριο Βαρδαρίου, στα δυτικά τείχη της Θεσσαλονίκης, όπως αναφέρει ο Celebi από το κείμενο του οποίου είναι γνωστή και η σχετική επιγραφή που υπήρχε σε πύλη του Φρουρίου[37]. Πιθανότατα λοιπόν τότε πρέπει να επισκευάσθηκε και το κάστρο του Λευκού Πύργου, εξοπλίσθηκε με τα νέα πυροβόλα και τοποθετήθηκε η επιγραφή με το όνομα του Σουλτάνου ως απόδειξη της δικής του φροντίδας για τις εργασίες ενίσχυσης των τειχών της πόλης.

Η υπόθεση του A. Struck ότι ο Πύργος έφερε την ονομασία Πύργος «Σαμαρία» και ότι κοντά του εκτεινόταν το περιτείχισμα το ονομαζόμενο Τσερέμπουλον, από όπου σύμφωνα με τη διήγηση του Ιω. Αναγνώστη για την άλωση της Θεσσαλονίκης από τους Τούρκους το 1430 διέφυγαν οι Βενετοί, έχει αναιρεθεί από τις νεότερες έρευνες[38].

Ενδιαφέρουσες είναι ακόμη οι τελευταίες πληροφορίες, που αναφέρονται στο κείμενο. Μετά το άσπρισμα του Πύργου, γύρω στο 1890, από τον κρατούμενο στη φυλακή Νάθαν Γκουελεντί ο οποίος κέρδισε με τον τρόπο αυτό την αποφυλάκισή του[39], οι Τούρκοι έβγαλαν σχετικό διάταγμα με ποινή αυστηρής τιμωρίας, ώστε να επιβάλουν τη νέα ονομασία Λευκός Πύργος αντί για την παλαιότερη Πύργος του Λίματος. Η προσπάθεια της τουρκικής κεντρικής διοίκησης για καλύτερες σχέσεις με τη Δύση[40] και η επιθυμία για τον εκσυγχρονισμό του τουρκικού κράτους[41] δε μπορούσε να συμβαδίζει με την ύπαρξη στο κέντρο της πόλης ενός τόπου βασανιστηρίων και εκτελέσεων, που δηλωνόταν μάλιστα τόσο εμφανώς με το όνομα Πύργος του Αίματος.

Η τουρκική διοίκηση είχε εξάλλου την πρόθεση να χρησιμοποιηθεί ο Πύργος ως έδρα της πυροσβεστικής υπηρεσίας, ενώ μετά τη μεταφορά των φυλακισμένων χρησιμοποιήθηκε προσωρινά ως στρατιωτική αποθήκη.

Ο συνδυασμός όλων των στοιχείων αρχαιολογικών, αρχιτεκτονικών και αρχειακών συμβάλλει στην καλύτερη γνώση μας για το Κάστρο του Λευκού Πύργου. Οι περισσότερες πληροφορίες του A. Struck επιβεβαιώνονται από τις νεότερες έρευνες και μπορούν να αποτελέσουν την αφορμή για πιο εκτεταμένες αρχαιολογικές έρευνες στο μέλλον.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
9η ΕΒΑ

37. Βλ. N. Μοσχόπουλος, ό.π., σ. 332-333, όπου αναφέρονται και τα προβλήματα της ανάγνωσης της χρονολογίας της επιγραφής, για την οποία έχουν προταθεί το έτος Εγείρας 944 (1538 μ.Χ.) ή 952 ή 960.

38. Ο Πύργος της Σαμαρείας και το Τζερέμπουλον βρισκόταν στην δυτική πλευρά κοντά στο λιμάνι, βλ. Χ. Μπακιρτζῆ, ό.π., σ. 313-314. Ειδικότερα για το Τζερέμπουλο βλ. ακόμη, Χ. Μπακιρτζῆ, Τό Τζερέμπουλον τῆς Θεσσαλονίκης, *ΑΑΑ* 6 (1973) τ. 2, 332-337, εικ. 1-4.

39. Για το συμβάν αυτό, βλ. L. Abastado, ό.π., σ. 122.

40. Βλ. Χρ. Γ. Γουγούση, ό.π., σ. 29.

41. Για τα έργα εκσυγχρονισμού, βλ. A. Yerolympos, ό.π., σ. 50 κ.ε.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE «FESTUNG» DES WEISSEN TURMES

Eine bis jetzt unveröffentliche Beschreibung des deutschen Architekten A. Struck, der am Ende des 19. Und am Anfang des 20. Jh's in Thessaloniki lebte, über den Weissen Turm der Stadt wird hier untersucht und mit allen neueren Informationen verglichen und bearbeitet.

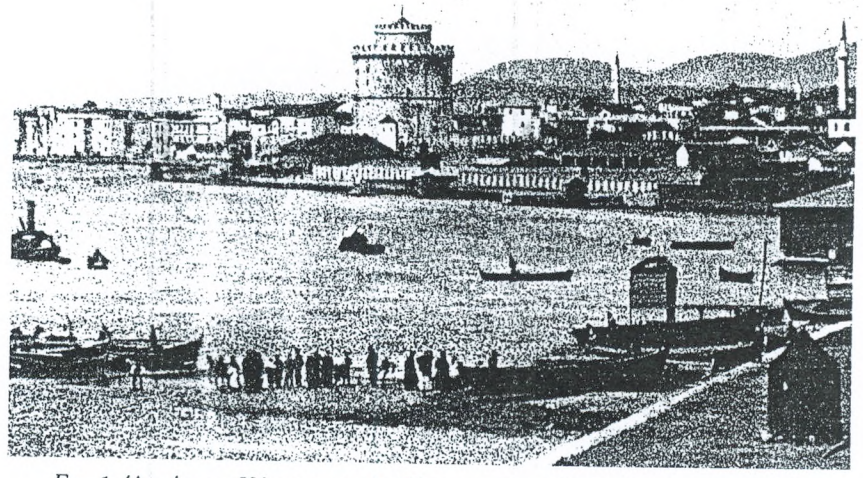
Sein Text ist von besonderer Wichtigkeit, denn er entstand in der Zeit als noch die ganze Festung, die von ihm genannte «Burg» des Weissen Turmes; da stand und er sie untersuchen konnte.

Von grosser Bedeutung sind deswegen seine Informationen über den achteckigen Umbau, der früher um den eigentlichen Turm stand und die ganze Anlage mit dem südöstlichen Teil der Stadmauer von Thessaloniki verband. Dieser Umbau war bis jetzt nur durch alte Photos dokumentiert.

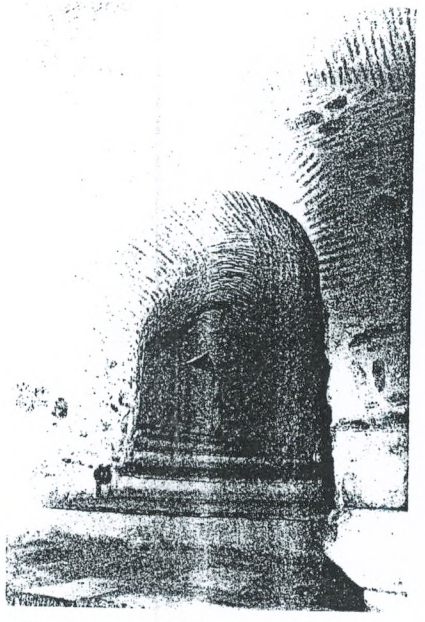
Struck's Aussagen über den Umbau, seine Türme und seine Entstehungszeit sind sehr präzise und detailliert. Die Burg wurde in der gleichen Bauweise und in der gleichen Zeit mit dem Turm gebaut, d. h. um die Mitte des 15. Jh's. Die ursprünglich gleichseitige achteckige Form der Burg, die damals noch als Gefängniss diente, wird im Jahre 1870 zu einem ungleichmässigen Achteck mit längeren Nordseiten verändert, als die südliche Seeseite der Stadtmauer, sowie auch das neben der Burg stehende südöstliche Tor —die Porta Roma— abgerissen wurden, wegen der neuen poleodomischen Planung der Stadt.

Interessant sind auch seine Informationen über die türkische Inschrift, die sich über dem Eingang des Turmes befand. Sie ist uns durch die Beschreibung von Evliya Celebi erhalten geblieben und durch ein altes Photo, das A. Struck gemacht hatte. Man erfährt ausserdem über den strengen türkischen Befehl der Änderung des Namens vom Turm des Blutes zum Weissen Turm, nach seinem Anstrich um 1890.

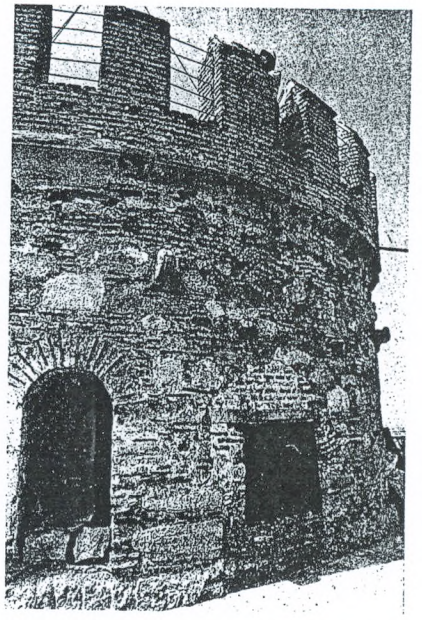
Die letzten archäologischen Untersuchungen sowie auch die Ergebnisse der letzten architektonischen Arbeiten während der Restaurierung des Turmes und die Forschung in Archiven bestätigen die meisten Informationen diese wichtigen Textes.

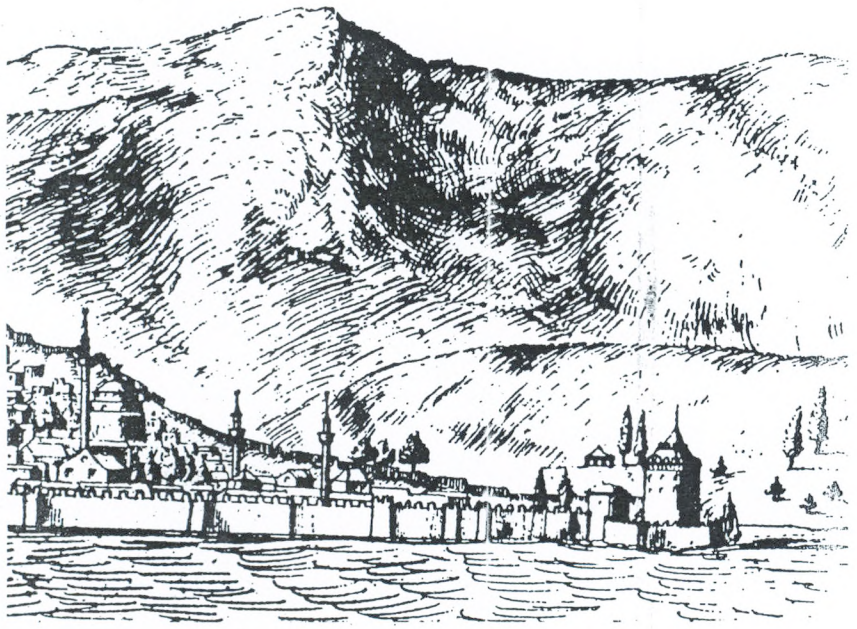
Εικ. 1. Άποψη του Κάστρου του Λ. Πύργου από τα ΝΑ. (παλαιά φωτογραφία).

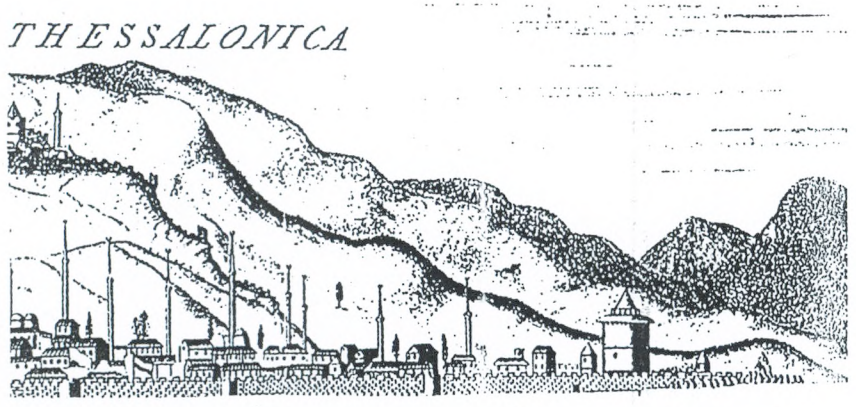

Εικ. 2. Η ελικοειδής, κλιμακωτή ράμπα στο εσωτερικό του Λευκού Πύργου.

Εικ. 3. Η ανωδομή του πυργίσκου με τους κηλίβαντες.

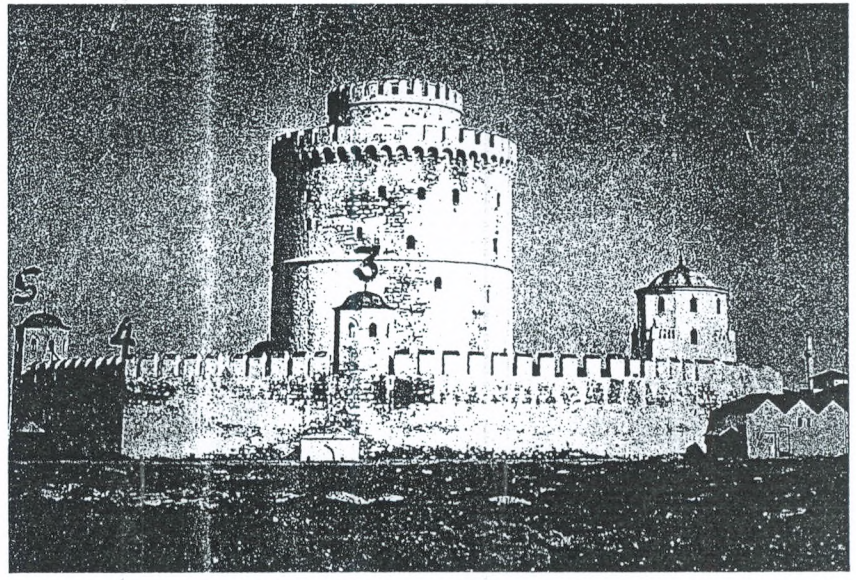

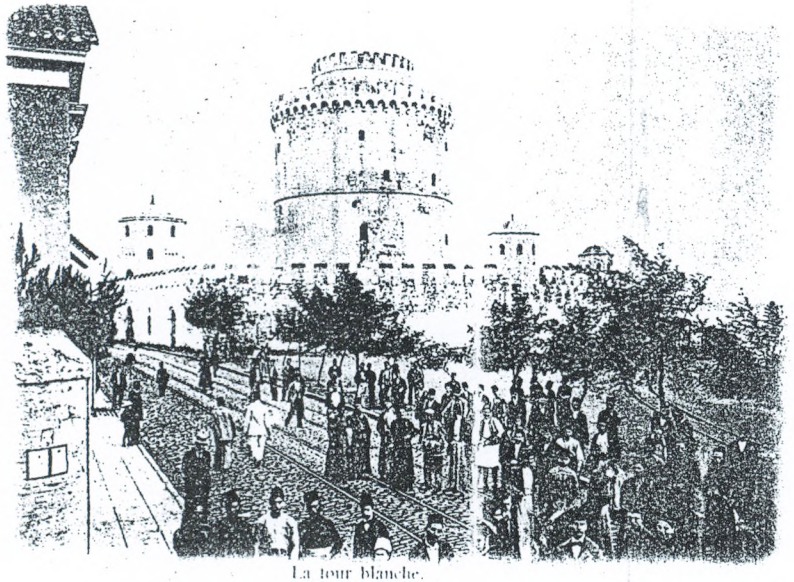
Εικ. 4. Η χωνική σκεπή του πυργίσκου και του εξώστη σε παλαιά χαρακτικά.
α) Του Gravier d'Ortières, τέλη του 17ου αι. β) Του Andrew Elton, τέλη του 18ου αι.

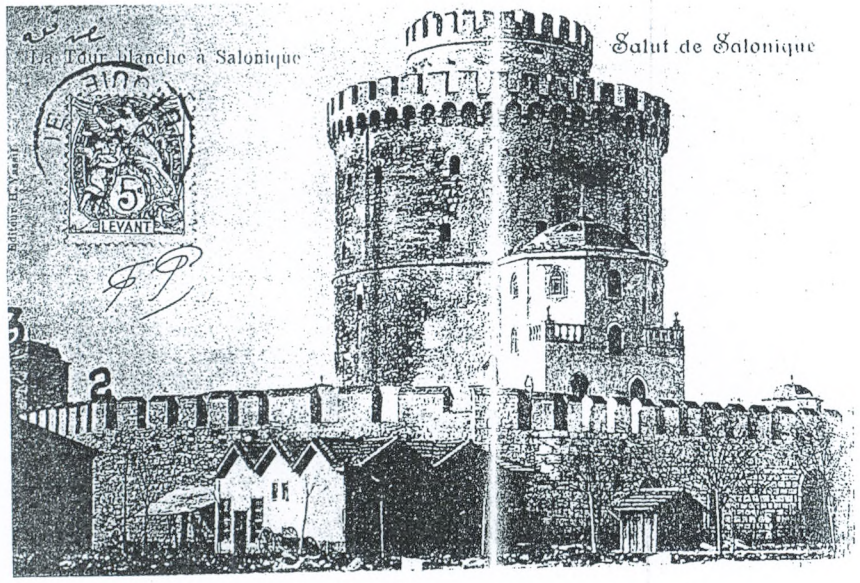
Εικ. 5. Τμήμα του περιτειχίσματος κατά την ανασκαφή.

Εικ. 6. Άποψη του Κάστρου από ΝΑ.

Εικ. 7. Άποψη του Κάστρου από ΒΔ με την πλευρά της εισόδου.

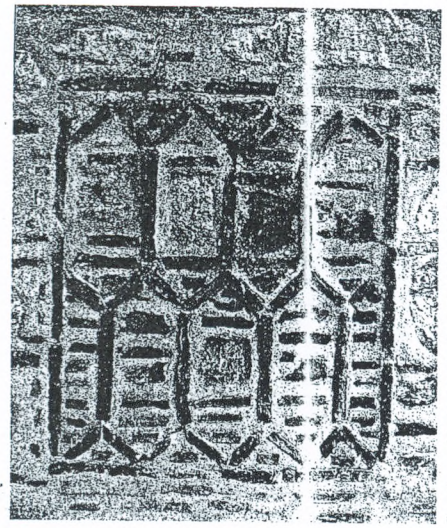
Εικ. 8. Άποψη από τα ΒΑ με το τ μενος στο εσωτερικό.

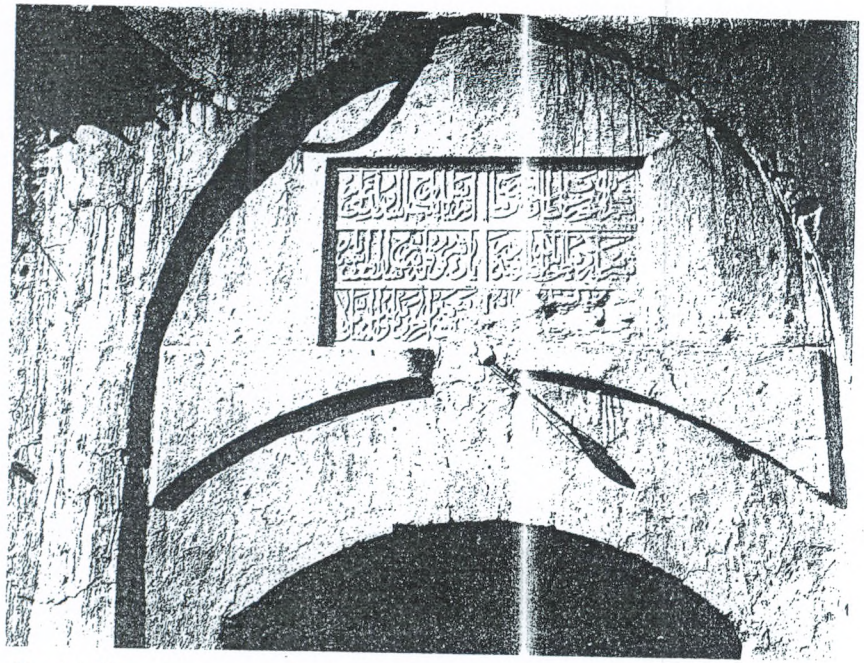
Εικ. 9. Η επέκταση της παραλιακής λεωφόρου προς τις «Εξοχές».

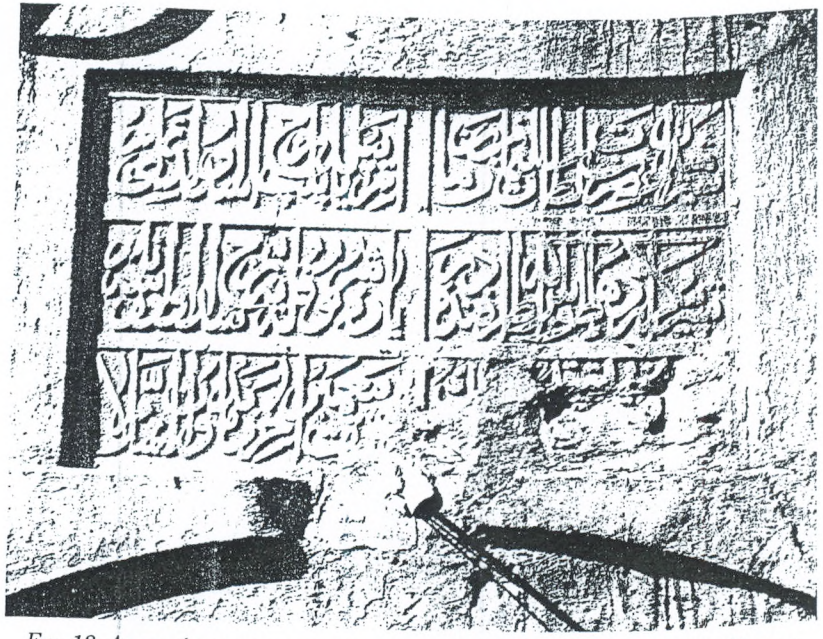
Εικ. 10. Άποψη του Κάστρου και των ανατολικών.
(Από το λεύκωμα Η Θεσσαλονίκη στα χαρακτικά. Από τον 15ο ως τα τέλη του 19ου αι., Θεσσαλονίκη 1998).

Εικ. 11. Κεραμοπλαστικό κόσμημα στο κάτω τμήμα πλευράς του Λευκού Πύργου.

Εικ. 12. Η τουρκική επιγραφή επάνω από την είσοδο του Λευκού Πύργου στην φωτογραφία του A. Struck.

Εικ. 13. Λεπτομέρεια της επιγραφής με το σπάσιμο στο κάτω τμήμα και το εξάρτημα φωτισμού της εισόδου.

Εικ. 14. Το σωζόμενο δεξιό τμήμα της επιγραφής.